

ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΗΣ Α. Β. Υ. ΤΗΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΩΣ ΣΟΦΙΑΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΙΔΡΥΘΕΙΣ ΤΩ 1899 ΥΠΟ Δ. ΒΙΚΕΛΑ

ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Πρόεδρος Ι. ΑΘΑΝΑΣΑΚΗΣ, Δ. ΑΙΓΙΝΗΤΗΣ Αντιπρόεδρος Γ. ΠΑΣΠΑΤΗΣ,
ΑΡ. ΠΡΟΒΕΛΕΥΤΙΟΣ Π. Ε. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗΣ, Δ. ΜΑΤΕΣΙΩ Ε. ΡΩΜΑΝΟΣ,
Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Γ. Σ. ΣΤΡΕΪΤ, Γραμματέας Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Η ΜΕΛΕΤΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΑΗΡΟΤΕΑ

Διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτην δραχ. 10
Διὰ τὰς λοιπὰς χώρας φράγκα χρυσᾶ 12

Ἐκαστον τεύχος χωριστὰ πωλεῖται δρ. 1 εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ
εἰς τὴν Κρήτην — φρ. χρ. 1,20 εἰς τὰς λοιπὰς χώρας.

Ἡ "ΜΕΛΕΤΗ", ἐκδίδεται κατὰ μῆνα εἰς τεύχη ἐκ σελίδων
64, κατὰ δὲ τοὺς θερινοὺς μῆνας, Ἰούνιον — Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον
— Σεπτέμβριον, ἐκδίδεται ἀνὰ ἓν τεύχος, ὥστε ἑκάστης ἐτήσιας
τόμος ἀποτελεῖται ἐκ δέκα τευχῶν, ἦτοι 640 σελίδων.

Αἱ συνδρομαὶ τῆς "ΜΕΛΕΤΗΣ", καταβάλλονται εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ Συλ-
λόγου ἢ ἀποστέλλονται ἐπ' ἀνάμνησιν αὐτοῦ διὰ συστημάτων ἐπιστολῶν, ταχυ-
δρομικῶν ἢ τραμπεδικῶν ἐπιταγῶν καὶ χρετονομημάτων Γαλλίας, Ἀγγλίας,
Γερμανίας, Αὐστρίας, Ἰταλίας, Ρωσίας, Ἀμερικής.

Οἱ συνδρομηταὶ τῆς "ΜΕΛΕΤΗΣ" λαμβάνουν δωρεάν τὰ τέσ-
σαρα Νέα Βιβλία τοῦ Συλλόγου, τὰ ὅποια θὰ ἐκδοθῶν κατὰ τὸ
1910. Τὰ βιβλία ταῦτα εἶναι: Οἱ Μέλλοντες Στρατιῶται, κατὰ τὸ
ἀγγλικὸν τοῦ στρατηγοῦ Μικάδεν Πάουελ, ἡ Ἀγωγή, κατὰ τὸν
Σπένσερ, Αἱ χώραι τῆς Ἑὐρωπῆς, Ἀναγνώσματα ἐκ τοῦ Ἡρωδότη.

Ἡ "ΜΕΛΕΤΗ", ΤΟΥ 1907, ΤΟΥ 1908 ΚΑΙ ΤΟΥ 1909

ἀποτελεῖ τρεῖς τόμους, ἑκάστον ἐξ 640 σελίδων, πολυτελῶς δεδε-
μένους. Ἐκαστος: δραχ. 10 διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτην —
φρ. χρ. 12 διὰ τὴν Ἀλλοδαπήν. Μόνον τὸ πολυτελὲς περιβάλημα
δραχ. 2 διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτην — φρ. χρ. 2 διὰ τὴν
Ἀλλοδαπήν. Ἀπηλλαγμένα ταχυδρομικῶν.

Η ΜΕΛΕΤΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1907

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1910

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

42 - ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ - 42

Η ΜΕΛΕΤΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1807

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀθηναῖοι Γαγγαραῖοι καὶ Σελλοὶ Ἀσθωναῖοι ὑπὸ Κ. Σάθα Σελ.	3
Ἑλληνικὴ Ἀνοιξίς ὑπὸ Γεωργίου Χίουπτην (μετάφρ. Γ. Σ.) *	17
Δε ἐντολαὶ τῆς ὁριζωνίας κατὰ τὸν Ιατρὸν J. Héricourt (μετάφρ. Φ. Φλωγᾶ)	29
Ἡ ἀφύπνισις τοῦ λογισμοῦ τῶν νεογνῶν (μετάφρ. Χ.)	36
Ἡ ἔργασις διδασκαλίας κατὰ τὸν Gottschalk (μετάφρ. Γ. *)	49
Εἰς τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς τοῦ Δ. Βικέλα ποίημα ὑπὸ Ἀριστερινοῦ Προβλεγγίου	53
Λογοδοσία τοῦ Συμβουλίου τοῦ Συλλόγου πρὸς Διάδοσιν Ὁφελιμῶν Βιβλίων	55
Χρονικά	59
Μικραὶ ἀνακοινώσεις	63

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ὉΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΔΕΛΦΟΙ ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ 1 ΔΡΑΧΜΗ

ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΓΑΓΓΑΡΑΙΟΙ

ΚΑΙ ΣΕΛΛΟΙ ΔΩΔΩΝΑΙΟΙ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ "ΕΣΤΙΑ", Κ. ΜΑΪΣΝΕΡ ΚΑΙ Ν. ΚΑΡΓΑΛΟΥΡΗ — 7588

“Όταν και παρ’ ἡμῖν μορφωθῇ ἐθνικὴ συνείδησις ἐλληνικῶς και εὐσυνειδήτως ἐξερευνήσουςα τὰ ἱστορικὰ παθήματα τῆς θαυμασίως διαφυγούσης τὴν ἀφομοίωσιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἰσλαμ ἀθανάτου φυλῆς, ἐν τῶν πρωτίστων μυστηρίων θὰ προταθῇ και ἡ ἐξακρίβωσις τῶν ἀρχῶν τοῦ τοσοῦτον πολιτικῶς και θρησκευτικῶς δράσαντος ἀπὸ τῶν παλαιῶν μέχρι τῶν καθ’ ἡμᾶς χρόνων μοναχικοῦ βίου. Ὅποια ἡ ἀρχὴ τῶν ἐπιμόνως ἀποκαλουμένων τούτων κατ’ ἐξοχὴν Φιλοσόφων, περὶ ὧν ἐκ. συνθήματος και αὐτοὶ οἱ βυζαντινοὶ ἀποκρύπτουσι τὴν ἀλήθειαν ἀναμασῶντες παιδαριώδεις και ἀντιφατικωτάτας παραδόσεις, τὰς ὁποίας και αὐτοὶ οἱ Ἑβραῖοι ἱστορικοὶ ἀπορρίπτουσι ὡς ἀναξίας-λόγου¹, και ἰδίως ὁποῖαι αἱ πρὸς τοὺς Σελλοὺς τοὺς ἀντιπρόποδας και χαμεύνας τοῦ Ὁμήρου θεράποντας τοῦ Δωδωναίου Διὸς ἐθνικαὶ και θρησκευτικαὶ σχέσεις τῶν χριστιανῶν θεραπευτῶν και πρὸ πάντων τῶν ἐν ταῖς παλαιαῖς συναξαρίοις μνημονευομένων ἁγίων Σαλῶν τῶν προσποιουμένων κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον τὴν διὰ Θεὸν παραφροσύνην, πράγματι δὲ ἐξυπνοτάτων ἀνθρώπων, τῶν ἐπαξίως φερόντων τὸ χαρακτηριστικὸν ἐπώνυμον «Νήφροντες ἢ Νηπτικοὶ πατέρες»² τῶν διερ-

¹ Ὁ ἅγιος Νεῖλος, εἰς τῶν παλαιῶν ἀναμορφωτῶν τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἀποδίδει τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ εἰς τὸν προφήτην Ἰλῖαν, ἀποσιωπῶν τὸν παρὰ τῇ Ψευδοφίλωνι μῦθον περὶ τῶν Ἑβραίων θεραπευτῶν· ὁ Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης ἀποκαλεῖ θεραπευτὰς τοὺς Ἀθηναίους μοναχοὺς, τὸ δ’ ἐπώνυμον τοῦτο ἀποδίδει και νῦν εἰς τὸν λαόν· εἰς τοὺς Ἰππεῖράς τοὺς μετερχομένους πρακτικὴν τινα θεραπείαν τῶν νόσων, τοὺς λεγομένους Κομπογιαννίτας. Οὗτοι ἐλέγοντο και Ἰατροσόφοι, ὡς δῆλον ἐκ τῶν διασωθέντων πολλῶν Ἰατροσόφων αὐτῶν περιεχόντων παλαιὰς ἱατρικὰς συνταγὰς ἀναμίκτους πρὸς μαγικὰς ἐπικλήσεις.

² Κακῶς τινες ἀγνοοῦντες τὴν ἐλληνικὴν ἱστορίαν και γλῶσσαν ἐρμηνεύουσι τ’ ὄνομα τοῦτο ἀπὸ τοῦ Νίπτεσθαι, ἐνθ’ παράγεται ἐκ τοῦ Νήφειν=

χομένων τὴν μὲν ἡμέραν ἐν ἀκινήσει καὶ ἐκστήσει φρενῶν, τὴν δὲ νύκτα μεταβαλλομένων εἰς ἀρπακτικὰ ὄρνεα, τοὺς λεγομένους Καρκαντσάρους¹ τοὺς διὰ τὴν ἀνιπτοποδίαν μεταμορφωθέντας εἰς Ὀνοσκέλεις καὶ ἄδοντας εἰς τὰ μυστικὰ αὐτῶν ὄργια τὰ βακχικὰ ἔσματα, τὰ ὅποια ἐψαλμιύδησεν ὁ ἀγαθὸς Δαπόντης, πρὸ τούτου δὲ ἄλλοι βυζαντινοί, ἐν οἷς πρωτεύει ὁ τοσοῦτον αὐτοῖς πολέμιος Ψελλὸς ὁ εἰς τὰς ἐπιστολάς του φιλικῶς προσφωνῶν «Σαλὲ καλόγηρε»; Εἶναι μάλιστα ἀξιοσημείωτον ὅτι οἱ ἐν Ἑπείρῳ ἔτι διατηρούμενοι βακχικοὶ θίασοι φέρουσι τὸ διακριτικὸν γνῶρισμα τῶν Δωδωναίων Σελλῶν ἐπὶ τὸ τουρκικώτερον *Τζαναμπέτιδες* (ἀνιπτοί) καὶ *Καραμπέτιδες* (μαυρόποδες), τὸ δὲ τελευταῖον ἐπώνυμον ἀπαντᾷ καὶ εἰς βυζαντινοὺς μελωδοὺς, ὡς τὸν διάσημον Ἰωάννην ἀρχιεπίσκοπον Ἰδύχαϊτων τὸν Μαυροπόδην καὶ Μελάμποδα ἐπὶ τὸ ἀρχαϊκώτερον ἐν τῇ θρησκευτικῇ ἀναμορφώσει αὐτοῦ ὁ Πλήθων ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν παλαιὰν θεολογίαν τοῦ Μελάμποδος, τοῦ ὁποῦ οὗ

ἐγρηγορεῖν, ἀγρυπνεῖν· βλέπε τὴν ὑπὸ τῶν Ἀθωνιτῶν εἰς μέγα φύλλον ἐκδοθεῖσαν ἐν Βενετίᾳ Φιλοκαλία τῶν ἱερῶν Νηπτικῶν.

¹ Οὗτοί εἰσιν οἱ πολυθρόνητοι τοῦ λαοῦ Καρκάνταροι, Καρκαντζόλοι, Κωλοβελῶναι κλπ. Ὁ βυζαντινὸς Ποιητὸς ἀποκαλεῖ Καρκαντσάρους καὶ Κακαρίνους τὰς Μελεαγρίδας ὄρνιθας τῶν παλαιῶν, ἡς ἐσημείωσεν ὁ καθηγῆτης κ. Ἀποστολίδης ταύτας ἀποκαλοῦσιν οἱ μὲν σημερινοὶ Ἕλληνες Φραγκόκοιταις, οἱ δ' Ἴταλοι *Frangoni*, οἱ δ' Αἰγύπτιοι Ἑλληνικῶς ὀρνίθας (Φάρχα Ρούμι) ἢ μελεαγρίδες συγχέεται πρὸς τὴν λεγομένην Ἰνδικὴν ὄρνιν, τὸν ἄλλως λεγόμενον Κοῦρκον ἢ Γάλλον, οὗ εἶρηται ἐν Ἑπείρῳ καὶ ἄγριον εἶδος ὁ λεγόμενος Ἀγριόνδιον· τὸ ζήτημα τῆς συγχύσεως ταύτης εἶναι ἄξιον τῆς μελέτης τῶν παρ' ἡμῖν ζωολόγων, ἐπὶ τῇ λόγῳ ὅτι οἱ νῦν ἐπιστήμονες δέχονται τὴν ἐξ Ἀμερικῆς προέλευσιν τοῦ πτηνοῦ, ἐνῷ αἱ Ἀσίαι τῆς Κύπρου μνημονεύουσι τοῦ αὐτοῦ πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἰδίᾳ ὅτι οἱ ἐπὶ τῆς Ἀναγεννήσεως ἑταῖροι ἔθνον ἐν τοῖς μυστικοῖς αὐτῶν θιάσοις τὸ ὄρνεον τοῦτο. Ὑποσθῆποτε ἐκ τῆς κραυγῆς τῆς μελεαγρίδος μετεδόθη τ' ὄνομα καὶ εἰς τὰς μαγίσσας (Καρκαλοῦδες) ὡς ἐπικαλούμενας τοὺς δαίμονας διὰ τῶν καρκαρισμῶν ἢ καρκαριστικῶν αὐτῶν κραυγῶν. Ὡς θέλομεν ἴδει πρὸς τοὺς Καρκαντσάρους τούτους συνδέεται καὶ ὁ τοῦ Γαῖτα Μεφιστοφίλης, ἢ πολλὸν Μεφιστοφίλης. Ἐν Καππαδοκίᾳ οἱ Καρκάνταροι φέρουσι καὶ τὸ ἐπώνυμον *Τσηφῶναι*, πιθανῶς κατὰ παραφθορὰν τοῦ *Ἐφῶναι* διότι, ὡς γνωστὸν, οὗτοι διώκονται ἀπὸ τῆς γῆς ἐν τῇ Ἐπιφανείᾳ (Φῶτα) μὴ δεχόμενοι τὸ χριστιανικὸν βάπτισμα.

πατριάρχης Γεννάδιος ἡμαρτημένως ἀρνεῖται τὴν διάσωσιν, ἀφοῦ περιεσώθη μέχρις ἡμῶν μαγικὸν τι σύνταγμα τοῦ Μελάμποδος τούτου.

Ἄλλ' οὐ μόνον τῶν Σελλῶν ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ ὑπ' αὐτῶν θεραπευομένου θεοῦ, τοῦ Ἀἰδωνέως, διατηρεῖται ἐν Ἑπείρῳ «τὸ κάστρον τοῦ Ἀἰδωνᾶ» ἐν τοῖς δημοτικοῖς ἔσμασιν ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ νῦν διαμέρισμα τῆς Παραμυθίας, καλουμένης ἔτι ὑπὸ τῶν Τούρκων Ἀἰδωνάτ. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀπὸ τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος ἐμφανίζεται ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ καὶ ὁ ἅγιος Δονάτος ἐπίσκοπος Φωτικῆς, συγχυθεὶς πρὸς τὸν Ἀἰδωνέα, ἀλλ' ἡ λατρεῖα τοῦ ἁγίου τούτου ἀπαντᾷ καὶ ἐν Σάμῃ τῆς Κεφαλληνίας, ἐνθα πρὸ τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος οἱ Βαλεντινιανοὶ Ἰνωστικοὶ Ἰδρυσαν τὴν λατρείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου, υἱοῦ τοῦ αἰρεσιάρχου, ὡς γράφει Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τούτοις εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι τὸ νῦν ἐν Βενετίᾳ σωζόμενον καὶ λατρευόμενον λείψανον τοῦ ἁγίου (San Donà) ἐκλάπη ἐκ Σάμου, ἄγνωστον τίνος, μετὰ τῶν αὐτῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κλοπῆς τοῦ σώματος αὐτοῦ τοῦ ὑστερον ὀριστικοῦ τῶν Βενετῶν πάτρωνος ἁγίου Μάρκου, ἡ δὲ μυστηριώδης Σάμη ἢ Σάμιος συγχέεται πρὸς αὐτὴν τὴν ἡπειρωτικὴν Ἀθαμαντίαν, ὑπὸ τοῦ λαοῦ οὕτω καλουμένην, Τσαμουριά, οἱ Τσάμιδες, Τσάμικη φουστανέλλα καὶ Τσάμικος χαρὸς, ἡ πυρρίχη ὑποπτεύω μάλιστα ὅτι ὁ ἐν τοῖς δημοτικοῖς ἔσμασι περιφρόνως γίγας Τσαμαντὸς ἢ Τσαμαδός, οὗ καὶ τ' ὄνομα ὡς οἰκογενειακὸν διετηρήθη, ἔχει σχέσιν πρὸς αὐτὸν τὸν γενάρχη τῶν Ἀθαμάντιων, ὃν οἱ Ἀττικοὶ ἐπρόφερον καὶ Τάμαντα, ὡς σημειοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι σχολιασταί· αὐτὸ μάλιστα τ' ὄνομα τοῦ παπᾶ Λάμπρου, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ὁποῦ μαυρίζουσι καλιοντσηδες καὶ διαδραματίζεται ἡ πάλη τοῦ Τσαμαντοῦ, ἀκριβῶς ἀντιστοιχεῖ, κατὰ τὴν παλαιὰν ἰσοψήφον ἀρίθμησιν, πρὸς τὸ ὄνομα Ἀλέξανδρος, διότι ἀμφότερα ἰσοψήφως ἀναγινωσκόμενα ἀποφέρουσι τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν, 521. Ἡ περὶ Ἀθάμαντος Τσαμαντοῦ παράδοσις περὶ τῆς πρὸς τὸν υἱὸν πάλης φαίνεται παλαιὰ καὶ πιθανῶς σχετίζεται πρὸς τὴν ἐν τῇ Καλλισθένει πάλην τοῦ Ἀλεξάνδρου Μακεδόνα πρὸς τὸν Ἀκαρνᾶνα Νικόλαον· ὁ Φιλόστρατος περιγράφει τοῦτον κατατρώγοντα τὸν

υἶδον, ὁ δὲ Λιβάνιος ὀνομάζει τὴν μυστικῶς ἀναθρέψασαν τὸν Ἰουλιανὸν Εὐσεβίαν, Λευκοθέαν, ἥτοι τὴν γνωστὴν τοῦ Ἀθάμαντος σύζυγον τὴν ζητοῦσαν νὰ σώσῃ τὰ τέκνα ἀπὸ τῶν ὠμοφάγων ὀρέξεων τοῦ ἀνδρός· εἰς τῶν υἱῶν τούτων, ὁ Παλαίμων, εἶναι ὁ ἥρωας τῆς Ἀθηναϊκῆς Θησεΐδος, ὁ Παλαμῶν. Ἄν δεχθῶμεν ὅτι ὁ Ἀθάμας συνεχωνεύθη πρὸς τὸν Ἀἰδωνέα, ἥτοι αὐτὸν τὸν Ἄδην, εὐχερέστατα ἐννοοῦμεν πολλὰς ἐγγράφους καὶ προφορικὰς τῶν Ἑπειρωτῶν παραδόσεις· ὡς γνωστὸν Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας φέρει τὸ ἐπώνυμον Τραχηλῆς ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν Λαμίαν, ἥτοι αὐτὸν τὸν Grand-Gousier τοῦ Ραβελαί. Ἐν ἡπειρωτικῇ ἐποποιίᾳ *le Constantin* διατηρηθεῖσιν ἐν παλαιᾷ ἰταλικῇ μεταφράσει μνημονεύεται ἐν τῇ αὐτῇ διαμερίσματι τῆς Παραμυθιάς ἡ Λαμία φονεύουσα τοὺς προσερχομένους εἰς προσκύνησιν τοῦ μαντείου ξένους εἰς ἐκδίκησιν τοῦ ἀδίκως φονευθέντος υἱοῦ αὐτῆς Cincinatus, ὅπερ εἶναι μετὰφρασις τοῦ ὑπὸ Κωνσταντίνου φονευθέντος υἱοῦ Κρίσπου. Ὁ περὶ τούτου μῦθος ὁ δεχθεὶς ὡς ἱστορικὸν γεγονὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ δραματουργηθεὶς μάλιστα, ὡς θέλομεν ἴδει κατωτέρω, συνδέεται πρὸς αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἀπαντῶν ἀπαράλλακτος καὶ ἐν τῇ Ἰνδικῇ συναξαρίᾳ τοῦ βασιλέως Ἀσόκα, τοῦ πρώτου ἀναδελξαντος τὸν προγεγραμμένον βουδισμὸν ὡς ἐπίσημον θρησκείαν τοῦ ἀπεράντου αὐτοῦ κράτους· ὅτι δὲ πάντων τῶν ἡπειρωτικῶν μύθων εἰς καὶ μόνος εἶναι ὁ ἀληθῆς ἥρωας, αὐτὸς ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος, μανθάνομεν ἐκ τῆς αὐτῆς ἐποποιίας τοῦ Constant, ἐξιστορούσης ὅτι ἐνῆν ὁ Κωνσταντῖνος ὠδεύει παρὰ τὸν Ἀχελῷον ποταμὸν, εἶδε πάντα αἷματος μεστά, καὶ τοὺς σατύρους μετὰ πλήθους νυμφῶν θρηνοῦντας παρὰ νεκρὸν ἄταφον παῖδα, ἄνω τοῦ ὁποῦ ἔπτατο μέγας ἀετὸς σκέπων τοῦτον διὰ τῶν πτερύγων· παραλαβὼν εὐλαβῶς τὸν νεκρὸν παῖδα ὁ Κωνσταντῖνος ἀπέστειλεν εἰς Μεδιόλανα, ἀληθῶς δὲ ἡ πόλις αὕτη ἔκτοτε προσέλαβεν ὡς διάσημον παῖδα ἐξερχόμενον, ὡς ὁ Ἰωνᾶς, ἐκ τῆς κοιτίας μεγάλου δράκοντος. Ἐρμηνεύων ὁ διάσημος νομοδιδάσκαλος Aiciatī εἰς τὰ ἐμβλήματα τὸ διάσημον τοῦτο τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἀποκαλεῖ τὸν παῖδα Pellacini, ἥτοι αὐτὸν τὸν υἱὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀκριβῶς ἐνταῦθα φονευθέντα ὑπὸ τοῦ Πολυσπέρχοντος καὶ

ρικθέντα ἐν τῷ Ἀχελῷῳ. Ἡ ὑπὸ τοῦ Βονωνάου γερουσιαστοῦ Bolognesi εἰς τρεῖς τόμους μεταφρασθεῖσα ἐκ παλαιοῦ ἐλληνικοῦ κειμένου περὶ Κωνσταντίνου ἐποποιῖα ἐπιλέγει ὅτι ὁ ἀετὸς (Ἀλέξανδρος) ἀμείδων τὴν πρὸς τὸν ἄταφον υἱὸν εὐπλαγχνίαν τοῦ τότε ῥωμαίου στρατηγοῦ ἐδώρησεν αὐτῇ τὸ κράτος τῆς οἰκουμένης. Ἄλλη περὶ Κωνσταντίνου ἐποποιῖα ἐν παλαιᾷ γαλλικῇ μεταφράσει παριστᾷ τοῦτον ὡς αὐτὸν τὸν ἐν τοῖς δημοτικαῖς ᾠδαῖς ἐτι ᾄδόμενον Χαρτζιανὴν τοῦ κάστρου τοῦ Ἀἰδωνᾶ· οὐδὲ πρέπει τοσοῦτον ἐπιπολαῖως νὰ κρίνωμεν τὸν Λάμπρον καὶ τὸν Πόρφυραν τοῦ Σολομοῦ, ὅστις ὡς ἐταῖρος ἐγίνωσκε πολὺ κάλλιον ἡμῶν τὰς ἐλληνικὰς παραδόσεις.

Ἀλλὰ πρὶν ἀφήσωμεν τὸν Ἀἰδωνᾶ καὶ τοὺς ἐν Κεφαλληνίᾳ ἱδρυτὰς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου, δῆθεν υἱοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Αἰγυπτίων Γνωστικῶν, ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ ἀκριβῶς νήσῳ παρουσιάζεται ἕτερος Αἰγύπτιος ἅγιος, ὁ μέγας Σισώης ἢ Σίσος, τοῦ ὁποῦ τ' ὄνομα παραμένει ἐν τῇ ὄρει, ἐφ' οὗ νῦν ἱδρύται ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Γερασίου, τὰ Σίσα. Θερὶ τοῦ ἀναχωρητοῦ τούτου συνεχῶς μνημονευομένου ἐν τοῖς Νηπτικαῖς ὀλιγίστας ἔχομεν εἰδήσεις, ἀγνοοῦμεν μάλιστα τὸν λόγον, δι' ὃν φέρει ἐν τοῖς συναξαρίοις τὸ ἐπίθετον ὁ Μέγας· ἀλλ' ἐν Βενετίᾳ περιεσώθη ὥραία τοιχογραφία παριστῶσα τοῦτον ἐν πορφυρᾷ στολῇ ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐν κατανύξει προσκυνοῦντα τὸν νεκρὸν τοῦ Μακεδόνα Ἀλεξάνδρου, ὡς ῥητῶς σημειοῖ ἡ ἐπιγραφή, ἥτοι τὸν σκελετὸν αὐτοῦ, ἐφ' οὗ κατὰκειται στέφανος, σκῆπτρον καὶ ξίφος· ἡ τοιχογραφία εὔρηται ἐν τῇ κιγκλιδωτῇ θύρᾳ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν τῇ ἀριστερᾷ πλευρᾷ εἰσερχομένου, ἐπροξένησε δὲ τοσαύτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἁγιογράφον Ἰουλιανὸν Duguid, ὥστε συνέγραψεν ἰδίαν πραγματείαν, ἐν ᾗ συνεσώρευσεν καὶ ἄλλας εἰδήσεις περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰκονιζομένου ἐπὶ δυτικῶν ναῶν· εἰς συμπλήρωσιν δὲ γράφω ὅτι ὁ τάφος ἐφ' οὗ ἡ τοιχογραφία, ἀνῆκεν εἰς τὸν Κεφαλλῆνα ἢ Ζακύνθιον Χωραφᾶν, ὅστις πιθανῶς νὰ κατέχη καὶ ἀρχαιοτέραν εἰκόνα, ἐξ ἧς ἀντεγράφη ἡ ἐν Βενετίᾳ.

Ἀλλ' ὅν ὁ κατ' ἐξοχὴν θεὸς τῶν Σελλῶν ἐλησμόνηθη παρὰ τοῖς Κεφαλλῆσι, διατηρεῖται οὐδὲν ἥττον παρὰ τούτοις καὶ τοῖς Ζακύνθιοις ὁ ἀντίστοιχος τῶν Ἰνδῶν θεὸς ἄδης, ὁ Γιάμης

(Υαμα=ὁ Θάνατος) ἐν τοιαύτῃ καταχρήσει, ὥστε ἀπὸ τῆς συνήθους προσφωνήσεως ἀποκαλοῦνται ἀμφότεροι οἱ νησιῶται *Γιαμάδες καὶ Γιαμαρέλλοι*. Ἐν τοῖς δημοτικοῖς ᾠσμοῖς τούτων ὁ Γιαμάς ἀριθμεῖται καὶ ψηφολετικῶς 45 (Γαμά).

Σαράντα πέντε εἶμαστε,
Γιαμά, Γιαμά,
"Ὅλο Κεφαλλονίταις,
μωρὲ Γιαμά.

Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀνήκων εἰς μόνον τὸν πάνθεον Ἀρχιποιμένα (οὗ τὸν τίτλον μόνος ὁ Ἀλεξανδρείας πατριάρχης φέρει τιτλοφορούμενος «Ἀρχιερεὺς ἀρχιερέων, ποιμὴν ποιμένων, πάπας καὶ κριτὴς τῆς οἰκουμένης», οὔτε ὑπ' αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως προσλαμβάνεται, διὸ καὶ οἱ φέροντες τὸ ὄνομα τὸ ἐγκλείον τὸ ψηφόμενον τοῦτο, ὡς ὁ Ἰεμμανουήλ, ἀποκόπτουσι τὴν πρώτην συλλαβὴν ἀποκαλοῦμενοι Μανουήλ καὶ Μανώλης· διὸ καὶ ὁ Πρόδρομος χαιρετῶν τὸν Μανουήλ Κομνηνὸν «τετραύγουστον τοῦ τετραυγούστου δίχα» ἐπιφέρει.

ὦ βασιλεῦ παμβασιλεῦ κατὰ σαράντα πέντε.

μόνος δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων ἀρχὴν ἢ ἐπίσκοπος δικαιοῦται εἰς τ' ὄνομα ὡς καθαρὸς κληρονόμος τῶν ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ θρόνου δικαιομάτων, ὡς γράφει διτομος ἐποποιῖα, περὶ τῆς κατωτέρω· διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, ὡς γράφει ὁ Ἰουλιανός, προτιμᾷ τὸν τίτλον πολεμάρχου τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ πάντων τῶν ἄλλων.

Ἄν εἰς τοὺς πολλοὺς φαίνονται πολύπλοκοι ἢ καὶ γελοῖαι αἱ παραδόσεις αὗται, καλῶς ὅμως καὶ ἱστορικῶς ἐρμηνευόμεναι δύνανται νὰ συγκροτήσωσι τὸ ἀδιάσπαστον νῆμα τὸ συνάπτον τοὺς σημερινοὺς Ἡπειρώτας καὶ Κεφαλληνούς πρὸς τοὺς παλαιτάτους αὐτῶν προγόνους, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτύσει ἐννοοῦμεν τὸν Ἡλίαν Μηνιάτην ἐγκωμιάζοντα τὴν Θεοτόκον ὡς αὐτὴν τὴν ῥοδοδάκτυλον Ἡὼ προβαίνουσιν ἐκ τῶν πυλῶν τῆς Ἀνατολῆς, ὡς ἡ Ἀθηναία Παναγία ἢ ἐπιλεγόμενη *Ρυδακίω*, καὶ τὸν ποιητὴν τοῦ Ἑρωτοκρίτου παρεμβάλλοντα τὸ περὶ Κεφάλου καὶ Πρόκριδος αἵματηρὸν δράμα ὡς δῆθεν μεσαιωνικὸν ἐπεισόδιον τῆς ὑπὸ τῶν Βλάχων πολιορκίας τῶν Ἀθηναίων. Ὡς

γνωστὸν ἐν τοῖς ῥωμαϊκοῖς χρόνοις ἡ Κεφαλληνία ὑπήγετο εἰς τὰς Ἀθήνας, τὸ δὲ χρονικὸν τῆς Δρυϊνουπόλεως διὰ μακρῶν ἐξιστορεῖ τὴν ὑπὸ Ἀθηναίων ἀποίκισιν τῶν ἡπειρωτικῶν χωρῶν, ἐν αἷς ἐπεκράτησεν ἡ λατρεία τοῦ Ἀθάμαντος, εἶναι μάλιστα γεγονὸς εἰσέτι ἀνεξερεῦνῆτον ὁποῖαι αἱ πρὸς τὴν χώραν τῶν Ἀθαμάντων σχέσεις τῆς Ἀθαμαντίδος φυλῆς καὶ αἱ τῶν Σουλιωτῶν παραδόσεις περὶ καταγωγῆς των ἐξ Ἀθηναίων ἀποίκων· ὥστε δὲν πρέπει τοσοῦτον ἐπιπολαίως νὰ θεωρῶμεν τὸ ἀθηναϊκὸν Σοῦλι καὶ τ' ἄλλα ἀλθανόφωνα χωρία ὡς νεωτέρας ἀποικίας, συγχέοντες ἀκρίτως τοὺς Ἀλθανοὺς πρὸς τοὺς Ἡπειρώτας, ἀφοῦ καλῶς γινώσκουμεν ἐκ παλαιῶν καὶ μεσαιωνικῶν μνημείων τὰ ὅρια τῆς Ἀλθανίας καλῶς διακρινομένης ἀπὸ τῆς Ἡπείρου. Σπουδαῖος Ἀγγλος περιήγητῆς, ὁ Simeoni (1822) περιγράφει τοὺς Ἡπειρώτας τούτους ἐλληνικωτέρους τὴν τε γλῶσσαν καὶ δίκαιαν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ὁ δὲ ἁγιόριτης Νικόδημος σχολιάζων τὸ τοῦ ἁγίου Δονάτου συναξάριον σημειοῖ ὅτι ἡ ἐπισκοπὴ αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ σημερινὸν Σοῦλι, παλαιότερος δὲ τούτου μοναχός, Παῖσιος ὁ Μικρός, γράφει ὅτι πάντες οἱ Ἡπειρώται ἐλάτρευον τὰς Ἀθήνας ὡς τὴν ἑαυτῶν μητρόπολιν, ἐν δὲ τῇ τότε ἀκμαζούσῃ τῶν Ἰωαννίνων πόλει συνήρχοντο οἱ κάτοικοι ἐν τῇ χρυσοχοικῇ ἐργαστηρίῳ τοῦ Σουγδουρή, ἵνα προσκυνήσωσι τὸ αὐτοῖς ἐπιδεικνυόμενον παλαιὸν νόμισμα τῶν Ἀθηναίων, τὸ παριστῶν τὴν γλαυκὰ, σύμβολον τῆς μελλούσης ἐξεγέρσεως καὶ δλομελείας τοῦ ἐλληνικοῦ γένους. Ἐκ τῶν ἐνετικῶν ἐγγράφων καλῶς γινώσκουμεν ὅτι ἐν τῇ ὑπὸ τῶν πειρατῶν ἐρημωθείσῃ Κεφαλληνίᾳ ἐγκατέστησαν πολλαὶ Στρατιωτικαὶ ἀποικίαι, καὶ ἄλλαι μὲν ἦλθον ἐξ Ἀθηναίων, ὡς γράφει ὁ Ἱεωργιλᾶς περὶ τῶν ἐν Ζακύνθῳ, ἄλλαι δὲ ἐξ Ἡπείρου, πολλοὶ τῶν ἀποίκων τούτων ἦσαν δίγλωσσοι, λαλοῦντες τὴν ἐλληνικὴν πρὸς τὴν ἀλβανικὴν, ἀλλὰ νῦν οὐδαμοῦ τῶν νήσων ἀκούεται ἡ δευτέρα διάλεκτος διὰ τὴν ἑλλειψιν ἐπιμέλειας πρὸς καθαρῶς ἀλβανοφώνους γείτονας· τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ ἐν Κερκύρᾳ· ἐν τούτοις οὐδαμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἔστω καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς πάλαι ἀλβανοφώνοις, οὐδ' αὐτὸς ὁ γνήσιος τῶν Ἀλβανῶν ἥρως Σικενδέρβης ἀκούεται. Ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Κεφαλληνίας διεσώθη παλαιὰ συλλογὴ ἱστορικῶν ἐγγράφων συγκροτηθεῖσα

ὕπὸ τινος Luchissa· ἐν ταύτῃ εὕρηται καὶ περιεργὸς παλαιὰ διένεξις τῶν τότε Κεφαλλήνων πρὸς τοὺς Ζακυνθίους περὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἐν Βενετίᾳ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου· ἀμφότεροι δὲ οἱ διαπληκτιζόμενοι ἐπικαλοῦνται τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα εἰς ἀνάδειξιν τῆς εὐγενείας αὐτῶν, ὥς ὑπήκοοι καὶ ὁπαδοὶ τοῦ Ὀδυσσεύος ἐν τῇ Τρωϊκῇ πολέμῳ. Ὅταν οἱ Γάλλοι ἀντικατέστησαν τοὺς Ἑνετοὺς ἐν τῇ κατοχῇ τῶν Ἰονίων νήσων, ὁ πρωτοπαπῶς τῆς Κερκύρας Χαλκιόπουλος προσφωνῶν τῷ στρατηγῷ Γεντίλῃ προσήνεγκεν αὐτῷ τὴν Ὀδύσειαν τοῦ Ὀμήρου λέγων ὅτι ἐν ταύτῃ ἔγκειται ἡ σοφία καὶ ἡ πίστις τοῦ ἐλληνικοῦ γένους· ἀλλὰ πρὸ τούτων ὁ ἱατρὸς Καποδίστριας, cittadino di Corfù, δημοσιεύσας ἰταλικὸν ἐγκώμιον τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος παραβάλλει τοῦτον πρὸς τοὺς παλαιούς τῶν Ἑλλήνων ἥρωας, τὸν Ἀχιλλέα, τὸν Ἡρακλέα κλπ. καταλήγων ὅτι ὁ ἐκ Κύπρου δῆθεν ἅγιος ἔχει σχέσιν πρὸς αὐτὴν τὴν Ῥοδοδάκτυλον Ἡώ, ἀντιγράφων ἐν τούτῳ τὸν προμνημονευθέντα Μηνιάτην. Εἶναι δὲ περιεργὸν ὅτι οἱ συμπατριῶται τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, οἱ Κύπριοι, οὐδεμίαν τηρήσαντες μνήμην περὶ τοῦ ἁγίου αὐτῶν ἐπισκόπου, ἀντικατέστησαν τοῦτον διὰ τοῦ ἁγίου Θεράπαντος, τοῦ ὁποῦ τ' ὄνομα ἀναπολεῖ τοὺς θεραπευτὰς τοῦ Δωδωναίου Διός, οἱ δὲ Ἑπειῶται ἐφήρμοσαν τὸ συναξάριον τούτου πρὸς τὸν ἅγιον Βάρβαρον, ὅστις εἶναι αὐτὸς ὁ ἐξ αὐτῶν ἀναληφθεὶς ἅγιος Δονάτος, ἦτοι ὁ Ἀἰδωνεύς.

Ἀναλαμβάνοντες τὸν λόγον περὶ τῶν Θεραπευτῶν μοναχῶν, ὧν ἐπεκράτησε τὸ τελευταῖον ὄνομα, ἐρωτῶμεν τί σημαίνει αὐτὸ τὸ ὄνομα Μοναχός, τὸ ὁποῖον οἱ Κύπριοι καὶ αὐτοὶ οἱ Ἱταλιῶται προφέρουσιν ἔτι Μανιχός, τὸ ὕστερον περιορισθὲν εἰς τὴν ἀνύπαρκτον αἵρεσιν τῶν Μανιχαίων¹; εἶναι ἀπλῆ μετάφρασις τοῦ Σαλὸς ἢ Μαινόμενος², ἐπὶ τὸ ἰταλικιώτερον Σκαρτάδος, ὁ βυζαντινὸς Χωρίζων, ὁ ἔξω τῶν θυρῶν (ἔξ' ἀπ' ἐδῶ = ὁ διάβολος, τὸ ἐξωτικὸν = ὁ Καρκαντζᾶς)³ ἢ καὶ ἡμίς

μάλιστα γλῶσσα διέσωσε καὶ τρίτην ἐλληνικωτάτην λέξιν, ὁ Παλαῦδος (παλαιός), ἀκριβῶς ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὸ ἕτερον ἐπώνυμον τῶν Σελλῶν, Γραικός (ἐκ τοῦ γράϊος = παλαιός) πρὸς ὃν ἄριστα ἀνταποκρίνεται καὶ ὁ τῶν Ἱταλῶν Greco σημαίνων τὸν Ἑλληνα (Σελλόν) καὶ τὸν παλαιὸν ἢ ἀγρότην ἄνθρωπον, διότι τοιοῦτοί ἦσαν οἱ ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ Ζωσίμου πρώτου μνημονευόμενοι μοναχοὶ φρουροὶ τῶν Θερμοπυλῶν οἱ ἀφέντες ἐλευθέραν τὴν διάβασιν εἰς τὸν Ἀλάριχον· οἱ ἀγρόται οὗτοι μοναχοὶ εἶναι κατὰ λατινικὴν μετάφρασιν αὐτοὶ οἱ Παγανοὶ (pagus = ἀγρός), τὸ δὲ τελευταῖον τοῦτο ἐπώνυμον ἀποδίδεται ἔτι ὑπὸ τοῦ λαοῦ εἰς τοὺς Καρκαντζᾶδες, τὰ Παγανά. Ἀλλ' ἐνῷ εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις ὁ Ἑλληνας, Παγανός, Παλαιός καὶ Ἰσηφώτης διετήρησαν τὴν σημασίαν τοῦ εἰδωλολάτρου, μὴ χριστιανοῦ, εἰς τὰ δημοτικὰ ἄσματα τηροῦσιν ἔτι τὴν τοῦ ἀνδρείου, ὥς ἐν τῷ Κυπριακῷ ἄσματι «καρδιοπαποῦς ἀπ' τοὺς παλῆους ἀνθρώπους» καὶ ἰδίως ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ Ἰσηφώτη, ὁράκος. Ὡς γνωστὸν ὁ ἐλληνικὸς λαὸς ἀποκαλεῖ ἔτι δράκον καὶ δράκαιναν ἢ δρακούλαν πᾶν ἀβάπτιστον βρέφος. Τὸ ὄνομα διατηρεῖται παρὰ τοῖς Ἑπειρώταις ὥς ἐπώνυμον, ὁ Δράκος, ὁ Δρακούλης· ἐν δὲ τοῖς Ἰοντικοῖς ἄσμασιν ὥς ἐπώνυμον τῶν ἀνδρείων φρουρῶν:

Δράκοι καὶ δρακοντόπουλοι, Ῥωμαῖκα παλληκάρια,
πότε ν' ἀκούσω μίαν λαλιάν, Ἑλλένικον λαλίαν!

Ἀλλ' ἐνῷ ἐν ἀρχῇ αἱ ἐπίκαιροι τῶν κλεισουργῶν φρουραὶ ἐνεπιστεύοντο εἰς τοὺς Παγανούς τούτους, ὕστερον ἀφηρέθη ἀπ' αὐτῶν καὶ τῶν γενικώτερον λεγομένων Μανιχαίων, ὥς ἀβάπτιστων, πᾶν στρατιωτικὸν ἄξιωμα, ὁ δ' ἐπὶ πολὺ ἰσχύσας οὗτος νόμος ἀναπολεῖ τὸν μέχρις ἡμῶν παρὰ τοῖς Τούρκοις ἐπικρατοῦντα τὸν αὐστηρῶς ἀπαγορεύοντα τὴν στρατείαν ἀπὸ τῶν μὴ Μουσουλμάνων. (Ὁ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐγκαινισθεὶς καὶ ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν καὶ Τούρκων τηρηθεὶς αὗτος διωγμὸς ἀνέπτυξε τὴν κλεφτουργίαν, εἰς ἣν ὀφείλεται αὕτῃ ἡ σωτηρία τοῦ ἐλληνισμοῦ, καὶ αὐτῆς τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης¹, τοῦτο

¹ Οἱ βυζαντινοὶ θέλουσι τοὺς Μανιχαίους παραγομένους ἐκ τινος Πέρονος αἵρεσιάρχου Μάνεντος, ἀλλὰ τοιαύτη ἐτυμολογία εἶναι ἐλληνικῶς ἀδύνατος.

² Ἡ μετάξυ τοῦ Μαινόμενου καὶ τοῦ Καρκαντζᾶ (Ἐξωφώτου ὥς ἐσημειώθη) σχέσις φαίνεται παλαιὰ Ῥωμαϊκῇ, ἀφοῦ ὁ Ῥωμαϊκώτατος Πολύβιος ἀποκαλεῖ Ἀντίλοχον, τὸν ἐπικαλούμενον Ἐπιφανῆ, ὁ Ἐπιφανής.

¹ Περιλάλητον ἀνὰ πάντα τὸν ἐλληνισμὸν τὸ ἄσμα «φεγγαράκι μου λαμπρὸν ὁδόμενον ὑπὸ παλῶν προσερχομένων εἰς τὰ κλεφτικὰ λιμέρια πρὸς

βεβαιόι ὁ Μάρουλος ἐν τέλει τοῦ εἰς τὸν "Ἡλίον ὕμνου του, ἐπικυροῖ δὲ καὶ τὸ δημοτικὸν ᾠσμα,

Κι' ἂν τὰ ντερδένια τοῦρκεψαν, τὰ πῆραν οἱ Ἀρδανίταις,
πᾶμε νὰ λιμεριάσωμεν ὅπου φωλιάζουν λύκοι.

Πολλάκις ὁμοῦ κατὰ μυστικὴν συγκατάθεσιν μνημονεύονται ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ, τῇ βυζαντινῇ καὶ τῇ τουρκικῇ ὑπηρεσίᾳ οἱ Παγανοί, λεγόμενοι καὶ Διωγμίται, Ἀπελάται καὶ Κλέφται. Λείψανα τῆς παλαιᾶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀπεχθείας εἶναι καὶ ἡ τοῦ λαοῦ Παγάννα (διωγμὸς καὶ θήρα) ἢ ἐπὶ τὸ ἰταλικώτερον λεγομένη καὶ Κάτσα (caccia), ἐξ οὗ καὶ τὸ Κατσάδος καὶ ῥῆμα κατσάρω.

Αἱ ἐτυμολογίαι αὗται δὲν πρέπει νὰ φανῶσιν ἀδιάφοροι, δύνανται μάλιστα, ἀντὶ παντὸς ἱστορικοῦ μνημεῖου, νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς κατανόησιν μεγάλων ζητημάτων, καὶ ἰδίᾳ πῶς οἱ Ῥωμαῖοι πρῶτοι ἐφήρμοσαν τὴν συκοφαντίαν εἰς ἐξευτελισμὸν τῶν ἀλλόλων αὐτῶν θυμάτων· καὶ νῦν δὲ ὥσει ἐκδικούμενος ὁ ἀναγεννηθεὶς Ἕλλην, ἀναλαβὼν τὸ ἀπερριμένον ὄνομά του, ἀποδίδει εἰς τὸ ὄνομα Ῥωμιοῦ καὶ παλημάνθρωπος καὶ παλημάνθρωπος τὴν αὐτὴν ἐξευτελιστικὴν σημασίαν.

Εἰς ἀκριβῆ ἐκτίμησιν τοῦ Μοναχικοῦ βίου πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι τὰ πρῶτα αὐτῶν καθιδρύματα, γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μοναί, Κατοῦναι (Cantones), Γωνίαι ἢ Ἰστίαι, Δροῦγκοί (Θριγκοί), Ἐγκλειστὰι, Κλεισοῦραι, Μάνδραι, Μανδράκια, Λιμενάρια ἢ Λιμέρια, Πόρται, Στασίδια, ἦσαν καθαρὰ στρατιωτικὰ θέματα ἢ φρουραί (postes), ἐν οἷς ἐγκαθιδρυμένοι οἱ μοναχοὶ ἀπετέλουν τὰς λεγομένας Ἀγέλας ἢ Μάγκας, ἡδελφωμένοι διὰ τοῦ αὐτοῦ Στυγίου ὅρκου, ὃν ὁμνύουσι οἱ ἡμέτεροι Φιλικοί¹, καὶ τῆς παρεπομένης αὐστηροτάτης πειθαρχίας, ἥς ἀκριβῆ ἰδέαν παρέχουσιν οἱ πολὺ ὕστερον ὑπὸ τῶν Τούρκων

διδασκαλίαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀντὶ τοῦ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπιβληθέντος προσηλυτισμοῦ διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς Ὀκτωήχου ἐπὶ ἀμειβῇ τῶν λεγομένων ἐσπερινῶν κολύβων (ἐψηγμένου σίτου).

¹ Εἰς τῶν ποιητῶν τῆς ἀναγεννήσεως ὁ Ἀντώνιος Χαρिताὸς δηλοῖται ὅτι μετὰ τοῦ ὅρκου περιδληθεὶς καὶ τὰ μέλαινα βάσα διέτρηξε πάντα πρὸς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν κοινωνίαν δεσμὸν.

ἀπομιμηθέντες Γιανίτσαροι¹, ὑπὸ τὸν λεγόμενον Πρῶτον ἢ Ἀρχιμανδρίτην², ζῶντες κοινοδιακῶς καὶ ἀνεξαρτήτως πάσης πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας, φέρουσιν ἐτι ἐν ἀπάσῃ τῇ διαίτῃ καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐνδύμασι τὸ εὐδιάκριτον τῆς στρατοκρατίας γνῶρισμα. Εἶνε μάλιστα ἀξιοσημεῖωτον ὅτι, ἐνῶ οἱ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ πάσῃ τῇ Χριστιανικῇ Δύσει κατὰ μίμησιν νεώτεροι συνάδελφοι ἐδέχθησαν ποικίλα ἐν τῇ ἱματισμῷ χρώματα, οἱ ἡμέτεροι μοναχοὶ διατηροῦσιν ἀναλλοίωτον τὴν παλαιὰν μέλαιναν στολήν, τὰ λεγόμενα πένθιμα ἢ φαιὰ βάσα εἰς μνήμην μυστηριώδους νεκροῦ βασιλέως, δι' ὃ καὶ ἀποκαλοῦνται Βασιλικοὶ ἢ Βασιλειανοί³, πρὸς ὃν ἀφιερῶνται ἀποτασσόμενοι τοῦ κόσμου καὶ εἰς μόνον τὸν θάνατον ἀφορῶντες εἰς ἀπολύτρωσιν καὶ τελικὴν νέκρωσιν τῆς ἐν ποικίλαις σωματικαῖς

¹ Πρὸ τῆς τουρκικῆς ἐπιδρομῆς μνημονεύονται «οἱ γιανίτσαροι τοῦ πατριάρχου»· οὗτοι εἰσὶν οἱ Ἀκριτικοὶ Νεώτεροι ἐπὶ τὸ λατινικώτερον λεγόμενοι Juniores, ὑπὸ δὲ τοῦ λαοῦ καὶ ἄγριοι, ἄγκουροι (ἄωροι) εἰς διάκρισιν τῶν καλογήρων, Seniores. Ἐν τῇ κατὰ τῶν Κυνικῶν ἐπιστολῇ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς μνημονεύει πῶς οὗτοι ἐξαπατῶντες ἐκλεπτον τὰ παῖδια, ἵνα κατατάξωσιν εἰς τὰς ἐαυτῶν ἀγέλας· τ' ὄνομα τῶν κλοπιμαίων τούτων παιδίων διεσώθη ὡς κοινὸν οἰκογενειακὸν ὄνομα, Καλογερός, Καλογεράς, Καλογερόπουλος. Ἐν τῇ Πουλολόγῳ μνημονεύονται Ῥωμαίων παιδιὰ κλεπτόμενα ὑπὸ τῶν Φράγκων, οὗτοι δὲ εἰσὶν οἱ καθ' ἡμᾶς μνημονευόμενοι ἀπόγονοι Φραγκόπουλοι, Βλαχόπουλοι, Ἀρμενόπουλοι, Ἀρθανιτόπουλοι. Εἰς τὴν δραματικὴν ταύτην ἄρπαγὴν τῶν Ἑλληνοπαίδων ἀφελᾶται ὁμολογουμένως ἡ τεραστία αὐξήσις τοῦ Ἀραβικοῦ, Τουρκικοῦ, Βουλγαρικοῦ καὶ Ῥωμουνικοῦ πληθυσμοῦ, ἐν τούτοις εἶναι πολὺ παράδοξον ὅτι ὁ Θεσσαλονίκης ἀρχιεπίσκοπος Ἰσίδωρος γράφων πρὸ τῆς ἀλώσεως περὶ τῆς ἐκ τοῦ παιδομαζώματος ἐρημώσεως τῆς Μακεδονίας προτρέπει τοὺς ὕμνωντας γονεῖς ἵνα ἀνεχθῶσι τὸ φοβερὸν κακούργημα ἵνα περὶ τὸν νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἄπαν τὸ στρατιωτικὸν σύστημα τῶν Τούρκων εἶναι ἀπλὴ ἀντιγραφή τοῦ παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς ἀπαρχαιωθέντος δι' ἐκκλησιαστικὰς ἰδίᾳ λόγους. Ὁ Γεώργιος Γραβεζοῦντιος ῥητῶς δηλοῖται, ὅτι οἱ πλατωνικοὶ διωχθέντες ἐρρίφθησαν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἰσλαμισμοῦ. Γενικῇ παρὰ τοῖς σημερινοῖς Τούρκοις ἐπικρατεῖ παράδοσις ὅτι οἱ προπάτορες αὐτῶν ἦσαν Ἕλληνες, τοῦτο δὲ ὁμολογεῖται καὶ ὁ Γεωργιάδης καὶ Ἰάνος Γεμιστός εἰς τὰ γνωστὰ ποιήματά των.

² Ἐν Κύπρῳ ὁ κομάρχης διετήρησε τὸ παλαιὸν ὄνομα Ἀγελάρχης.

³ Περὶ τῆς μυθικῆς παραδόσεως τῆς ἀρχῆς τοῦ Μοναχικοῦ βίου ἀπὸ τοῦ ἀγίου Βασιλείου κατωτέρω.

ταλαιπωρίαις ἀπαύστως παλαιούσης ψυχῆς. Ἡ τοιαύτη πρὸς τὴν ἀληθῆ ἀθανασίαν ἢ μᾶλλον τὴν αἰώνιον γαλήνην πῶς θὰ ἐξηγεῖτο διὰ τοῦ παλαιοῦ δόγματος τῆς μετεμψυχώσεως, ἂν μὴ ἀναντίρρητοι ἀποδείξεις καὶ ἰδίαι αἱ νεκρώσιμοι αὐτῶν ἀκολουθίαι ὑπεδείκνυνον ἕτερον δόγμα συγγενές πρὸς τὴν Βουδικὴν Νιρβάναν, τὴν παντελῆ ἐξαφάνισιν πάσης νοερᾶς καὶ σωματικῆς αἰσθήσεως καὶ τὴν ἐν τῇ αἰθερίᾳ αἰωνιότητι¹ ἀπορρόφησιν τῶν ἀπειραρίθμων ἀτόμων, ὧν ἡ σύμμιξις ἀπετέλεσε τὴν ἐν τῇ μικροκόσμῳ ἀνθρώπῳ ἐμψυχωθείσαν ὕλην²:

Ἡ πρὸς τοὺς πλατωνίζοντας Σαλοὺς ἀνάμιξις τῶν ἐπικινδύνων καὶ κασμοπολιτῶν Κυνικῶν, ὧν ζοφεράν εἰκόνα ἔγραψεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουλιανός, καὶ ἡ ἀνεξέλεκτος στρατολογία δούλων, δραπέτῶν καὶ αἰμοδόρων ληστῶν ἐπροξένησεν ἐν τῇ Δ' ἑκατονταετηρίδι τοιοῦτον σκάνδαλον, ὥστε ὁ τότε πολὺ ἰσχύων πλατωνικὸς φιλόσοφος Θεμιστίας ἀπήτησεν αὐστηράν ἐξέλεξιν τοῦ γένους καὶ τῆς κοινωνικῆς τάξεως ἐκάστου μοναχοῦ στρατιώτου, ἐν δὲ τῇ ἐλληνικῇ αὐτοῦ ζήλῳ ὁ συνετὸς τῆς Πόλεως ἑπαρχὸς βιαίως προσβάλλει καὶ αὐτὴν τὴν νεοπαγῇ χριστιανικῇ ὁρησκεῖαν χαρακτηρίζων ταύτην ὡς ἐχθρὰν παντὸς κοινωνικοῦ καθεστώτος, ἀποκαλῶν καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν ὡς ἀληθῆ προσωποποίησιν τῆς Ἰμπεδοκλείου Ἰέριδος, τῆς ἐχθρευομένης πρὸς τὴν Φιλίαν, ἐν τῇ συμβιώνει τῶν ὁποίων ἔγκειται πλὴν τῆς κοσμικῆς καὶ ἡ οὐράνιος ἁρμονία. Ἰὺς τὴν διένεξιν ταύτην βεβαίως ἀνάγονται καὶ οἱ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Λουκιανοῦ διασωθέντες διάλογοι «Δραπέται» καὶ «Φιλόπατρις»³.

¹ Ὁ πρὸς τὴν αἰωνιότητα ὕμνος τοῦ Μαρούλλου, τὸν ὅποιον τοσοῦτοι ἀπεμιμήθησαν, εἶναι ἡ πρώτη ἀναλαμπή τῆς ἐκ τοῦ βυζαντινοῦ ζόφου χειραφετηθείσης ἐλληνικῆς διανοίας, ἔχει δὲ δίκαιον ὁ πολυμαθὴς τῆς Φλωρεντίας κριτικὸς Gailli γράφων «ὅτι αὕτη ἡ αἰωνιότης ὀφείλει νὰ χαράξῃ δι' ἀδαμαντίνης σμίλης τὸν ὕμνον τοῦτον εἰς τιμὴν αὐτῆς καὶ τοῦ ἀπαράμιλλου ἀοιδοῦ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων».

² Αὐτὸ τὸ πανθεϊστικὸν δόγμα, ὡς ἀνέπτυξεν ὁ Στάδενβουργ καὶ ὁ Γαίτε, ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς μυστικῆς θεολογίας τῶν Νηπτικῶν Πατέρων, συνταυτιζόμενον πρὸς τὴν παλαιὰν τοῦ Ἰμπεδοκλείους φιλοσοφίαν, ὡς δηλοῦται ἐξ ἀπαντήσεως τοῦ ἱδρυτοῦ Σιμεῶν πρὸς τὸν κατήγορόν του Στάφανον τὸν Νικομηδείας.

³ Περὶ τοῦ τελευταίου τούτου διαλόγου πολλὰ ἐγράφησαν, καὶ ὁ μὲν

τὴν σκοτεινοτάτην ταύτην τραγῳδίαν τῆς ἐπὶ Θεοδοσίου τελικῆς διαλύσεως τοῦ παλαιοῦ κόσμου καὶ ἐπικρατήσεως τοῦ νέου κακῶς γινώσκομεν, διότι δυστυχῶς τὰ μέχρι τῆς ΙΣ' ἑκατονταετηρίδος διασωθέντα χρονικά τοῦ συγχρόνου Εὐναπίου, τὰ λεπτομερῶς ἀφηγούμενα τὸ μέγα δράμα, μένουσιν ἐτι ἀπρόσιτα εἰς τὸ ἐπιστημονικὸν φῶς κατακείμενα ἐν ταῖς κατακόμβαις τῆς Βατικανῆς βιβλιοθήκης ἢ καὶ ἐπυρπολήθησαν πρὸς ἀτιμίαν τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας ὑπὸ βεδήλου χειρός¹. Ὁ αὐτὸς Εὐνάπιος ἐν ἑτέρῳ διασωθέντι συγγράμματι «Βίῳ Σοφιστῶν» βιαίότατα ἐπιτίθεται κατὰ τῶν μοναχῶν, πιθανῶς Κυνικῶν, τῶν καταστρεψάντων τοὺς ἐλληνικοὺς ναοὺς, ἀποκαλῶν τοὺς ἐν τῇ βυζαντινῇ ὑπηρεσίᾳ ἐν γένει παλαιοὺς μισθοφόρους λέγων ὅτι οὗτοι ἐπυρπόλησαν τοὺς ναοὺς καὶ ἐπὶ τέλους παρέδωκαν καὶ αὐτὸ τὸ κράτος εἰς τοὺς Ἰούρκους.

Ἐκ τούτων δηλοῦται, κατὰ τὸν πολυμαθὴ Πίκον ἡγεμόνα τῆς Μιρανδόλης, «ὅτι ἐξ Ἀνατολῆς προῆλθε καὶ προελεύσεται τὸ φῶς», τὸ αὐτὸ δ' ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ Ἀνδρέας Σενιέ, ὁ δὲ Γαίτε ἐν τῇ δευτέρῳ Φαύστῳ παρεισάγει ἐν τῇ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ὑποδουλώσει καὶ καταστροφῇ τῆς Μακεδονίας ὡς αἰθερίους μάρτυρας τὰς γεράνους τοῦ Ἰδύκου, αἵτινες θὰ φανερώσωσι μίαν ἡμέραν τὰ ἄτιμα μέσα, ὡς φάλλει ὁ Μάρουλλος, δι' ὧν ἐθριάμβευσε τὸ Λατινικὸν ἰσλάμι, οὐδὲ πρέπει ἀβασανίστως ἐν τῇ χριστιανικῇ ἡμῶν ζήλῳ νὰ συμπεριλάβωμεν ἐν τῇ αὐτῇ ἀναθέματι Κυνικοῦς καὶ Σαλοὺς θεραπευτάς, κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν «Μαῦρος σκύλος, ἄσπρος σκύλος, κτύπα τον», διότι τυφλῶς πλήττοντες δυνάμεθα νὰ φονεύσωμεν καὶ αὐτοὺς τοὺς πατέρας καὶ σωτῆρας τοῦ ἐλληνισμοῦ, ἢ μᾶλλον αὐτοῦ τοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ διὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας διοργανώσαντες τὴν ἐθνικὴν παλιγγενεσίαν ἐκλεκτώτεροι ἡμῶν ἐσεβάσθησαν

¹ Ἐρνέστος Γ' ἀνὰν ἀναβιβάζει τοῦτον εἰς τοὺς χρόνους τῆς εἰς Ἀθήνας καθόδου τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὁ δὲ Βενέδικτος Χάτζε καταβιβάζει εἰς τοὺς χρόνους τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Φωκά.

² Πλέπε τὰ προλεγόμενα τοῦ γάλλου Boissonade ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Εὐναπίου.

τοσοῦτον τοὺς Θεραπευτάς, ὥστε ἐν χαλκογραφίᾳ χαραχθεῖσιν ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου Καΐρου καὶ γενικῶς ἔτι κυκλοφοροῦσιν παρὰ τῷ λαῷ ἐξεικονίζεται ἡ Ἑλλάς γυμνὴ καὶ αἱματόφυρτος Θεραπευομένη ὑπὸ τῶν δύο ἡρώων τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας, τοῦ Ρήγα καὶ τοῦ Κοραῆ, οὐδὲ εἶναι αὕτη καὶ μόνη ἡ εἰκὼν ἡ ἐξεικονίζουσα συμβολικῶς τὴν δρᾶσιν τῶν Θεραπευτῶν μοναχῶν ἐν τῇ Θεραπειᾷ τῆς καθημαγμένης πατρίδος, ὅα ἢ δὲ πολὺ διδακτικὴ ἢ διὰ συμβολικῶν εἰκόνων παράστασις τῶν ἑλληνικῶν παθημάτων ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. "Όταν περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος δύο Ἀθηναῖοι πατριάρχαι τῶν Ἱεροσολύμων, ὁ Σωφρόνιος καὶ ὁ Ἐφραίμ, διωργάνωσαν διὰ τοῦ ἀειμνήστου μοναχοῦ Σεραφείμ τοῦ Πισίδου τὰς Θεραπευτικὰς ἐταιρείας, αἵτινες μορφώσασαι ἰδίαν ἑλληνογράμματον διάλεκτον, τὰ λεγόμενα Καραμανικά, ἐδημοσίευσαν πολλὰ βιβλία δωρεὰν χορηγούμενα εἰς τοὺς ὑπὸ τῶν Τούρκων βιαζομένους εἰς ἐξωμοσίαν Μικρασιάτας, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς Ιατρικῆς οἱ ἑταῖροι εἰσερχόμενοι εἰς τὰς ἀξένους ἐκείνας χώρας μετέδιδον τὴν πρὸς τὸν ἑλληνισμόν καὶ ἰδίως τὰς Ἀθήνας πίστιν. Τότε δὲ καὶ ὁ φοῖνιξ ὡς ἑλληνικὸν σύμβολον εἰκονίσθη, καὶ ὁ Σεραφείμ διὰ τὸν φοῖνικα τοῦτον διωχθεὶς διέφυγε κρύφα ἐκ Βενετίας τοὺς ὄνυχας τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα, ὡς ἐξιστοροῦσι τὰ ἐπίσημα ἑγγράφα καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει δημοσιευθεῖσα βιογραφία αὐτοῦ.

"Επεταὶ συνέχεια

Κ. ΣΑΘΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΟΙΞΙΣ¹

ΥΠΟ ΓΕΡΑΡΔΟΥ ΧΑΟΥΠΤΜΑΝ

Δυνατὸς ἄνεμος. Ὑγιεινὴ λιακάδα. Εἰς τὸν αἶρα κατοικεῖ γερμανικὴ ἀνοιξις. Ὁ Παρθενῶν δυνατὸς, μεγαλοδύναμος, χωρὶς μεσημβρινὸν πάθος, βουτίζει εἰς τὸν ἄνεμον ὡς ἄρπα ἢ ὡς ἡ θάλασσα. Γερμανικὴ πρασινάδα πέριξ του. Ἄνθη τῆς ἀνοιξέως σαλεύουν τὸ σῶμά των εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ αἵρος. Πέριξ ὅλων τῶν ἱερῶν λειψάνων τοῦ χλοεροῦ ἐπιπέδου τῆς Ἀκροπόλεως διαχέεται ἄρωμα χαμομήλων. Εἶναι ἀνέκφραστος γοητεία νὰ κάθῃται κανεὶς μεταξὺ τῶν σαλευομένων βοτανῶν ἐπάνω εἰς ἓν οἶονδῆποτε σύντριμμα μαρμάρου καὶ νὰ πλανᾷ τὸ βλέμμα του ἐπάνω εἰς τὴν ἐκτυφλωτικῶς ἀκτινοδόλον ἀττικὴν χώραν. Ὁ Ὑμηττὸς ἀριστερά, τὸ Πεντελικὸν ὄριον τῆς πεδιάδος. Ἡ Πάρνης ὁρατὴ μὲ μίαν ἐλαφρὰν μόνον κλίσιν τῆς κεφαλῆς πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἀργυρότεφρα προχώματα βουνῶν, κυκλικῶς μακρόθεν περιβάλλοντα τὰς Ἀθήνας καὶ τὸν βράχον τῶν θεῶν, ὅστις μὲ τὸν Παρθενῶνα ἐπὶ τῆς κορυφῆς του δεσπόζει εἰς ὅλην ταύτην τὴν ἑκτασιν. Ἐδῶ ἐστέκετο ὀρθὴ ἡ Ἀθηναῖα κρατοῦσα τὸ δόρυ μὲ τὴν ἐπίχρυσον αἰχμήν. Ἐκ τῆς Πάρνηθος ἐχαιρέτα ὁ Παρνήσιος Ζεὺς, ἐκ τοῦ Ὑμηττοῦ ὁ Ὑμηττιος. Ἀπὸ τοῦ Πεντελικοῦ ἄλλη εἰκὼν τῆς Ἀθηνᾶς. Ἡ Ἀττικὴ κατῳκεῖτο ὑπὸ θεῶν ὑπὸ θεῶν, οἵτινες ἐπινεύουσι πρὸς ἀλλήλους, ἐφρουρεῖτο ἐκ πάντων τῶν περιβαλλόντων ὑψωμάτων. Κατ' εὐθείαν ἔμπρὸς, ὑποκάτω μου, κεῖται βαθυγάλαξος, τὸν θαυμάσιον κόλπον ἐναγκαλιζομένη, ἡ θάλασσα. Ἡ Αἰγίνα καὶ ἡ Σαλαμὶς στέλλουν πρὸς τὰ ἐδῶ τὸν χαιρετισμόν των... Ἀναπνέω βαθέως...

* *

¹ Ἡ ἀρχὴ τῶν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην δοιοπορικῶν ἐντυπώσεων τοῦ διασήμου Γερμανοῦ ποιητοῦ ἀδημοσιεύθη εἰς τὸν τόμον τῆς Μελέτης τοῦ 1909, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἀρχόμενον μέρος εἶναι ὅλως ἀναξάρτητον. Σ. τ. Σ.

Κάθημαι εἰς ἱερατικὸν ὄρον εἰς τὸ Διονυσιακὸν θέατρον. Πετεινοὶ λαλοῦν· εἶναι ὡς γὰρ κατοικοῦσαν τὰς Ἀθήνας καὶ τοὺς δῆμους τῶν μόνον πετεινοί. Ὁ θόρυβος τοῦ ἄστεος δὲν ἀκούεται σήμερον τόσον πολὺ, καὶ τὰς φωνὰς τῶν πλανοδίων πωλητῶν ἀντικαθιστοῦν κατὰ διαλείμματα συχνὰ οἱ ὀγκηθῆναι τῶν βοσκόντων ὄνων. Ἡλῖος ζεστός, ὡς ἡ ζέστη τῆς κλώσας, θερμαίνει τοὺς ὑποκιτρίνους μαρμαρίνους ὀρόνους καὶ τὰ πῦρινά ἐδώλια.

Τριάκοντα περίπου χιλιάδες θεατῶν εὕρισκον θέσιν εἰς τὰς σειρὰς ταύτας τῶν ἐδωλίων, ἐξ ὧν ὀλίγαι μόνον σώζονται· ὀπισθεν καὶ ὑπεράνω τῆς ἐσχάτης, τῆς ἀνωτάτης σειρᾶς, ἐκάθηντο οἱ θεοὶ ἐπὶ τῶν ὀρόνων τῶν· διότι ἐκεῖ ἀνυψώνεται ὑπεράνω ὅλου τοῦ θεάτρου ἡ κοκκινωπὴ παρειὰ τοῦ ὑψηλοῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ βράχου ὅστις καὶ σήμερον ἀκόμῃ εἶναι ὁ παραδοξότατος, ὁ αἰνιγματωδέστατος καὶ συνάμα ὁ διδακτικώτατος εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Ἀκόμῃ καὶ σήμερον, ἔξω πάσης δεισιδαιμονίας, ἥτις ἔζη εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ ἐνέπνεε τὴν ποίησιν, αἰσθάνομαι τὴν δύναμιν τῆς πίστεως ἐκείνης βαθέως, καὶ μολονότι ἡ θέλησίς μου μόνῃ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ζητεῖ ν' ἀναζωογονήσῃ τὸν ἐκπνεύσαντα ἐκείνον κόσμον τῶν θεῶν, ἐδῶ ἐνώπιον τοῦ μετεώρου τούτου βράχου, γεννᾶται εἰς στιγμὰς τινὰς, σχεδὸν ἀκουσίως μου, μίᾳ μελλυστικῇ ἰδέᾳ τῆς παρουσίας τῶν θεῶν. Χωρὶς ἀμφιβολίαν ἦτο βαθμὸς ἐκστάσεως, εἰς τὸν ὅποιον περιέπιπτον ἐδῶ ἐκεῖνοι οἱ τριακοντακισχιλίοι θεαταὶ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τεμένους τοῦ Ἰλλευθερέως Διονύσου, ὅταν ἐνώπιόν των ἐξετυλίσσετο ἡ ἱεροπραξία τοῦ δράματος, καὶ εἰς τὸν ὅποιον δὲν ἔχει τὰ μέσα πλέον νὰ φθάσῃ τὸ πτωχὸν τὴν πίστιν σημερινὸν γένος μας. Καὶ χωρὶς κανένα δισταγμὸν ἰσχυρίζομαι ὅτι πάντες οἱ τραγικοί, καὶ αὐτὸς ὁ Εὐριπίδης, ὅσον καὶ ἂν ἴσταντο μακρὰν τῆς ἀφελοῦς εὐλαθείας τοῦ πλήθους, ὅμως ἐνδομύχως ἡσθάνοντο τὸν φόβον τοῦ θεοῦ ἢ τῶν θεῶν καὶ τὴν εἰς τὴν πραγματικὴν αὐτῶν ὑπαρξιν πίστιν πρὸ πάντων ἐδῶ, παρὰ τοὺς πόδας καὶ ἐντὸς τῶν ὀρίων τοῦ στοιχειωμένου τούτου βράχου.

Ἡ Ἀκρόπολις εἶναι στοιχειωμένος βράχος, εἶναι φαντασιμα-

των βράχος· καὶ φαντάσματα περιέτρεχον τὸ θέατρον τοῦτο τοῦ Διονύσου. Εἰς ἀναριθμήτους ὁπᾶς τῆς κοκκινωπῆς πέτρας κατῴκουν θεοί, ὡς τὰ πετροχελίδονα. Εἶναι πυκνός, ὑπερπληθής, θεῖος συνοικισμός, διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν φιλοθρησκότεροι πάντων τῶν Ἑλλήνων, οἱ «θεοὺς εὐσεβοῦντες ἄλλων πλέον», καθὼς λέγει ὁ Πausanias. Ὁ τρόπος, καθ' ὃν διὰ πάντα θεὸν ἱδρυὸν βωμοὺς καὶ ἱερά, δηλοῖ τὸν ἄκρον φόβον αὐτῶν πρὸ τοῦ θεοῦ. Ἐνῷ δὲ εἶμαι εἰς τοιαύτας σκέψεις παραδεδομένος, ἀκούω πάλιν ὑπισθὲν μου τὸ πτηνὸν τῆς Παλλάδος ἐξ ὁπῆς τῆς πέτρας θρηνώδῃ κρωγμὸν ἐκβάλλον καὶ φαντάζομαι ποῖα φρικίας διήρχετο τὰς χιλιάδας τῶν θεατῶν, οἵτινες μόλις τὴν ἀναπνοήν των συγκρατοῦντες ἔδλεπον πρὸς τὴν σκηνήν, ὅταν ἔξαφνα τὴν κραυγὴν ταύτην τοῦ πτηνοῦ ἤκουον.

Εἰς τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τῶν μεγάλων τραγικῶν ἐπέδρα πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο ἀκόμῃ, ὅτι θεοὺς εἶχον θεατάς. Ὅτι τοῦτο συνέβαινε, δι' ἐμὲ εἶναι βέβαιον. Τὸ κύμα τῆς πίστεως, τὸ ὅποιον ἐκινεῖτο ἐπάνω των ἐκ τριακοντακισχιλίων ψυχῶν, ἐνισχυόμενον ἐκ τῆς ἐγγύτητος θείων τρωγλοδυτῶν καὶ κατοίκων τῶν ναῶν τοῦ βράχου, ἦτο αὐτὸ μόνον ἤδη τόσον κολοσσιαῖον, ὥστε νὰ σκεπάζῃ καὶ παρασύρῃ πᾶσαν θρησκευτικὴν ἀμφιβολίαν.

«Ἐπὶ δὲ τοῦ νοτίου καλουμένου τείχους, ὃ τῆς Ἀκροπόλεως ἐς τὸ θέατρον ἐστὶ τετραμμένον, λέγει ὁ Πausanias, ἐπὶ τούτου Μεδούσης τῆς Γοργόνος ἐπὶ χρυσοῦς ἀνάκειται κεφαλὴ, καὶ περὶ αὐτὴν αἰγίς πεποιήται. Ἐν δὲ τῇ κορυφῇ τοῦ θεάτρου σπήλαιόν ἐστιν ἐν ταῖς πέτραις ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν· τρίπους δὲ ἔπεστι καὶ τούτῃ. Ἀπόλλων δὲ ἐν αὐτῇ καὶ Ἀρτεμις τοὺς παῖδας εἰσὶν ἀναιροῦντες τοὺς Νιόβης». Ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως εἶναι ναὸς τῆς Βραυριωνίας Ἀρτέμιδος. Ἐκεῖ ὡσαύτως εἶναι ὁ μέγας ναὸς τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς, τὸ ἱερόν τοῦ Ἐρεχθέως καὶ τοῦ Ποσειδῶνος, βωμοὶ τοῦ Διὸς, ἀπειρα ἀγάλματα ἡμιθέων, θεῶν καὶ ἡρώων, ὃ Ἀσκληπιὸς ὡσαύτως ἔχει εἰς τὴν πέτραν τὸ ἱερόν του, ὃ Πᾶν τὸ σπήλαιόν του καὶ αὐτὸς ὁ Σέραπις ἀκόμῃ τὸν ναόν του. Δύο σπήλαια ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς τὸν Ἀπόλλωνα τὸν ὑπὸ τῇ πέτρᾳ. Βαθεῖα σχισμὴ τοῦ βράχου εἶναι ὁ τόπος, «ἐνθα Κρεοῦση θυγατρὶ Ἐρεχθέως Ἀπόλλωνα

συγγενέσθαι νομίζουσι» και ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ ἀρχηγέτης τῶν Ἰώνων Ἴων ἐγεννήθη. Ὁ Ἥφαιστος εἶχεν ὡσαύτως τὸν βωμόν του καὶ οὕτω καθεξῆς.

Πᾶσαι αἱ θεότητες αὗται δὲν ἔζων μόνον ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως. Τὴν νύκτα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέραν ἀκόμη, διέτρεχον τὰς ὁδοὺς τοῦ ἄστεος. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες τοῦ λαοῦ δὲν ἠδύναντο νὰ διακρίνουν τὰ φαντάσματα τῶν ὀνείρων τῆς νυκτὸς ἀπὸ τὰ τῆς ἡμέρας. Ἀμφότερα ἦσαν δι' αὐτοὺς πραγματικότης, καθὼς ἦτο πᾶν ὅ,τι μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς των ἑδλεπον.

Οἱ τραγικοὶ εἶχον θεοὺς θεατὰς καὶ τοῦτο ὅχι μόνον εἰς τὴν ψυχικὴν των διάθεσιν ἔδιδε τὸν χαρακτήρα της, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν τρόπον τοῦ δράματος, ὅπερ ἐξ αὐτῆς παρήγεται. Καὶ εἰς τοῦτο τὸ δράμα ἐνεφανίζοντο θεοὶ καὶ ἄνθρωποι ἐπικοινωνοῦντες πρὸς ἀλλήλους καὶ ὑπὸ μίαν ἔννοιαν ἀπέβαιναν αὐτὸ τὸ ἑξαγιασθὲν ὁμοίωμα τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς εἰς τὴν μεγαλειοτάτην αὐτῆς ἐκδήλωσιν. Ἀλλὰ καὶ τί θὰ ἦτο ὁ ποιητής, τοῦ ὁποῖου ἡ πνευματικὴ οὐσία δὲν εἶναι ἡ μεγαλοφανῆς ἑκφρασις τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς!

Εἰκοστὴ Ἀπριλίου πρὸ μεσημβρίας. Ἀνέβην εἰς τὸν βράχον τοῦ Ἀρείου Πάγου. Δύο στρατιῶται κοιμῶνται εἰς ἓν ἀπόκρυφον κοίλωμα. Ὅνοι ὀγκῶνται. Πηταινοὶ λαλοῦν. Ἀκαθαρσίαι μολύνουν τὸν τόπον. Εἰς ἓν μέρος τῶν βράχων γίνονται χωρογραφικαὶ καταμετρήσεις. Πάλιν ἐξαπλώνεται ἐπάνω εἰς τὰ τοπία τὸ λευκόν, ἐκτυφλωτικὸν φῶς.

Ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου, ὡς λέγουσι, ὁ θεὸς τοῦ πολέμου εἰσῆλθον εἰς δίκην εἰς παμπάλαιους χρόνους ἕνεκα φόβου. Ἐδῶ ἐδικάσθη, λέγουσι, καὶ ὁ Ὀρέστης καὶ, ἂν καὶ μητροκτόνος, ἠθώθη. Ἐγγύτατα εὗρισκετο ἐνταῦθα ἱερὸν τῶν Ἑριννύων, τῶν τιμῶν τοῦ Ἄδου θεῶν, τὰς ὁποίας αἱ Ἀθηναῖοι ἀπεκάλουν Εὐμενίδας. Αἱ εἰκόνες αὐτῶν δὲν εἶχον, λέγεται, τίποτε τὸ φοβερόν, πρῶτος δὲ ὁ Αἰσχύλος ἔπλασεν αὐτὰς μὲ ὄφεις περιτυλίγμένους εἰς τὴν κόμην.

Ἐντύπωσιν πάλιν κάμνει πόσον κατὰμεστος ἱερῶν τῶν θεῶν εἶναι ὁ ἐγγὺς βράχος τῆς Ἀκροπόλεως. Πᾶσα σχισμὴ αὐτοῦ, πᾶν σπήλαιον, ὁ μικρότατος λίθος ἦτο ἱερὸς ἢ τῶν οὐρανίων ἢ

τῶν χθονίων ἢ καὶ τῶν ἐναλίων ἀκόμη θεῶν. Καὶ εἶναι θαυμαστὸν πῶς ὅλαι αὐταὶ αἱ θεότητες ἔζων ἐδῶ εἰρηνικῶς. Ἴσως συνέβαινε τοῦτο, διότι ἡ Παλλὰς Ἀθηνᾶ, ὡς ἡ τὰ μέγιστα τιμωμένη, προῖστατο πάντων τῶν ἄλλων.

Ἐπάνω εἰς τὸν Ἀρείον Πάγον εὗρίσκεται τις ἀρκετὰ ὑπεράνω τῆς πόλεως. Μέρος αὐτῆς μετὰ τοῦ Θησείου εἶναι ὁρατὸν ἐντεῦθεν. Ἀντικρὺ βλέπει τις διὰ μικρᾶς διασφάγος χωριζομένην τὴν πλατεῖαν, βραχώδη ράχιν τῆς Πνυκός. Ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν ἀκούω τὸ τερέτισμα ἀπειραρίθμων χελιδόνων. Τὸ τερέτισμα τοῦτο γίνεται παράξενος μουσική, ὅταν ἐνθυμηθῇ τις τὸ πρῶτον ᾄσμα τῆς Ὀδυσσεύς καὶ τοὺς ἀκολουθοῦς στίχους:

Ἦ μὲν ἄρ' ὡς εἰπὼς' ἀπέσθην γλαυκῶπις Ἀθήνη,
ὄρνις δ' ὡς ἀνόπαια διέπτατο...

Καθίζω κατὰ γῆς, ἀκροάζομαι καὶ παρατηρῶ τὸν τερετίζοντα βράχον τῶν θεῶν, τὴν Ἀκρόπολιν. Κλείω τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ τὸ τερέτισμα περιπίπτω εἰς βαθεῖαν καὶ παράξενον διέγερσιν. Ἐνῶ μὲ χαμηλὴν φωνὴν λέγω πρὸς ἑμαυτόν: ὁ τερετίζων βράχος! οἱ τερετίζοντες θεοὶ! ὁ τερετίζων βράχος τῶν θεῶν! μοῦ φαίνεται ὅτι αἰσθάνομαι κάτι τι, τὸ ὁποῖον ἐξηλθεν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἐνδὸς ἀπλοῦχοῦ Ἑλλήνος ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ὅταν ἀκόμη ἐπίστευον εἰς τοὺς θεοὺς αὐτούς. Ἴσως, λέγω κατ' ἑμαυτόν, ὅταν εἶναι δυνατόν ν' ἀναζωογονήσῃ κανεὶς μίαν ἀπονεκρωθεῖσαν αἰσθησιν, εἶναι ὡς νὰ κάμνῃ μίαν μικράν, πραγματικὴν ἀνακάλυψιν.

Καὶ τότε ἑξαφνα μοῦ ἔρχονται εἰς τὴν ἐνθύμησιν οἱ «Ὀρνιθες» τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ συγχρόνως μὲ καταλαμβάνει ἡ ὑψηλὴ χαρὰ τοῦ ἀνακαλύπτοντος κάτι τι. Φαντάζομαι λοιπὸν ὅτι μὲ τὴν αἰσθησιν αὐτὴν: «Ὁ τερετίζων βράχος, οἱ τερετίζοντες θεοὶ» κατενῶπιον τῆς Ἀκροπόλεως πρώτην φοράν ἐζώογονήθη εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἐλευθέρου Ἑλλήνος τὸ σπέρμα τοῦ θεοῦ ἐκείνου ἔργου. Φαντάζομαι ὅτι καὶ πάλιν διέρχομαι πραγματικῶς εἰς τὴν ζωὴν μου τὴν καθαρωτάτην ἐκείνην καὶ εὐδαιμονεστάτην στιγμὴν, τὴν δημιουργικὴν στιγμὴν τῆς διονυσιακῆς ὑπάρξεως τοῦ ποιητοῦ, καὶ ἂν τις μοῦ διαμφισθετῇ τὴν ἀλήθειαν τῆς φαντασίας μου, δὲν δύναται ὁμως καὶ νὰ

μοῦ ἀφαιρέσῃ τὴν φαιδρὰν ταύτην δύναμιν τῆς πεποιθήσεως τῆς στιγμῆς.

τιὸ τιὸ τιὸ τιοτίξ

πᾶς δ' ἐπεκτύπησ' Ὀλυμπος».

※ ※

Δροσερός, βορείων κλιμάτων ἀήρ. Βόρειος ἄνεμος. Κολοσιαῖον καπνοῦ καὶ κονιορτοῦ σύννεφον διώκεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον ὑπεράνω τῶν μακρυνῶν Ἀθηνῶν. Ὁ κίτρινος αὐτὸς ἀχνὸς διευθύνεται πρὸς τὸν Ὑμηττόν, σκεπάζων μὲ τὸν πέπλον τοῦ τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τὸν Λυκαβηττόν. Ἀπὸ τὴν ἀκτὴν τοῦ Φαληρικοῦ κόλπου παρακολουθῶ κοίτην ξηροῦ σχεδὸν ρεύματος κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς Πάρνηθος. Χελιδόνες πτερυγίζουσιν ἐπάνω εἰς τὰ ὀλίγα τελμάτια τῆς κοίτης, ἀναζητοῦσαι τὴν τροφήν των. Ἀριστερόθεν μου ἔχω τὰ ἔσχατα οἰκήματα καὶ περιβόλια τοῦ Νέου Φαλήρου, ὅπισθόν μου σταχυοπληθὴ πρᾶσινον ἀγρὸν κριθῆς. Δεξιόθεν καὶ πέραν τῆς κοίτης πρὸς τὰς μακρυνὰς Ἀθήνας κεῖνται ἐπίσης ἐκτεταμένοι ἀγροὶ κριθῆς. Τὰ δάκτυλά μου παγώνουν σχεδὸν, ἐνῷ σημειῶνω τοῦτο εἰς τὸ βιβλίον μου. Τὰ τοπία εἶναι σχεδὸν βορείων χωρῶν. Οἱ ἐδῶ κ' ἐκεῖ εἰς τοὺς φράκτας τῶν ἀγρῶν παρουσιαζόμενοι ἀθάνατοι κάμνουν ἐντύπωσιν τελείας ἀπιθανότητος. Διέρχομαι μονοπάτι τῶν ἀγρῶν. Ἐκατέρωθεν κυμαίνεται βαθυπράσινος ἡ κριθή. Πρέπει νὰ φέρῃ τις εἰς τὸν νοῦν τοῦ τοῦς ἀρχαίους ὁμοῦ καὶ τὸν σῖτον, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν αἰσθητὴν ἐγγύτητα αὐτῶν καὶ νὰ συνοικειωθῇ ὅλως διόλου πρὸς αὐτούς.

Ἡ Ἀκρόπολις μὲ τὸν Παρθενῶνα ἀνυψώνεται ἀμέσως ἐκ τῆς χλοερᾶς πεδιάδος, ἐκ τῆς κυμαινομένης θαλάσσης πρασίνων καυλῶν.

Διασταυρώνω τὴν ὁδόν, ἥτις φέρει ἐξ Ἀθηνῶν εἰς τὸν Πειραιᾶ κατ' εὐθείαν γραμμὴν καὶ φθάνω εἰς ἓν εἶδος Ὀλλανδικοῦ καπηλείου, ὑποκάτω μεγάλων παλαιῶν λευκῶν, ἐνθυμίζοντος τὴν Ὀστάνδην ἢ ἄλλην τινὰ ὀλλανδικὴν πόλιν. Βλέπων πρὸς τὰς Ἀθήνας, παρατηρῶ διὰ τοῦ ἐσχάτου ἄκρου τῆς ὁδοῦ πάλιν τὴν Ἀκρόπολιν μὲ τὸν Παρθενῶνα. Σχεδὸν ἀδιάκοπον σειρὰν σχηματίζουν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ καὶ ἀντιστρόφως τὰ ὑψηλότροχα κάρρα καὶ τὰ φορτηγὰ ζῆα. Εὐλικὴ πολλή

μεταφέρεται εἰς τὰς Ἀθήνας. Μὲ πολὺν κόπον, καὶ μέσα εἰς τὰ ἀδιαπέραστα σχεδὸν σύννεφα τοῦ κονιορτοῦ προχωρῶ ἐναντίον τοῦ παγεροῦ ἀνέμου. Σκύλοι καὶ ὄρνιθες περιτρέχουν τὴν δημοσίαν ὁδόν. Εἰς τὴν τάφρον ἐντὸς τῆς γλῶσσης, τὴν ὁποίαν σκεπάζει παχὺ κονιορτοῦ στρώμα, κεῖται τεφρὸς ὡς ὁ κονιορτὸς ἀποκαμωμένος ἐντελῶς ὄνος, ἀνυψῶνων πρὸς ἐμὲ τὴν ἰσχνὴν κεφαλὴν του. Δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τῆς ὁδοῦ σεσαθρωμένα καπηλεῖα. Εὐτυχῇ αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτὸν μου, διότι βλέπω τέλος ἓνα ῥωμαλέον γεωργὸν μὲ δύο ἵππους, τὸ χέρι εἰς τὸ ἄροτρον, νὰ ὀργώνῃ τὸν ἀγρὸν του. Τὸ θέαμα τοῦτο εἶναι μίᾳ ἀναψυχῇ ἐν τῇ μέσῃ ὁλῆς τῆς ἄλλης κατασκοπισμένης ἀθλιότητος.

Ἀποφεύγω τὴν σκόνην, ἐγκαταλείπων τὴν λεωφόρον, καὶ προχωρῶ παρέκει διὰ μέσου τῶν ἀγρῶν πρὸς τὴν Πάρνηθα. Τώρα βλέπω πάλιν τὴν Ἀκρόπολιν ἀνακύπτουσαν ὀπισθεν ἀνθηρῶν κήπων καὶ φωτιζομένην ἀπὸ φῶς ὠχρόν. Τὸ ἀέτωμα τοῦ Παρθενῶνος, μικρὸν ὡς ἄθρυμα, ἔχει ὠχρὰν τὴν ὄψιν. Εἰς μακρὰς σειρὰς διασχίζουσιν ταχέϊαι αἱ χελιδόνες τὸν ἀέρα ὑπεράνω τῆς γλῶσσης τῶν λειβαδιῶν καὶ τῶν σταχύων τῶν ἀγρῶν τῆς κριθῆς. Καὶ πάλιν συλλογίζομαι τὴν πτῆσιν τῶν θεῶν, τὸν τερετίζοντα βράχον τῶν θεῶν, ὅστις ὡς φάντασμα δεσπόζει ὅλων τῶν τοπίων, καὶ τὸν στίχον περὶ τῆς Ἀθηναῖς:

Ὅρνις δ' ὡς ἀνόπαια διέπτατο.

Πῶς ἄρᾳ γε ἐφαίνετο ἐνίοτε εἰς τὸν εὐσεβῆ ἀγρότην τὸ πέταγμα καὶ τὸ τερέτισμα τῆς χελιδόνος! Πῶς ἄρᾳ γε ἠτένισε μὲ τὴν εὐσεβῆ του καρδίαν ἄλλοτε μὲν πρὸς τὸ ἀγαλμα τοῦ Διὸς πρὸς τὴν ἐγγὺς Πάρνηθα, ἄλλοτε δὲ πρὸς τὴν ἀπιωτέραν, πανταχόθεν ὅμως σύνοπτον καὶ φωτεινὴν Ἀκρόπολιν τῶν θεῶν! Ἐκεῖθεν ἐξώρμων αἱ χελιδόνες, πρὸς τὰ ἐκεῖ ἐξηφανίζοντο μὲ τὸ ταχύ των πέταγμα. Καὶ καθ' ὅμοιον τρόπον, ὅχι πάρα πολὺ ταχύτερα, ἤρχοντο καὶ ἐπήγαιναν οἱ θεοί, οἱ ὅποιοι διόλου δὲν ἦσαν πανταχοῦ παρόντες, ὡς ὁ ἰδικὸς μας Θεός.

※ ※

Ἰσπὶ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἐλευσίνα κεῖται ἐντὸς τῆς διασφάγος τοῦ βουνοῦ ἡ μικρὰ μονὴ τοῦ Δαφνίου. Δὲν ἤξεύρω ποῖα αἰνιγματώδης εὐτυχία μὲ κατέλαβεν εἰς τὴν ὁδόν

ταύτην. Ἴσως ἀπὸ τὴν χαράν, τὴν ὁποῖαν ἡσθαιόμην ὅτι μὲ κάθε στιγμὴν ὁλοὲν εἰσεχίωρουν εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Παντός καὶ τῶν βοσκῶν.

Παντοῦ σκορπίζει τὸ ἄρωμά του ὁ θύμος. Παντοῦ στολίζει ὡς θάμνος τὸ τεφρὸν βραχυῶδες ἔδαφος καὶ ἐκεῖ ὅπου τὸ θαυμασιὸν πεῦκον, τὸ δένδρον τοῦ Παντός, δὲν δύναται νὰ ριζώσῃ. Ἀλλὰ πεῦκον καὶ θυμάρι ἀναμιγνύουν παντοῦ τὸν ἀνασσασιόν των καὶ γεμίζουν τὸν καθαρὸν ἀέρα τῆς κοιλάδος μὲ τὴν εὐωδίαν των.

Καὶ ἡ αὐλὴ τοῦ μοναστηρίου εἶναι πλήρης εὐωδίας ὡς λιθωνωτοῦ. Ἐδῶ ἔδαφος στολίζουν ἀπειράριθμα λευκὰ καὶ κίτρινα ἔαρινά ἄνθη, τὰ ὁποῖα ὑψώνουν τὰς μικράς των κεφαλὰς εἰς τὰς θερμὰς ἀκτῖνας τῆς πρωῒας ἑλληνικῆς ἀνολέως. Ἀπὸ κλαδευμένον κορμὸν δένδρου κρέμεται ἡ καμπάνα τοῦ μοναστηρίου, ἐκτεθειμένη θέρος καὶ χειμῶνα εἰς τὰς ἀτμοσφαιρικὰς ἐπιδράσεις καὶ διὰ τοῦτο παρουσιάζουσα μίαν ὥραIAN, ὑπογλάζον πάτιναν.

Κορμάτια ἀρχαίων κιόνων, σπόνδυλοι καὶ κιονόκρανα κατὰ-κείνται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἐπάνω των γυρίζουν καὶ βορβορὸν σπυργίται, πετώντες πρὸς τὴν βρύσιν, παρὰ τὴν ὁποῖαν κατὰ τὴν τουρκικὴν συνήθειαν φύεται ὡς σύμβολον παλαιά, ὑψηλὴ κυπάρισσος.

Ἐδῶ ἐσωτερικὸν τῆς ἐκκλησίας τοῦ μοναστηρίου φαίνεται παρημελημένον. Ἐὰ ψηφιδωτὰ τοῦ θόλου εἶναι σχεδὸν κατεστραμμένα, ἀπὸ δὲ τοὺς τοίχους ἔπεσε τὸ κονίαμα. Ἀλλ' ἡ οἰκειότης τῆς φωνῆς τῶν ἀδιακόπως πιπιζόντων σπυργιτῶν, ἡ ὁποῖα ἀκούεται καὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ὁ ζεστός ἥλιος, ὅστις ρίπτει τὰς ἀκτῖνάς του ἕως μέσα, ἡ φωνὴ τοῦ κούκκου, ἡ ὁποῖα καταβαίνει ἀπὸ τὸ βουνόν, καὶ ἡ μικρὰ Ἀγία Ἐράπεζα, τὴν ὁποῖαν τρυφερῶς ἐκόσμησαν χεῖρες πιστῶν μὲ εἰκονίδια καὶ λαμπάδας, διαδίδουσι γύρω των πνεύμα ἐγκαρδιότητος καὶ εἰλικρινοῦς ἀπλότητος.

Ἐξακολουθοῦντες τὸν δρόμον μας κάτω διὰ μέσου τῶν λόφων, ἔχομεν νὰ προσέξωμεν εἰς μίαν θέσιν, ὅπου εἰς ἄλλους χρόνους ὑπῆρχε ναὸς τῆς Ἀφροδίτης. Ὅχι μακρὰν ἀπ' ἐδῶ βλέπομεν ὑποκάτω πεύκης μὲ ἀγαλματικὴν ἡσυχίαν ὀρθουμένην τὴν μορφὴν τοῦ βοσκοῦ, τοῦ ὁποῖου τὰ μακρότατα πρόβατα

συνεσπειρωμένα εἰς τὴν σκιάν τοῦ δένδρου κάθονται πέριξ του, σκεπάζοντα τὸ ἔδαφος ὡς μία καὶ μόνη μελωτή.

Εἰς τὴν ἱερὰν αὐτὴν ὁδὸν ἐντύπωσιν ἰδιαιτέραν μοῦ ἀφήνει ἡ ἀντήχησις. Παντοῦ μεταξὺ τῶν βουνῶν κοιμᾶται ἡ ἡχώ. Ὁ ἡχος τῆς φωνῆς, αἱ φωναὶ τῶν πτηνῶν ἐξυπνοῦν αὐτὴν εἰς τὰς κοιμωμένας χαράδρας. Φαντάζομαι ὅτι ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ἀκατανίκητος πόθος ὠθεῖ διὰ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸν ἐκλείψαντα κόσμον τῶν Ἑλλήνων ὡς εἰς κατι τι ζωντανὸν ἀκόμη, δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ ἐξεύρῃ καλύτερον μέσον γλυκοπίκρου πλάνης, παρὰ τοῦτο, νὰ περιφέρεται εἰς τὴν ἀπωφανισμένην τῶν θεῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ καλῇ γνωστὰ ὀνόματα, ὡς ὁ Ἡρακλῆς ποτε τὸ τοῦ Ὑλα. Ὅπως λοιπὸν ἡ φωνὴ τοῦ Ὑλα, τοῦ ἀποθαμένου, ἀπεκρίνετο εἰς τὴν ἡχώ ὡς φάντασμα, ὁμοίᾳ πρὸς τὴν φωνὴν ζῶντος, ταιουτοτρόπως, νομίζω, θὰ ἀπεκρίνετο εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ ἀληθινοῦ προσκυνητοῦ κάθε ἱερὸν ὄνομα ἀπὸ τὰ βάθη τῆς παλαιᾶς, αἰωνίας καρδίας τῶν βουνῶν, ξένον, ζωντανὸν καὶ μὲ τὴν φρικιαστικὴν ὄντοτητα τῆς πραγματικότητος του.

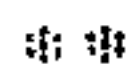
Ἐφθάσαμεν τέλος εἰς τὴν ἀκτὴν τοῦ κόλπου τῆς Ἐλευσί-νος, ὅστις ἀπὸ τὸ πέλαγος ἐξησφαλισμένος διὰ τῶν ὑψωμάτων τῆς νήσου Σαλαμῖνος, ὁμοιάζει πρὸς ἀκύμαντον λίμνην. Ποτὲ δὲν εἶδα τὴν λίμνην τῆς Γαλιλαίας, καὶ ὁμῶς αἰσθάνομαι ἐδῶ ὅτι βλέπω τὸν Ἰησοῦν καὶ τοὺς ἀλιεῖς ἐκείνους, τοὺς ὁποῖους ἀνέλαβε νὰ κάμῃ ἀλιεῖς ἀνθρώπων. Καὶ τὸ βιβλικὸν ἐκεῖνο προαίσθημα ἀπροσδοκῆτως εὗρίσκει τὴν ἐπικύρωσιν του ἐπάνω εἰς τὴν λευκὴν λεωφόρον κατὰ μῆκος τῆς ὁχθῆς τῆς λίμνης αὐτῆς, διότι ἔμπροσθέν μας ἀκριβῶς διέρχεται ὡς ἡ κλασικὴ εἰκὼν τῆς φυγῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον μίᾳ νεαρᾷ Ἑλληνίδι χωρικῇ καθισμένη ἐπὶ τῆς ράχews ἡμιόνου μὲ τὸ βρέφος εἰς τὴν ἀγκάλην, συνοδευομένη ἀπὸ τὸν πωγωνόφορον μελανόκομον Ἰωσήφ.

Ὁ κόλπος ὁ λαμπυρίζων ὡς μαργαριτόστρακον ἐξαπλώνεται ἡρεμὸς καὶ λεῖος ὑποκάτω τοῦ ὠραίου περιγράμματος τῶν βουνῶν τῆς Σαλαμῖνος. Ὁ τόπος ἐδῶ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν κοιλάδα, ἐξ ἧς κατήλθομεν, εἶναι ἀνοικτός καὶ πλατὺς καὶ φαίνεται ὡς ν' ἀνήκῃ εἰς ἄλλην χώραν. Εἰς μίαν θέσιν ὅπου ἀδαν-θὲς ρεῦμα ἐκ τῶν βουνῶν κατερχόμενον μιγνύει τὸ νερόν του

πρὸς τὸ τοῦ κόλπου, γονατισμένοι, κουκουλωμένοι ὡς Ἑσκιμῶι, πλύντριαι εἶναι ἐνησχολημένοι εἰς τὸ ἔργον των, μολονότι καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν δὲν φαίνεται πούθενά οὔτε οἰκία οὔτε καλύβη.

Ὅπως ὁ τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι καὶ τοῦ αἰσθάνεσθαι ἑνὸς ἀνθρώπου ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ἐδάφους, τὸ ὅποιον καλλιεργεῖ, ἐκ τῆς πατρίδος, τὴν ὁποίαν ἐξέλεξε ἢ ἣ ὁποία τὸν ἐγέννησε καὶ τὸν κρατεῖ προσκολλημένον, τοιουτοτρόπως ἐν μέρει κατανοητὴ γίνεται ἡ ὑπόστασις τῆς Δήμητρος ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἑλευσινίου περιβάλλοντος. Διότι ἴδιον τῶν ἐλληνικῶν θεῶν εἶναι ὅτι μὲ τοὺς ἐσωτερικοὺς δεσμοὺς τῆς ὑποστάσεώς των συνδέονται ὅχι τόσο πρὸς τὸν Ὀλυμπον, ὅσον πρὸς τὴν ἐλληνικὴν μητέρα γῆν. Δὲν ὑπῆρχε θεός, ὅστις τὸν Ἑλληνα ὀλιγώτερον ἢ γάπα παρὰ ὁ Ἑλληνα τὸν θεόν — ἢ ὀλιγώτερον τὴν ἐλληνικὴν πατρίδα ἢ γάπα καὶ ὀλιγώτερον ἦτο συνοικειωμένος μὲ αὐτὴν παρὰ αὐτός.

Ἰησοῦς, ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, Ἰησοῦς ὁ Θεός, ἐγένεν οἰκείος εἰς τὴν ἀνθρωπίνην μας φύσιν, διότι ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ἄνθρωπος ἔζησε καὶ ἔπαθε. Ἐν αὐτῷ συνέβη μὲ τὴν Δήμητρα εἰς τοὺς Ἑλληνας. Ὡς σκεφθῇ τις, πῶς ἡσθάνετο ὁ Ἑλληνα ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τούτου ἐδάφους, ἐπὶ τοῦ ὁποίου πραγματικῶς ἐπάτησεν ἡ Δημήτηρ, ἔταν ἐπ' αὐτοῦ σήμερον καὶ ἐγὼ ἀκόμη ὁ διστακτικὸς ἄνθρωπος ἀμέσως ὑπὸ ἰδιαιτέρου ἱεροῦ αἰσθήματος καταλαμβάνομαι, καὶ ἢ στιγμὴν ἢ εἰκὼν τῆς πέριξ χώρας συνδυάζεται μὲ τὸν ἄλλον ἐκεῖνον Ὀρῦλον, ὅστις μὲ δύναμιν ἀπεριόριστον δεσπόζει σήμερον τῶν δυσπίστων οὐχ ἡττον ἢ τῶν πιστῶν.

Ἐν ἱερῷ τέμενος μὲ τὸ ἀνάκτορον τῆς Δήμητρος κεῖται ὀλίγον ὑψηλότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόλπου. Μακρὰν ἀπὸ ἐμὲ ἢ ἰδέα νὰ εἰσχωρήσω μὲ τὸν νοῦν μου εἰς τὸ θερμότεον τοῦτο καὶ βαθύτατον ἑλευσίνιον μυστήριον. Εἶναι ἀρκετὸν ὅτι εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μου γυρίζουν δρέπανα καὶ δράγματα σταχύων καὶ ὅτι μέσα εἰς αὐτὰ αἰσθάνομαι τὸ πῦρ τοῦ Ἀπόλλωνος συνενούμενον πρὸς τὴν παγεράν

τοῦ Ἀιδωνέως νύκτα. Ἐπειτα τὸ ἀληθινὸν μυστήριον, τὸ ὅποιον μύσται περιποιοῦνται καὶ διατηροῦσι ζωντανὸν καὶ δὲν δύναται ν' ἀποναρκωθῇ, εἶναι αἰωνία πηγὴ ἀποκαλύψεως, ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι ἀληθινὴ αὐτοῦ ὑπόστασις εἶναι τὸ ἀνεξερεύνητον.

Ἐνῷ βυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις μου γυρίζω ὡς μύστης ἄνω καὶ κάτω ἐπὶ τοῦ δαπέδου τοῦ προπύλου, σχηματίζεται ἐντός μου ἐκ τῆς διαφανοῦς, θερμῆς, τρεμούσης ἀτμοσφαίρας παμμεγέθους ἢ εἰκὼν γυναικὸς μητρός. Ἡ κόμη τῆς, ἣτις σκεπάζει τοὺς ὤμους καὶ μέχρι ποδῶν κατέρχεται, ἔχει τὸ χρῶμα τοῦ ὠρίμου σίτου. Προβαίνει, μετέωρος μᾶλλον παρὰ βαδίζουσα, ἐκ τοῦ βάθους τῆς καρποφόρου ἑλευσίνιας πεδιάδος πρὸς τὸν κόλπον, συνοδευομένη ὑπὸ τῶν βομβούντων ἐσμῶν τῶν μελισσῶν, αἵτινες εἶναι αἱ ἱέρειαι τῆς.

Οἱ ἀληθινοὶ Ὀλύμπιοι εἶναι ἀπαθεῖς κακῶν, ἀλλ' ἡ Δημήτηρ εἶναι θεὰ πάσχουσα ὡς ἄνθρωπος, τῆς ὁποίας μάλιστα τὴν μητρικὴν ὁδύνην καὶ ὁ Ζεὺς μετρίᾳζει, ἀλλὰ δὲν θεραπεύει ἐντελῶς. Εἰς τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου τῆς ἀνεξάλειπτος μένει ἡ ἀνάμνησις τῆς ὁδύνης καὶ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὁδύνη μεγαλυτέρα παρὰ ἡ τῆς μητρός, ἡ ὁποία ἐν σπαρακτικῇ ἀγωνίᾳ καὶ ἀπελπισίᾳ ζητεῖ τὸ ἀπολεσθὲν τέκνον τῆς. Τὴν Περσεφόνην τῆς ἀνεῦρε, καὶ ἐδῶ εἰς τὴν Ἑλευσίνα ὁ ναός, τοῦ ὁποίου τὸ δάπεδον πατῶ, εἶναι ὁ τόπος, ὁπόθεν ἐξηνάγκασε τοὺς θεοὺς ν' ἀποδώσωσιν εἰς αὐτὴν τὴν θυγατέρα, ἀπελευθερωθεῖσαν ἐκ τῶν δεσμῶν τοῦ Γαρτάρου, καὶ ὅπου μήτηρ καὶ θυγάτηρ ἐπανηγύρισαν τὴν εὐτυχίαν των συνάντησιν. Ἀλλ' ὅπως εἵπομεν, ἔκτοτε δὲν ἀπολαμβάνει τὴν καθάραν, ἀνέφελον, ὀλυμπίαν εὐτυχίαν. Καθὼς ἡ ἀνθρωπίνη πάσχουσα ζωὴ, καὶ ἡ ἰδικὴ τῆς εἶναι ἀπόλαυσις καὶ στέρησις, ὁδύνη χωρισμοῦ καὶ χαρὰ τῆς αὐθις συναντήσεως. Καθὼς ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ, καὶ ἡ ἰδικὴ τῆς εἶναι διὰ παντὸς ἀρρήκτως συνδεδεμένη πρὸς πικροὺς πόνους καὶ εὐφροσύνας.

Τοῦτο προσεγγίζει αὐτὴν πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ μεταγενέστερον, καὶ ὅπερ κατέστησεν αὐτὴν περισσότερον πάσης ἄλλης Ὀλυμπίας θεότητος συγκοινωνὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς.

Εἰς τοῦτο πρέπει νὰ προστεθῇ ὅτι ἐπὶ χρόνον τινὰ τοῦ ἔτους

ὁ Ἀιδωνεύς ἀπαιτεῖ τὴν θυγατέρα εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς καὶ ἐκεῖ αὐτὴν κατακρατεῖ. Ὡς ἐκ τούτου τὰ ὕψη τοῦ μάκαρος Ὀλύμπου, τὰ ὅποια κεῖνται μακρὰν τοῦ δεσμιωτηρίου τῆς κόρης, συγκρινόμενα πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἰβλευσίνος, εἶναι ἀπεχθὴς τόπος. Καὶ οὕτω σχηματίζει κανεὶς τὴν πεπολλήσιν ὅτι τῆς Μοίρας ἢ βουλῇ μετεβίβασε τὴν Θεὰν εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως — εἰς σφαῖραν νέαν, ὑψηλοτέραν μεταξὺ ἀνθρώπων καὶ Θεῶν καὶ μάλιστα δι' ἐνὸς ἀλησιμονήτου συμδάντος, τὸ ὅποion τὴν καρδίαν τῆς κρατεῖ δεσμίαν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

Ἡ μυριμένη, ἡ «θυόεσσα» Ἰβλευσίς, ἡ πόλις τοῦ Κελεοῦ, τῆς βασιλείσης Μετανείρας καὶ τῶν εὐζώνων θυγατέρων τῆς Καλλιδικῆς, Κλεισιδικῆς, Δημοῦς καὶ Καλλιθόης, τῶν ὁποίων αἱ κόμαι «ἀίσσοντο κροκηίῳ ἄνθει ὁμοίαι», δὲν ὑπάρχει πλέον· ἀλλ' ὁ θύμος, ὅστις πανταχοῦ περὶ τὰ ἐρείπια σκεπάζει τὸ ἔδαφος, διασπείρει καὶ σήμερον περὶ αὐτὰ θερμὰ νέφη ἀρισματώδους ἀχνοῦ. Καὶ ἡ Θεά, ἡ καρποφόρος, ἡ μήτηρ Θεά περιδιαβάσει καὶ σήμερον ἀκόμη μὲ τὸ παλαιόν, ἱερὸν μεγαλεῖον τῆς ὁδύνης τῆς εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ ἱεροῦ, εἰς τὴν πεδιάδα καὶ τὰς ἀκτὰς τοῦ κόλπου. Παντοῦ αἰσθάνομαι τὴν θείαν μητέρα τῶν καρπῶν τῆς γῆς, τὴν θείαν αἰκοδέσποιναν, τὴν θείαν τροφόν, τὴν Θεοτόκον, τὴν αἰωνίαν ἀντιπρόσωπον τοῦ ἀλγεινῶς ἡδονικοῦ θαύματος τῆς μεταμορφώσεως.

Ἦ ἦτο τάχα ἐκεῖνο, ὅπερ εἰς τὰς ἡμέρας τῶν μεγάλων ἐορτῶν ἔβλεπον τὰ ὑπ' ἐμὲ ἀνοικτὰ ὑπόγεια τοῦ ἀνακτόρου τῆς; Ἰδὼ μετὰ τῆς Δήμητρος ἐλατρεύετο καὶ ὁ Διώνυσος. Ὅταν ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ὁ μήκιον, ἡ παπαρούνα, ὡς σύμβολον τῆς γονιμότητος ἦτο τὸ ἱερὸν τῆς Δήμητρος ἄνθος, τότε βλέπομεν ὅτι ὑπὸ διπλὴν ὄψιν τοῦτο σημαίνει ἐκστατικὴν μανίαν ὁδύνης ἄμα καὶ ἡδονῆς. Καὶ παράδοξον πάντοτε παραμένει, ὅτι ἄρτος, οἶνος καὶ αἶμα, πρὸς δὲ τούτοις τὸ μαρτύριον ἐνὸς Θεοῦ, ὁ θάνατός του καὶ ἡ ἀνάστασίς του, καὶ σήμερον ἀκόμη ἀποτελεῖ τὸ περιεχόμενον ἐνὸς μυστηρίου, τὸ ὅποion ἄρχει μεγάλου μέρους τῆς Ὀλκούμενης.

Ἔπεται συνέχεια

Μετάφρασις Γ. Σ.

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΑΤΡΟΝ J. HÉRICOURT

Αἱ φύσικαὶ καὶ ἱατρικαὶ ἐπιστῆμαι καὶ ἰδίως ἡ φυσιολογία διατυπώνουν ἐκάστοτε, ὡς πρακτικὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν των, νόμους καὶ ἀξιώματα, τὰ ὅποια ἀκριβῶς ἀποτελοῦν κανόνας, οὓς ὁ πολιτισμένος ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἐφαρμόζη εἰς τὰς μετὰ τῶν ὁμοίων του σχέσεις.

Ἐξ ἄλλου πάλιν εἶναι ἀναμφισβητήτως ἀληθές, ὅτι ἡ υγεία εἶναι τὸ ὑπατον τῶν ἀγαθῶν καὶ ὅτι οὔτε ἡ ἐξουσία οὔτε τὰ πλούτη δύνανται νὰ μᾶς δώσουν τὸ αἶσθημα τῆς εὐεξίας, τὸ αἶσθημα, οὕτως εἰπεῖν, τῆς εὐτυχίας, τὸ ὅποion μᾶς παρέχει ἡ υγεία. Διότι, ἐκτὸς τοῦ αἰσθήματος τῆς χαρᾶς διὰ τὴν ζωὴν, ἡ υγεία μᾶς προικίζει συγχρόνως καὶ μὲ μεγαλειτέραν ἱκανότητα πρὸς παραγωγικὴν ἐργασίαν καὶ μὲ τὴν εὐθυμίαν ἐκείνην, ἡ ὅποια διασκορπίζει τὴν εὐτυχίαν εἰς τοὺς πέριξ ἡμῶν.

Καὶ μήπως δὲν εἶναι ἄρᾳ γε ἀπαραίτητος ὁρος διὰ τὴν ἡθικὴν υγείαν ἡ σωματικὴ εὐρωστία, ἡ ἀπηλλαγμένη ἀπὸ ὅλας τὰς ἐκφυλίσεις καὶ τὰς σωματικὰς ἀθαρτίας, ἀπὸ ὅλα τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰς νοσηρὰς τάσεις, αἱ ὅποια ἄγουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς ἀπλῆς μελαγχολίας μέχρι τοῦ ἐγκλήματος;

Θὰ καταλήξωμεν δ' ἐπὶ τέλους εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁλόκληρος ἡ ἡθικὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐντολᾶς, τῶν ὁποίων σκοπὸς εἶναι ἡ ἐξασφάλισις τῆς υγείας τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς κοινωνίας. Εἰς τὰς ἐντολὰς ταύτας περιλαμβάνονται ὅλα τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπέναντι ἑαυτοῦ καὶ ἀπέναντι τῶν ἄλλων, δι' αὐτῶν δὲ ὅχι μόνον δὲν ἀναπτύσσεται ὁ ἐγωϊσμός, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἐξάπτεται περισσότερον τὸ αἶσθημα τοῦ ἀλτρουϊσμοῦ, διότι ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ ἔδαφους τῆς υγιεινῆς ἀναλάμπει φωτεινότερος ὁ ἐπιτακτικὸς χαρακτήρ τοῦ μεγάλου νόμου τῆς ἀλληλεγγύης, ὁ ὅποιος θὰ ποδηγέτησῃ τὰς μελλούσας κοινωνίας.

Εἰς τὰ ζητήματα τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς ἐπιφαίνεται τῇ ὄντι ἡ ἐπιβολὴ τῆς ἠθικῆς εὐθύνης. Διὰ τὸ κατανόησωμεν δὲ τοῦτο, ἄρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὴν περίπτωσιν τῆς μὴ δηλιώσεως μιᾶς μεταδοτικῆς ἀσθενείας, ἣτις δύναται ν' ἀποβῇ ἐστὶα δλοκλήρου ἐπιδημίας, ἀριθμοῦσα τὰ θύματα κατὰ χιλιάδας· τὸ παράδειγμα τοῦτο ἄρκεῖ νὰ πείσῃ τὸν καθέναν, ὅτι τὸ εὐεργετικώτερον ὅλων τῶν ἔργων χάριν ἡμῶν τῶν ἰδίων εἶναι ἡ ἐργασία πρὸς ὄφελος τῶν ἄλλων, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀντὶ νὰ ἐργαζώμεθα μόνοι ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν, ὅα ἐργάζονται ὅλοι ὑπὲρ ἡμῶν.

Ἡ ὑγιεινὴ ἄρα δὲν πρέπει ἀπλῶς καὶ μόνον νὰ θεωρῇται ἠθικὴ τοῦ σώματος, ἀλλὰ εἶναι πραγματικῶς δλοκλήρος ἠθικὴ.

✽

Ἡ φυσιολογία μᾶς διδάσκει ὅτι τὸ σῶμα εἶναι μηχανή, ἡ ὅποια δὲν δύναται νὰ διατηρηθῇ εἰς καλὴν κατάστασιν, ὅπως ὅλοι αἱ μηχαναί, παρὰ μόνον διὰ τῆς ἐργασίας καὶ ἡ ὑγιεινὴ, μὲ τὰς ὑποθήκας τῆς τὰς σχετικᾶς πρὸς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κοινωνίας, μᾶς διδάσκει κατὰ πόσον τρόπον ἡ ἀνθρωπίνη μηχανὴ δύναται νὰ παράσχῃ τὴν καλλιτέραν καὶ διαρκεστέραν ἀπόδοσιν καὶ κατὰ πόσον τρόπον οἱ γονεῖς ἐπίσης ὅα δυνήθουν ν' ἀποκτήσουν τέκνα, τὰ ὅποια ὅα γίνουν καὶ αὐτὰ μηχαναὶ ὑγιεῖς καὶ παραγωγικαί.

Ἀποδεικνύουσα δ' ἀφ' ἑτέρου ὅτι τὸ ἄτομον εἶναι προϊόν τοῦ περιβάλλοντος, ἡ ἐπιστήμη διδάσκει ποῦ πρέπει νὰ κατατείνουν αἱ προσπάθειαι τῶν νομοθετῶν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὁρῶν τῆς ὀρθῆς καλλιέργειας τοῦ ἀτόμου, ἡ ὅποια ἐξαρτᾶται περισσότερον ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους παρὰ ἀπὸ τὴν ποιότητα τοῦ σπόρου.

✽

Συνελόντι εἰπεῖν, ἡ ὑγιεινὴ διατάσσει τὸν ἀνθρώπον νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ τῆς υγείας τοῦ καὶ ἐπὶ τῆς υγείας τῶν ὁμοίων του, ζητεῖ παρ' αὐτοῦ νὰ ἐργάζεται καὶ τὸν διδάσκει τὰς συνθήκας τῆς καλλιτέρας ἐργασίας, τῇ δεικνύει τὸν κίνδυνον καὶ τὴν ματαιότητα τῶν ἡδονῶν, ὅπου οἱ ἀνθρώποι ἀνωφελῶς ἐπιζητοῦν τὴν εὐτυχίαν, παρουσιάζει εἰς αὐτὸν τὴν υγείαν ὡς τὴν μόνην ἀληθινὴν εὐτυχίαν καὶ ἀποδεικνύει μάλιστα ὅτι ἐν τῇ περὶ τῆς

υγείας ἀγωνι ὅλοι ὑφίστανται τὰς συνεπείας ἐνὸς ἐκάστου, διότι πιστὴ ἀλληλεγγύη ἐνώνει καὶ συνταυτίζει ὅλα τὰ μέλη μιᾶς κοινωνίας.

Ἐντεῦθεν πηγάζει μία δλοκλήρος σειρά καθηκόντων τοῦ ἀτόμου πρὸς ἑαυτὸ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, δλοκλήρος σειρά ἐντολῶν καὶ ἐπιτακτικῶν κανόνων, τῶν ὁποίων ἡ αὐστηρότης ὑπερβαίνει καὶ τὴν τῶν ὀρησκευτικῶν ἐντολῶν, διότι ἡ κύρισις αὐτῶν εἶναι ἀμεσος, τελεία, ἀπτή, ἀναπόδραστος καὶ ἀνεπίδεκτος οἰουδήποτε συμβιβασμοῦ.

Εἰς τὴν ὑγιεινὴν πᾶν παράπτωμα τιμωρεῖται καὶ πᾶν ἔγκλημα ὑφίσταται τὴν ποινὴν τοῦ μὲ τὴν βεβαιότητα μὲ ὅσῃν ἐκπληροῦνται καὶ οἱ νόμοι τῆς βαρύτητος, διότι τοιοῦτος βέβαια εἶναι ὁ χαρακτήρ διδασκαλίας κατ' ἐξοχὴν ἠθικῆς, ἡ ὅποια ὀφείλει ν' ἀποφύγῃ πᾶσαν διαπραγμάτευσιν, πᾶσαν ὑποχώρησιν τῆς συνειδήσεως.

✽

Ἐὰ παραγγέλματα ταῦτα τῆς ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ὑγιεινῆς — τὰς ἐντολάς, νὰ εἴπωμεν, τῆς ὑγιεινῆς — μέλλομεν νὰ παρουσιάσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας.

Μιμούμενοι τὰς παλαιὰς κατηχήσεις ὅα δώσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὰς ἐντολάς ταύτας μορφήν καὶ τύπον ἀποφθεγμάτων, ἀλλὰ ὅα προσθέσωμεν καὶ μερικὰ σχόλια πρὸς ἐπεξήγησιν καὶ κύρωσιν αὐτῶν, διότι δὲν θέλομεν νὰ ἐπιβάλλωμεν αὐθαρέτως τὴν ἐφαρμογὴν τῶν, ὅν μὴ πρῶτον πείσωμεν διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀποδείξεως.

Δὲν ἀξιοῦμεν βέβαια ὅτι ἐξηντλήσαμεν τὸ θέμα· ὁ κατάλογος τῶν παραγγελμάτων τούτων ἀναμφιβόλως ὅα ἐξακολουθήσῃ εὐρυνόμενος ἐπ' ἄπειρον. Ἀλλὰ καὶ τοιαῦτα ὄντα φρονοῦμεν ὅτι περιλαμβάνουν καὶ συνοψίζουν τὰς οὐσιώδεις ὑποθήκας τῆς ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ὑγιεινῆς καὶ διδάσκουν ὅσα εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα νὰ γνωρίζωμεν καὶ νὰ πράττωμεν.

Γνωρίζομεν ἐπίσης ὅτι οἱ λόγοι καὶ οἱ ἔχοντες πείραν δὲν ἔχουν νὰ διδάχθωσιν πολλὰ ἀπὸ τὰς βραχείας αὐτὰς σημειώσεις, αἱ ὅποια κυρίως εἶναι προωρισμέναι διὰ τοὺς νέους καὶ τὸν πολὺν κόσμον, ἀλλὰ καὶ ὡς τοιαῦται νομίζομεν ὅτι δύνανται ν' ἀποτελέσουν μικρὰν τινα συμβολὴν διὰ τὴν ἠθικὴν τοῦ μέλλοντος.

1. Φρόντιζε περὶ τῆς ὑγείας σου.

Ἡ ἀνωτέρω ἐντολὴ δὲν εἶναι ἐγωϊστική. Ἡ ὑγεία δὲν ἀνήκει εἰς τὸ ἄτομον, ἀλλ' ἀνήκει εἰς τὴν κοινωνίαν, τῆς ὁποίας ἡ ἀκμὴ καὶ ἡ δύναμις εἶναι προῖον τῆς ὑγείας ὅλων τῶν μελῶν τῆς. Συνεπῶς τὸ ἄτομον ὀφείλει νὰ εἶναι ἱκανόν, ὅπως παράσχη εἰς τὴν κοινωνίαν τὴν μερίδα τῆς παραγωγικότητος, τὴν ὁποίαν ἐκείνη ἀναμένει παρ' αὐτοῦ.

Ἡ φροντὶς περὶ τῆς ὑγείας μας σημαίνει ὅτι θέλομεν νὰ διατηρήσωμεν εἰς καλὴν κατάστασιν τὸ ὄργανον, τὸ ὅποτον ἐδόθη εἰς ἓνα ἕκαστον πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἔργου του καὶ πρὸς ἀπότισιν τοῦ χρέους του πρὸς τὴν κοινωνίαν.

Ὑπάρχουν, ἐννοεῖται, διάφορα καθήκοντα, φύσεως ἱεραρχικῆς, διότι τινὰ προηγούνται τῶν ἄλλων. Ἐξ τινος ἐξαιρετικῆς περιστάσεως τὸ καθήκον ἐπιβάλλει εἰς τὸ ἄτομον τὴν θυσίαν τῆς ὑγείας του καὶ τῆς ζωῆς του πρὸς τὸ κοινὸν ὄφελος. Ἀλλὰ καὶ τότε ἀπαιτεῖται νὰ ᾤμεν ὑγιεῖς διὰ ν' ἀποβῇ ὠφέλιμος καὶ ἀποτελεσματικὴ ἡ τοιαύτη θυσία.

Ἀλλὰ εἰς τὰς συνήθεις περιστάσεις ἡ διαφύλαξις τῆς ὑγείας εἶναι τὸ πρῶτον καθήκον τοῦ ἀτόμου πρὸς ἑαυτὸ καὶ πρὸς τὴν κοινωνίαν.

Ἐν αὐτῇ περιλαμβάνονται τὰ πάντα καὶ ὡς ἐκ περισσοῦ περιέχει καὶ τὴν ἀμοιβὴν του, διότι ἄνευ τῆς ὑγείας καμμία εὐτυχία δὲν εἶναι ἐφικτὴ καὶ εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις ὃ ἔχων τὴν ὑγείαν του κατέχει συγχρόνως καὶ τὴν μόνην πραγματικὴν εὐτυχίαν.

2. Γνώριζε ὅτι εἰς σῶμα ὑγιὲς εἶναι καὶ ὁ νοῦς εὐερωστος.

Ὅπως εἰς πᾶσαν κοινωνίαν, οὕτω καὶ εἰς τὸν ὁργανισμόν ὅλα τὰ ὄργανα εἶναι ἀλληλέγγυα.

Ὁ ἐγκέφαλος, τὸ ὄργανον τῆς σκέψεως καὶ τῆς μελήσεως, ὑφίσταται τὸν ἀντίκτυπον ὅλων τῶν ἀσθενειῶν καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν καταχρήσεων καὶ ἐλαττωμάτων, τὰ ὅποια τὸν προσβάλλουν.

Ἐντεῦθεν πηγάζει ἡ ἀνάγκη νὰ χειραγωγῇσωμεν τὸν ὁργα-

νισμόν, καὶ ἰδίως κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀναπτύξεώς του, εἰς τρόπον ὥστε νὰ διαμορφωθῶν ὅλα του τὰ μέλη ἐν ἁρμονίᾳ.

Ἐὰν περιορισθῶμεν εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἢ ὑπερβολικὴν ἀσκήσιν ἐνὸς μόνου συστήματος ἢ ὀργάνου, ὅ' ἀναπτυχθῇ ἡ θρέψις αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπὶ ζημίᾳ καὶ βλάβῃ τοῦ λοιποῦ ὁργανισμοῦ. Ἡ ἰσορροπία δὲν ὑπάρχει πλέον, ὡς ἐκ περισσοῦ δὲ καὶ τὸ ὑπερβολικῶς ἀσκηθὲν ὄργανον ἐταράχθη καὶ αὐτό, διότι ἡ κακουχία τῶν ἄλλων ὀργάνων ἀντανακλᾷ καὶ ἐπ' αὐτοῦ καὶ σὺν τῇ χρόνῳ καταστρέφει καὶ τὴν ἰδικήν του εὐεξίαν. Ἀπαιτεῖται ἄρα νὰ παρέχωμεν τὸ ἀνήκον μερίδιον εἰς ἕκαστον σύστημα, εἰς τὴν σκέψιν καὶ εἰς τὴν κίνησιν.

Ἐἰς τὴν ὥριμον ἡλικίαν, ὅποτε τὰ ὄργανα εἶναι τέλεια, ὁ κατὰμερισμὸς αὐτὸς τῆς λειτουργίας δυνατὸν νὰ εἶναι ἄνισος ἄνευ ζημίας καὶ αἱ ἀναγκαῖαι ἐξειδικεύσεις εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστοι μὲ ὑγείαν ἀνεπαρκῆ.

Ἀλλὰ εἰς τοὺς ὁργανισμοὺς τοὺς ἐν ἀναπτύξει διατελοῦντας, εἰς τὰ παῖδια καὶ τοὺς ἐφήβους, αἱ σχέσεις τῆς σωματικῆς ἐργασίας καὶ τῆς διανοητικῆς ἐνεργείας ὀφείλουν νὰ εἶναι αὐστηρῶς καθωρισμένοι.

Πρὸ τῆς παραγωγικῆς ἐργασίας ὀφείλει τὸ ὄργανον νὰ δύνανται νὰ λειτουργῇ ὀφείλει δηλαδὴ ν' ἀποκτήσῃ βαθμὸν ἐπαρκοῦς ἀναπτύξεως καὶ τελειότητος.

Ἐὰν ἡ παραγωγὴ ἀρχίσῃ πρὸ τῆς διαπλάσεως τοῦ ὀργάνου, ἢ ἀπὸ βεβαίως ἢ ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, κατὰ συνέπειαν ἡ ἀγωγὴ τοῦ παιδίου χρεωστῇ νὰ ὑποδοθῇ τὴν ὀργάνωσιν αὐτοῦ καὶ ὅχι νὰ προκαλῇ τὴν πρόωρον παραγωγικότητα.

Πρὸς τοῦτοις ὁ παιδικὸς ἐγκέφαλος βραδέως ἀναπτύσσεται καὶ ἀποτελειώνει τὴν διάπλασίν του, δὲν ὅθεν πρέπει νὰ ζητῶμεν παρ' αὐτοῦ ἐνωρὶς καμμίαν παραγωγικὴν ἐργασίαν.

Ἐἰς τὸν παιδικὸν ἐγκέφαλον ἀπαιτεῖται κυρίως νὰ ἐπιβάλλωμεν ἔξεις καὶ μεθόδους ἐργασίας. (Οἱ μῦες ἀφ' ἑτέρου ἀποκτοῦν ἐνωρὶς τὴν τελειότητά των καὶ ὁ σκελετὸς εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν παρουσιάζει ἐπαρκῆ ἀντοχήν.

Ἐχόντες δὲ ὑπ' ὄψιν τὴν ἄνισον αὐτὴν ἀνάπτυξιν ἢ ἀρρυθμίωμεν ὡς ἐξῆς περίπου τὰς διανοητικὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς σωματικὰς ἐργασίας κατὰ τὰς κυριωτέρας περιόδους τῆς ἡλικίας:

ἀπὸ ἢ μέχρι 10 ἐτῶν διανοητικὴ ἀσκήσις	1 ὥρα σωματικὴ ἀσκήσις	1 ὥρα
» 10 » 15 » » »	2 ὥρας » »	3 »
» 15 » 20 » » »	3 » » »	2 »

Ἡ τελευταία αὕτη περίοδος ἀναφέρεται μόνον εἰς τοὺς νέους, οἱ ὅποιοι προορίζονται διὰ στάδια πνευματικῆς ὁράσεως, φιλολογικῆς, ἐπιστημονικῆς ἢ καλλιτεχνικῆς ἐργασίας.

Ἀλλὰ θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον, ἐάν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην εἰσῆγετο εἰς τὴν ἀγωγὴν τῶν νέων καὶ ἡ χειροτεχνικὴ διδασκαλία, διότι, καθὼς παρατηρήθη ἀπὸ ὅλους τοὺς ψυχολόγους, ἡ χειροτεχνικὴ δεξιότης ἀσκεῖ εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἰδεῶν καὶ εἰς τὴν ἐνέργειάν τῆς βελήσεως.

Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἐνῇ θὰ ἐμετρίαζε διὰ τῆς τελειοποιήσεώς της τὴν πνευματικὴν ἔντασιν, ἡ χειροτεχνικὴ ἐνασχόλησις θὰ συνεπλήρου τὴν ἁρμονικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν νέων, οἱ ὅποιοι δι' αὐτῆς θὰ ἠδύναντο νὰ κερδαίνουν τὰ πρὸς τὸ ζῆν εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις τοῦ βίου καὶ θὰ καθίσταντο, οὕτως εἰπεῖν, τύποι ἀνδρῶν ἐλευθέρων καὶ ἀνεξαρτήτων.

3. Ἐχε τὸ σῶμά σου πάντοτε καθαρὸν.

Αἱ λειτουργίαι τοῦ δέρματος εἶναι διὰ τὴν υἰεῖαν τόσον σοβαράι, ὅσον καὶ ἡ λειτουργία τῶν πνευμόνων, δι' ἣν ἀναπνέομεν, καὶ τῶν νεφρῶν, δι' ἣν ἀποβάλλονται τὰ δηλητήρια, τὰ ὅποια παράγονται ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν κυττάρων, ἐξ ἣν συνίστανται τὰ ὄργανα καὶ οἱ ἱστοὶ μας.

Ὅπως οἱ πνεύμονες, ὁμοίως ἀναπνέει καὶ τὸ δέριμα καὶ ἰδρῶνει. Διὰ τοῦ ἰδρώτος ἀποβάλλει, ὅπως καὶ οἱ νεφροὶ διὰ τῶν οὐρῶν, τὰς δηλητηριώδεις οὐσίας καὶ ἀνακουφίζει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν λειτουργίαν τῶν νεφρῶν.

Ἡ ἐφίδρωσις ἐνεργεῖ ὡς διαρρηθμιστὴς τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος, διότι αὕτη εἶναι τὸ μόνον μέσον, διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ ὁργανισμός μας δύναται ν' ἀντιταχθῇ κατὰ τῆς θερμότητος. Ἀποτελεῖ τρόπον τινά σύστημα πορώδους στάμινας, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον φύχεται μὲ τὴν ἐξάτμισιν τοῦ ὑγροῦ.

Τέλος δὲ τὸ δέριμα ὡς σκέπασμα, ὡς προστατευτικὸς χιτῶν δηλαδὴ κατὰ τοῦ περιβάλλοντος καὶ κατὰ τῶν στοιχείων τῆς φύ-

σεως καὶ κατὰ τῶν μικροβίων, πρέπει νὰ εἶναι καθαρὸν, διὰ νὰ διατηρῇ τὴν ἐλαστικότητά του καὶ νὰ ἀντέχῃ εἰς τὰς διαφόρους προσβολάς. Τὸ ἀκάθαρτον δέριμα ῥήγνυται, δὲν ἀντιδρᾷ κατὰ τοῦ φύχους καὶ παρέχει εὐκόλον δίοδον εἰς τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ μικρόβια.

Τὰς λειτουργίας τοῦ δέρματος ἐνισχύουν αἱ ἐντριβαὶ καὶ αἱ πλύσεις, τὰ ψυχρὰ καὶ τὰ θερμὰ λουτρά κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους καὶ τὰς διαφόρους κράσεις. Ὑπάρχουν περιστάσεις εἰς τὸν βίον, εἴτε ἕνεκα τῆς υἰείας μας, εἴτε ἕνεκα τῆς παρουσίας μας, καθ' ἃς δὲν ἐφαρμόζονται συχνὰ καὶ καθ' ἑβδομάδα τοῦλάχιστον τὰ λουτρά, ὡς τὸ ἀπαιτεῖ ἡ υἰεινή.

Ἀλλὰ τίποτε δὲν μᾶς ἐμποδίζει νὰ συνηθίσωμεν νὰ πλυνώμεθα καθημερινῶς, ἀφοῦ μόνον ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦτον δύναται νὰ λειτουργήσῃ κανονικῶς τὸ δέριμα.

Μετάφρασις Θ. ΦΛΩΡΑ

Η ΑΦΥΠΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΛΟΓΙΚΟΥ ΤΩΝ ΝΕΟΓΝΩΝ

Μεταξύ τῶν ἀνακινουμένων κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν μεγάλων ζητημάτων ἐν τῶν πρωτευόντων ἀναντιρρήτως εἶναι καὶ τὸ περὶ τῶν παιδίων. Εἰς οὐδεμίαν ἄλλην περίοδον τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος δὲν παρατηρήθη τόσος ζήλος ὑπὲρ τῆς εὐεξίας καὶ τῆς σωματικῆς καὶ ἡθικῆς ἀναπτύξεως τῶν παιδίων. Ἀνεγνωρίσθη ὅτι ἡ κατὰ τὸ ὀρθὸν μέτρον ἀνατροφὴ αὐτῶν εἶναι τὸ ἀσφαλέστατον μέσον πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ὀλεθρίων συνεπειῶν τῆς διανοητικῆς ὑπερκοπῆσεως, ἣν συνεπάγεται ὁ νεώτερος βίος. Ἐὰν ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα ἀναγράφονται πανταχοῦ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, εἰς πάσας δὲ τὰς χώρας ἀναρίθμητα δημόσια ἢ ἰδιωτικὰ ἱδρύματα προσπαθοῦν ν' ἀναπτύξουν ἢ νὰ συμπληρώσουν τὴν ἐκπαιδευτικὴν ὁρᾶσιν τῆς οἰκογενείας.

Ἡ ἀνατροφὴ τῶν παιδίων εἶναι ἐν τῶν μᾶλλον λεπτῶν καὶ μᾶλλον περιπλόκων ζητημάτων, οὗτινος ἡ σπουδὴ ἀπαιτεῖ οὐ μόνον χρόνον πολύν, ἀλλὰ καὶ μέθοδον. Ὅπως σπουδάζῃ τις μετὰ τινος πιθανότητος εὐδοκιμήσει τὸ ζήτημα, πρέπει νὰ ἐπιληφθῇ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς. Δὲν δύναται νὰ μελετήσῃ περίοδον τινὰ δεδομένην τῆς ἀναπτύξεως τοῦ παιδίου χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ τὸ στάδιον τῆς προηγουμένης ἀναπτύξεώς του. Ἀνάγκη ν' ἀκολουθήσῃ βῆμα πρὸς βῆμα τὴν ἐξέλιξιν τῆς διανοίας καὶ τοῦ χαρακτήρος του, ὥπως δινηθῇ νὰ κρίνῃ καὶ νὰ ὁδηγήσῃ αὐτήν.

ἔχει ὁμως ἡ τοιαύτη μελέτη δυσχερείας τινὰς ἰδιαιτέρας. Ἐνῷ συνήθως ἀρχόμεθα ἀπὸ τῶν ἀπλουστείων προβλημάτων, ὥπως προδῶμεν βαθυμεθὺν εἰς τὰ μᾶλλον σύνθετα, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι, προκειμένου περὶ τοῦ παιδίου, νὰ ἐπιληφθῶμεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τῆς σπουδῆς τοῦ μᾶλλον λεπτοῦ καὶ σοβαροῦ ζητήματος, τοῦ περὶ τοῦ νεογνοῦ. Εἶναι ἀπειράκις δυσκολώτερον νὰ ἐννοήσωμεν καὶ ν' ἀναλύσωμεν τὴν ψυχὴν τοῦ μικροῦ παιδίου ἢ τὴν ψυχὴν τοῦ ἐφήβου. Ἢ κρίσις τῶν παρατηρουμέ-

νων εἰς τὸν ἔφηβον διαφόρων ψυχικῶν φαινομένων βασίζεται ἐπὶ τῆς ἡμετέρας προσωπικῆς πείρας, ἐπὶ τῆς ἀναμνήσεως παρομοίων ἐντυπώσεων καὶ γεγονότων. Εὐρίσκομεν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἐπιβεβαίωσιν τῶν ψυχικῶν φαινομένων, ὅσα παρατηροῦμεν εἰς τοὺς ἄλλους, εἶναι δὲ εἰς ἡμᾶς νοητὰ ἐφ' ὅσον δυνάμεθα νὰ τὰ συγκρίνωμεν πρὸς ὅσα ἡμεῖς αὐτοὶ ἐδοκιμάσαμεν.

Ἄλλως ὁμως ἔχει ὡς πρὸς τὰ παιδιά. Ἡ ψυχὴ τοῦ μικροῦ παιδίου διαφέρει ἐπαισθητῶς τῆς τοῦ ἐφήβου, αἱ παρατηρήσεις δὲ αἱ γενόμεναι ἐπὶ τοῦ δευτέρου δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἀνεξετάστως καὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου. Ἡ σημαντικωτέρα περίοδος τῆς παιδικῆς ἡλικίας, αἱ πρώτοι μῆνες, ἢ τὰ πρώτα ἔτη τοῦ βίου μας, δὲν ἀφίνουν κανὲν ἔχνος εἰς τὴν μνήμην, ὥστε μᾶς λείπουν οἱ ὅροι τῆς συγκρίσεως δι' ὧν δυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν τοὺς πρώτους βαθμοὺς τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τοῦ παιδίου.

Κατὰ συνέπειαν ἡ περὶ τοῦ παιδίου σπουδὴ ἀπαιτεῖ μεθόδους ἁλλοτρίας τῶν ἐν χρήσει εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ψυχικῶν φαινομένων παρὰ τῇ ἐφήβῳ, ἡ ψυχολογία δὲ αὐτοῦ ὁμοιάζει ἐν πολλοῖς πρὸς τὴν τῶν μᾶλλον νοημόνων ζώων. Ἡ συνήθης μέθοδος συνίσταται εἰς τὸ παρατηρεῖν μετὰ μεγίστης προσοχῆς ὀλίγα τινὰ ἢ καὶ ἐν μόνον παιδίον καὶ σημειῶναι ἀκριδῶς πᾶσαν αὐθόρμητον ἢ προκαλουμένην ἀντίδρασιν. Προσπαθοῦμεν κατόπιν ν' ἀναγνωρίσωμεν δι' ἐπαγωγῆς τὸ εἶδος τῶν ψυχικῶν φαινομένων, τῶν ἀνταποκρινομένων εἰς ἑκάστην τῶν ἀντιδράσεων. Ὅπως καταδειχθῇ ἡ ἀξία τῶν ἐπιτυχανομένων διὰ τῆς τοιαύτης μεθόδου ἀποτελεσμάτων καὶ τὸ μέρος, ὅπερ διαδραματίζει ἡ φαντασία τοῦ παρατηρητοῦ περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν παρατηρουμένων ἀντιδράσεων, παραθέτω τὸ ἐξῆς παράδειγμα ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ B. Pérez: «Ἐὰν τρία πρώτα ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ παιδίου».

«Ὁ Φέρδι, ἡλικίας δεκαοκτὼ ἡμερῶν, κοιμᾶται ὅπως οὖν ὀλιγώτερον καὶ ἀγαπᾷ νὰ τὸν κρατῇ ἰδίως ἡ κυρία Η... ἥτις ἔχει βραχιόνας εὐτόρνους, χεῖρας πολὺ ἀπαλὰς καὶ φωνὴν μελωδικήν, ἐνῷ αἱ δύο Ἰαθιναῖαι θεραπαινίδες αἱ βοηθοῦσαι αὐτὴν περὶ τὴν περιποίησιν τοῦ νηπίου εἶναι ἰσχυραί, ἔχουν τὰς χεῖρας ὀστεώδεις καὶ ψυχράς καὶ τὴν φωνὴν λαρυγγώδη.

Μετά δύο ἡμέρας τὸ βρέφος ἔμενεν ἡσυχον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τροφοῦ του. Ὅταν ἀκούῃ τὴν φωνὴν τῆς κυρίας Η... ἀρχίζει νὰ κλαίῃ, ἀφοῦ δὲ τὸ λάβῃ ἐκείνη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, πραϋνεται. Εἶναι περίεργον πῶς φαίνεται ὅτι ἀρέσκεται νὰ μένῃ μετ' αὐτῆς.

Ὁ παρατηρητὴς φαίνεται συνάγων ἐκ τούτου τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ παιδίον ἀναγνωρίζει πρόσωπόν τι ὠρισμένον ἐκ τοῦ ἤχου τῆς φωνῆς του καὶ ὅτι ἐκδηλώνει προτίμησιν πρὸς αὐτό. Καὶ αὐτὸς ὁ Pérez τείνει νὰ ἐκλάβῃ τοῦτο ὡς περίπτωσιν πρῶρου ἀναπτύξεως. Ἀλλὰ βρέφος δεκαοκτὼ ἡμερῶν δύναται μὲν ν' ἀκούσῃ ἤχους τινάς, βεβαίως ὅμως δὲν ἔχει τὴν ἱκανότητα ν' ἀναγνωρίσῃ τινὰ ἐκ τῆς φωνῆς του. Πιθανώτερον ἐξηγεῖται ἡ φαινομένη αὕτη προτίμησις ἐκ τοῦ ὅτι τὸ μικρὸν αὐτὸ παιδίον τῶν δεκαπέντε ἡμερῶν, τὸ ὅποion δύναται ἤδη νὰ διακρίνῃ τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ σκότους, δὲν δύναται ὅμως καὶ νὰ προσηλώσῃ τὸ βλέμμα εἰς ἀντικείμενόν τι καὶ κατὰ συνέπειαν ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ σχῆμά του, ἐκδηλοῦ ἤδη κατὰ τὴν περὶ τῆς ὁ λόγος ἡλικίαν προτίμησιν καταφανῇ πρὸς τὸ φῶς καὶ τὰ φωτεινὰ ἀντικείμενα, καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ ἰδιαιτέρᾳ περιπτώσει, πρὸς τὸ λευκὸν πρόσωπον, τὰς χεῖρας, ἴσως δὲ καὶ τὴν ἐνδυμασίαν τῆς εὐρωπαϊκῆς γυναικός, ἐνῶ τὰ σκοτεινὰ ἀντικείμενα προξενοῦν εἰς αὐτὸ δυσάρεστον ἐντύπωσιν.

Ἡ διάφορος διάγνωσις τῶν παρατηρηθεισῶν ἐκδηλώσεων ὑπὸ τῶν διαφόρων συγγραφέων τῶν ἀσχοληθέντων εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν ἀφορμὴν τῶν θεμελιωδῶν διαφωνιῶν τῶν ὑπαρχουσῶν ὡς πρὸς τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τοῦ λογικοῦ. Ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς ὁ Karl Vogt ἀρνεῖται ὅτι ὑπάρχει εἰς τοῦτο διανοητικὴ τις δύναμις, ἕτερος συγγραφεὺς ἐκ τῶν νεωτέρων, ὁ Dyroff ἐκφράζεται ὡς ἑξῆς περὶ τούτου:

«Τὸ εὐγενέστατον τῶν ὄντων δὲν ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον παντελῶς ἐστερημένον τῶν διανοητικῶν δυνάμεων. Ἀπεναντίας κατέρχεται εἰς τὸν ἀγῶνα ἐν πανοπλίᾳ. Δὲν δύναται τις ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ἐντυπώσεως, ὅτι πᾶν ὄν φέρει τὸν διανοητικόν του ὀργανισμόν, τοῦ ὁποῦ το σπέρμα ὑφίσταται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σωματικῇ καὶ διανοητικῇ ὀργανισμῇ».

Διὰ βραχέων θὰ καταγίνω ἐνταῦθα περὶ τὴν ἐξέτασιν τοῦ νεογνοῦ, περὶ τὴν ἔρευναν τῆς φύσεως καὶ τῆς σημασίας τῶν ζωϊκῶν ἐκδηλώσεων τοῦ μικροῦ ὄντος κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς ὑπάρξεώς του καὶ θὰ παρακολουθήσω αὐτὸ βῆμα πρὸς βῆμα διὰ νὰ προσδιορίσω τὴν στιγμὴν τῆς ἐμφανίσεως τῆς λειτουργίας τῶν διαφόρων διανοητικῶν δυνάμεων καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκδηλώσεώς των. Θὰ βασισθῶ δὲ ὡς πρὸς τοῦτο ἐπὶ τῶν παρατηρήσεων τοῦ Darwin, τοῦ Kussmaul, τοῦ Genzmer, τοῦ Preyer, τοῦ B. Pérez καὶ τοῦ M. W. Schinn, ὡς ἡδυνήθην νὰ ἐξελέγξω, ἐνίοτε δὲ καὶ νὰ συμπληρώσω διὰ προσωπικῶν μου παρατηρήσεων ἐπὶ τινος τῶν τέκνων μου.

Εἰς τὰς συνήθεις περιστάσεις, τὸ νεογνὸν ἀναγγέλλει τὴν εἰς τὸν κόσμον ἀφίξιν τοῦ διὰ κραυγῶν. Οἱ θρήνοι, δι' ὧν χαιρετίζει τὴν νέαν του πατρίδα, παρέσχον εἰς τοὺς φιλοσόφους πάσης ἐποχῆς ἀφορμὴν σκέψεων καὶ εἰκασιῶν. Οἱ ἱατροί, θετικώτεροι, ἀποδίδουν τοὺς θρήνους ἐν γένει εἰς τὴν ἐκδήλωσιν ἐντυπώσεων δυσάρεστων, προκαλουμένων ἐν μέρει ἐκ τῆς ἀνάγκης ἀέρος καὶ ἐν μέρει ἐκ τῆς αἰσθήσεως τοῦ ψύχους, ἣν δοκιμάζει τὸ ὑγρὸν δέρμα μεταπίπτον αἰφνιδίως ἀπὸ θερμοκρασίας 37⁰ βαθμῶν εἰς ἀτμόσφαιραν 18⁰, ἢ τὸ πολὺ 20⁰, ἴσως δ' ἐν μέρει καὶ ἐξ ἐπιιδύνου τινὸς αἰσθήσεως προερχομένης ἐκ τῆς ἐξόδου του διὰ μέσου τῆς στενῆς διόδου τῆς λεκάνης. Ἐὰν ἀρκεσθῶμεν νὰ σκεπάζωμεν τὸ νεογνόν, ὅπως προφυλάξωμεν αὐτὸ ἀπὸ περιττοῦ κρυολογήματος, αἱ κραυγαὶ του παύουν βαθμηδὸν καὶ ἐν τέλει ἀποκοιμᾶται. Αἱ κραυγαὶ ἐπαναλαμβάνονται κατὰ τὸ πρῶτον λουτρόν, ἀλλ' εὐθὺς ὡς τὸ βρέφος περιτυλιχθῇ διὰ θερμῶν σπαργάνων καὶ τεθῇ εἰς τὴν κλίνην, ἀποκοιμᾶται πάλιν ἡσυχῶς καὶ δὲν ἀφυπνίζεται εἰμὴ μετὰ τινος ὥρας.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὸ παιδίον ἐκδηλοῦ ἀναμφισβητήτως αἰσθήσιν δυσάρεστον πείνης ἢ δίψης. Ταράσσεται καὶ ἐκτελεῖ διὰ τῶν χειλέων του κινήσεις θηλασμοῦ, στρέφει τὴν κεφαλὴν δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ὡς νὰ ζητῇ τι, φέρει τὰς χεῖρας εἰς τὸ πρόσωπόν του καὶ ἐὰν κατὰ τύχην συναντήσῃ τὸ στόμα του, θηλάζει τοὺς δακτύλους μετ' ἀπληστίας. Ἐὰν δὲ δώσωσιν εἰς αὐτὸ νὰ πῇ τι, πραϋνεται πάλιν καὶ ἀποκοιμᾶται ἐκ νέου, ἀλλ' ἀφυπνίζεται μετ' ὀλίγον καὶ αὖθις μετὰ τῆς αὐτῆς ταρα-

χῆς καὶ τῶν αὐτῶν κινήσεων, μέχρις οὗ ἀρχίζει τέλος νὰ φωνάζῃ. Ἄν εἰσαχθῇ ἡ ἄκρα δακτύλου εἰς τὸ στόμα του, τὴν ἐκμυζᾷ καὶ προῖνεται πρὸς στιγμὴν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐπαναλαμβάνει τὰς κραυγὰς γοερώτερον. Ἐὰν πείραμα τοῦτο δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ πολλάκις μετὰ τοῦ αὐτοῦ πάντοτε ἀποτελέσματος, δύνανται δ' ἐπίσης νὰ προκληθῶσι κινήσεις ἐκμυζήσεως ἐπὶ τῇ ἀπλῇ ἐπαφῇ τῶν χειλέων διὰ τοῦ δακτύλου. Ἀλλ' ἡ παραχῇ βαθιμῶδὸν ἐπιτείνεται καὶ τὸ βρέφος κλαίει μέχρις οὗ πληρωθῇ ἡ ἐπιθυμία του, ἢ μέχρις οὗ, ὑπερισχύοντος τοῦ καμᾶτου, ἀποκοιμηθῇ ἐκ νέου πρὸς στιγμὴν. Ἰδιότης ὡς ἠηλάση τὸ νεογνόν, ἀποκοιμᾶται πάλιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ. (1) ὕπνος εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, ἡ φυσιολογικὴ του κατάστασις. Ὅταν ὑγιαίνῃ τὸ νεογνόν, κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας κοιμᾶται ἐπὶ 11 ἕως 18 ὥρας καθ' ἑκάστην. Ἦν ἐγρηγόρσει τὸ βρέφος μένει συνήθως ἀκίνητον εἰς τὴν κλίνην του, αἱ μόναι δὲ διακρινόμεναι κινήσεις του εἶναι αἱ τῆς ἀναπνοῆς. Παρατηρεῖται ἐνίοτε εἰς αὐτὸ μικρὰ τις κίνησις τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν βραχιόνων, αἱ δὲ ὀφθαλμοί, συνήθως κλειστοί, ἀνοίγονται πρὸς στιγμὴν. Περλεργον δὲ εἶναι καὶ τὸ παρατηρούμενον φαινόμενον ὅτι τὸ κίνημα τοῦτο εἶναι συνήθως μονομερές. Ἐὰν νεογνόν ἀνοίγει τὸν ἕνα μόνον ὀφθαλμόν, ἐνῶ ὁ ἕτερος μένει κεκλεισμένος. Ὅσάκις δὲ ἀνοίγονται καὶ οἱ δύο ταυτοχρόνως ὀφθαλμοί, παρατηρεῖται ἐν αὐτοῖς στραβισμὸς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον έντονος. Ἡ ἔκφρασις δὲ εἶναι ἀπαθὴς καὶ δὲν ἐκδηλοῖ τὴν ἐλαχίστην συγκίνησιν.

Ἡ παρατήρησις αὕτη παρέχει ἰδέαν λίαν ἀτελεῖ ὡς πρὸς τὸν βαθμόν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ νεογνοῦ. Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῆς μελέτης ὑποχρεούμεθα νὰ καταρύγουμεν εἰς πείραμα.

Ἦν εἰσαγάγωμεν τὴν ἄκραν τοῦ δακτύλου εἰς τὸ στόμα τοῦ παιδίου ἡμέρα τῇ γεννίσει του, ἢ ἰσομεν αὐτὸ προτείνον τὰ χεῖλη, στηρίζον τὴν γλῶσσαν εἰς τὸν δακτύλον καὶ ἐκτελοῦν κινήσεις μυζήσεως πληρέστατα κανονικάς. Ἐὰν πείραμα δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ κατ' ἀρέσκειαν· πᾶσα ἐπαφὴ ἀπαλὴ καὶ παρατεταμένη ἐπὶ τῶν χειλέων προκαλεῖ κίνημα μυζήσεως. Ἡ εὐαισθησία τῶν χειλέων εἶναι μεγίστη· ἐπίσης δὲ εἶναι μεγάλως ἀνεπτυγμένη εἰς τὸ δέριμα τοῦ προσώπου καὶ ἔταν ὠπευθῇ ἡρέμα ἢ μίαν παρειά, τὸ παιδίον στρέφει συγχάκις τὴν

κεφαλὴν πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος. Κλείει ζωηρῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ ἐπαφῇ τῶν βλεφαρίδων, ὁ συνεκτικὸς ὁμὴν ἀπεναντίας εἶναι ἥττον εὐαίσθητος καὶ δύναται τις νὰ τὸν ὀίξῃ ἐλαφρῶς χωρὶς νὰ προκαλέσῃ τὸ κλείσιμον τῶν βλεφάρων. Ἦν γαργαλίσητε διὰ πτεροῦ τὴν μεμβράνην τῆς ρινός, τὸ παιδίον ἀπαντᾷ διὰ μορφασμοῦ, ἔταν δὲ τὸ γαργάλισμα παραταθῇ, ταράσσεται καὶ κινεῖ τοὺς βραχίονας. Ἐὰν γάλισμα τοῦ ἀριστεροῦ μυκτῆρος μόνον ἐπροκάλεσεν εἰς τὸ τέκνον μου ὀλίγας ὥρας μετὰ τὴν γέννησίν του κίνησιν έντελῶς κανονικὴν τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, ὁμοίαν πρὸς τὴν τοῦ ἐνηλίκου ἀπομάσσοντος τὸ πρόσωπον.

Ὅσάκις θέσω τὸν δακτύλον εἰς τὴν παλάμην τοῦ μικροῦ μου τέκνου, τὸν ἀρπάζει εὐθὺς ἰσχυρῶς, κλείον τὴν παλάμην τοῦ εὐθύς. Ἦν δὲ ὅμως αἱ δακτύλοι του κάμπτονται ἐπὶ τῆς παλάμης, ὁ ἀντίχειρ μένει ἀκίνητος καὶ δὲν συμμετέχει τῆς κινήσεως. Παρατηρεῖται ὡσαύτως κίνησις κάμψεως τῶν δακτύλων τοῦ ποδός, ἡμέρα τῇ ἐπαφῇ τοῦ πέλματος τοῦ ποδός. Ταυτοχρόνως ὁ μηρὸς κάμπτεται ταχέως πρὸς τὴν λεκάνην. Ἐὰν κίνημα δὲ τοῦτο συνοδεύεται ὑπὸ κάμψεως βραδείας καὶ ἐκτάσεως τοῦ ποδός.

Ἐὰν ἄλλα τοῦ σώματος μέρη εἶναι πολὺ ὀλιγώτερον εὐαίσθητα· δύναται τις νὰ τὰ ὀίξῃ ἔστω καὶ τραχέως χωρὶς νὰ προκαλέσῃ εὐδιάκριτον ἀντίδρασιν. Ἐέσσαρας ἡμέρας μετὰ τὴν γέννησίν του κέντημα διὰ καρφίδος ἐπροκάλεσεν εἰς τὸ νεογνόν τέκνον μου κίνημα ἀντανακλαστικόν· δὲν παρετήρησα ὅμως οὐδὲν σημεῖον ἐπιτρέπον τὴν εἰκασίαν ὅτι ἡσθάνθη ἄλγος.

Ἦξ ὅλων τῶν αἰσθήσεων ἡ σημαντικωτέρα διὰ τὸ νεογνόν εἶναι ἡ γεῦσις. Ὁ Kussmaul ἀπέδειξε διὰ σειρᾶς πειστικῶν πειραμάτων, ὅτι αἱ προκαλούμεναι εἰς αὐτὸ ἀντιδράσεις διὰ τινων οὐσιῶν ποικίλλουν ἀναλόγως τῆς γεύσεώς των. Ὡστε ἡ γεῦσις εἶναι ἤδη σημαντικῶς ἀνεπτυγμένη κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεως. Ἦν ἐγγιχθῇ ἡ γλῶσσά του διὰ τῆς ἄκρας μικροῦ χρωστήρος ἐμπεποτισμένου ὕδατος σακχαρωμένου, τὸ βρέφος προτείνει τὰ χεῖλη μὲ ἔκφρασιν εὐχαριστίας καὶ ἐκτελεῖ πολλὰς κινήσεις μυζήσεως καὶ καταπόσεως. Διάλυσιν πικρὰ κίνησης προκαλεῖ ἀπεναντίας μορφασμόν. Ὅταν ἡ διάλυσιν εἶναι

πολύ άραιά, περιορίζεται ν' άνυψώση τοὺς μυκτῆρας καὶ τὸ άνω χεῖλος, ὁ μορφασμὸς ὅμως καθίσταται έντονώτερος, ὅταν ἡ διάλυσίς εἶναι πυκνότερα. Αἱ ὀφρὺς τοῦ συσπῶνται, οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ κλείονται βιάως καὶ μένουν κλειστοὶ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, ὁ λαιμὸς τοῦ συσπᾶται, τὸ παιδίον αἰσθάνεται τάσιν ἐμέτου, άνοίγει τὸ στόμα καὶ ἀποσύρει τὴν γλῶσσαν, ἕως ὅτου ἡ άφθονος ροή τοῦ σιάλου ἐξαλείψῃ τὴν αἰσθησίν τῆς πικρίας. Ἐνίσταται σείει τὴν κεφαλὴν ὡς ὁ ένήλικος, ὁ αἰσθανόμενος ἀηδίαν. Διάλυσίς μαγειρικοῦ ἄλατος προκαλεῖ εἰς αὐτὸ τὸν ἴδιον μορφασμὸν καὶ ἔκφρασιν δυσαρεσείας. "Οθεν εἶναι άναντίρρητον ὅτι τὸ νεογνὸν ὕψίσταται τινὰς γευστικὰς αἰσθήσεις. Κατὰ πᾶσαν ὁμοίαν πιθανότητα, αἱ αἰσθήσεις αὗται εἶναι ἀκόμη λίαν ἀόριστοι, διότι ὁ Kussmaul παρατήρησε παιδίον, παρὰ τοῖς ὀπλοῖς ἡ σάκχαρις ἐπροκάλει μιμικὰς κινήσεις ένδεικνυούσας γεῦσιν πικρίας, ένῶ ἕτερα ἐφαίνοντο ἀπαθῆ εἰς τὴν ένέργειαν τῆς κίνησης.

Δυσκολωτέρα εἶναι ἡ ἐξακρίδωσις τοῦ βαθμοῦ τῆς άναπτύξεως τῆς ὀσφρήσεως τοῦ νεογνοῦ. Κατὰ τινὰς παρατηρήσεις τοῦ Kussmaul, τοῦ Preyer καὶ τοῦ Kroner, φαίνεται παραδεκτὸν ὅτι ἡ βλεννομεμβράνη τῆς ρινὸς εἶναι ἱκανὴ νὰ διακρίνῃ ὁσμὰς τινὰς ὀξείας, ὅταν ἡ ρίς δέν εἶναι φραγμένη. Ἀντιθέτως ὁμως πρὸς τὸ φαινόμενον τὸ παρατηρούμενον εἰς τὰ ζῷα τὰ γεννώμενα τυφλά, ὅλον τὰ κυνάρια, τοὺς γαλιθεῖς, τοὺς κονίλους, οἵτινες κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ὀδηγοῦνται κυρίως διὰ τῆς ὀσφρήσεως, ἡ αἰσθησις αὕτη φαίνεται ὅτι εἶναι ἥκιστα άνεπτυγμένη εἰς τὸ ἀρτίτοκον βρέφος. Προσεπάθυσαν νὰ ἐξηγήσῃσι τὸ φαινόμενον νηπίων τινῶν άρνούμενων ἐπιμόνως νὰ θηλάσῃσι διὰ τῆς άποστροφῆς αὐτῶν πρὸς τὴν ἰδιαιτέραν ὁσμὴν, ἣν άποπνέει ἡ τροφός. Ἡ εἰκασία ὅμως αὕτη μοὶ φαίνεται λίαν ἀπίθανος, ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων μου δὲ παρατηρήσεων ἄγεται νὰ πιστεύσω, ὅτι ὁσάκις τὸ βρέφος άρνεῖται νὰ θηλάξῃ, τὸ αἷτιον δέον ν' αναζητήσωμεν εἰς ἄλλους λόγους, ὅλον εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ κόλπου, εἰς τὴν τοποθέτησιν τοῦ παιδίου, εἰς τὴν ποσότητα τοῦ γάλακτος κλπ.

Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεως ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ νεογνοῦ εἶναι ἱκανὸς νὰ διακρίνῃ τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ σκότους. Ἐν ζῳηρὸν φῶς ὅμως προκαλεῖ έντύπωσιν δυσάρεστον. Ἐν ἰδιόν μου

τέκνον τοποθετηθὲν εἰς ἄπλετον φῶς ἀπέναντι τοῦ παραθύρου, έν τέταρτον τῆς ὥρας μετὰ τὴν γέννησίν του, ἔκλεισεν ἀποτόμως τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔκράτησεν αὐτοὺς κεκλεισμένους ένόσῳ τὸ ἄφινον ὑπὸ τὸ φῶς. Τοὺς ἔκλειεν ἐπίσης ὁσάκις έν τῇ σκοτίᾳ ἐρρίπτετο αἰφνιδίως ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ ἀκτις φωτός. Ἐφαίνεται ἐπιζητοῦν έν τούτοις φῶς τι μέτριον. Ἡ φωτεινὴ σχισμὴ ἡ σχηματιζομένη μεταξὺ τῶν παραπετασμάτων τοῦ δωματίου τοῦ ἐπέσurreν ἰδιαζόντως τὴν προσοχὴν τοῦ καὶ ὅταν άφυπνίζετο ἔστρεφεν ἐπιμόνως τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο. Ὡσαύτως τὴν ἐσπέραν τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς γεννήσεώς του πᾶσα ἡ προσοχή του ἐστρέφετο πρὸς λυχνίαν άνημμένην έντὸς τοῦ δωματίου.

Ἀντιθέτως τὸ νεογνὸν εἶναι παντελῶς κωφόν. Ἀδιαφορεῖ πρὸς τὸν κρότον, ένόσῳ δέν συνοδεύεται οὗτος ὑπὸ δονήσεως τῆς περὶ αὐτὸ ἀτμοσφαίρας. Ἡ δόνησις αὕτη δύναται, ὑπὸ τινὰς ὁρους, νὰ γίνῃ αντιληπτὴ ὑπὸ τῶν διεσπαρμένων εἰς τὸ δέρμα τοῦ ὀργάνων τῆς ἀφῆς καὶ νὰ προκαλέσῃ αντίδρασιν, ἀλλ' ὁ ἦχος αὐτὸς καὶ ἑαυτὸν παρέρχεται δι' αὐτὸ ἀπαρατήρητος. Ἐν τέκνον μου τὴν τρίτην ἀκόμη ἡμέραν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του ἦτο καὶ ὀλοκληρίαν κωφόν, ὁ Preyer δὲ παρατήρησε τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὸ ἰδικόν του τέκνον. Ὁ Moldenhauer ἀπεναντίας, παράγων κρότον δι' ένὸς κυτ-κυτ, τοῦ ὀποῖου εἶναι γνωστὸς ὁ διαπεραστικὸς ἦχος, πλησιέστατα τοῦ ὠτίου τῶν παιδίων παρατήρησεν έντύπωσιν τοῦ ἡχου εἰς αὐτὰ καὶ ὅταν εἶχον ἡλικίαν μάλιστα 6 ἕως 12 ὥρων. Ὡστε ἡ φροντίς ἦν καταβάλλουσι πολλὰι μητέρες καὶ τροφοὶ ὅπως ἀποτρέψωσι πάντα κρότον έντὸς τοῦ δωματίου τοῦ νεογνοῦ ἵνα μὴ ταραχθῇ ὁ ὕπνος του, εἶναι περιττή.

Ἐλπὸν άνωτέρω ὅτι αἱ κινήσεις τοῦ νεογνοῦ παρέχουν τὴν έντύπωσιν πλήρους άσυνταξίας. Ἐν παιδίον κινεῖ χεῖράς τε καὶ πόδας, ἀδύνατον ὅμως ν' άνακαλυφθῇ καὶ ἡ ἐλαχίστη πρόθεσις εἰς τὰς κινήσεις του. Συμβαίνει ένίσταται ἐκ συμπτώσεως νὰ συναντήσωσιν αἱ πυγμαὶ τοῦ τὰ χεῖλη καὶ τὸ παιδίον ἀρχίζει τότε νὰ τὰς μυζᾷ, θὰ παρέλθωσιν ὅμως μῆνες πολλοὶ πρὶν ἢ μάθῃ νὰ φέρῃ ἀσφαλῶς τὸν αντίχειρα εἰς τὸ στόμα. Ἐν τούτοις ἡ αἰσθησις τῆς συσχετίσεως τῶν κινήσεων δέν λείπει ὅλως

διόλου εἰς αὐτό, ἀρκεῖ, ὥπως πεισθῇ τις περὶ τούτου, νὰ τὸ τοποθετήσῃ εἰς θέσιν εὐνοϊκὴν. Κατακεκλιμένον πρηγές, κάμπτει συνήθως τοὺς μηροὺς πρὸς τὴν λεκάνην. Ἐὰν ἐν τοιαύτῃ στάσει στηρίξετε τὴν παλάμην τῆς χειρὸς ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ πέλματος τῶν ποδῶν του, τὸ παιδίον τανύει ταχέως καὶ ταυτοχρόνως ἀμφοτέρως τὰς κνήμας. Ἐὐ τὸ τέκνον μου, ἐν ἡλικίᾳ 10 ἡμερῶν, παρουσίασε δείγματα ἀναμφισβήτητα συσχετίσεως τῶν κινήσεων. Κατακεκλιμένον πρηγές ἐπὶ μαλλίνου σκεπάσματος, ἔκαμπτε καὶ ἐτάνυεν ἀλλεπαλλήλως τὴν δεξιὰν καὶ τὴν ἀριστεράν κνήμην ὡς γαλιδεὺς ἢ κυνάριον ἀρτιγέννητον. Καὶ εἰς τὸ λουτρὸν παρατηροῦνται ἐκίσης αἱ αὐταὶ κινήσεις τῆς ἐκτάσεως τῶν ποδῶν. Ὑπάρχει ἐν τούτῳ τὸ σπέρμα τῆς κινήσεως, ἥτις θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸ παιδίον, ὅταν φθάσῃ εἰς ἡλικίαν 11 ἕως 12 μηνῶν, νὰ σύρεται τετραποδητί.

Καὶ λήγει οὕτως ἡ ἀπαρίθμησις τῶν κυριωτέρων ἐκδηλώσεων τῆς ζωῆς τοῦ παιδίου κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ὑπάρξεώς του, παραλειπομένων τῶν κινήσεων τῆς καρδίας, τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς πέψεως, ὡς ἐξερχομένων τῶν ὀρίων τῆς ἡμετέρας μελέτης. Αἱ ἐκδηλώσεις αὗται δὲν εἶναι σημαντικαὶ ἀληθῶς. Ἀλλ' ἐπάναγκες εἶναι νὰ κατανοήσωμεν τὴν οὐσίαν τῶν παρατηρηθέντων γεγονότων.

Εὐκολον θὰ ἦτο ν' ἀφίσωμεν ἐλευθέραν καὶ ἀχαλίνωτον τὴν φαντασίαν, ὥπως ἀνεύρωμεν εἰς τὰς διαφόρους ταύτας ἀντιδράσεις τὴν ἐκδήλωσιν ἀνωτέρων ψυχικῶν δυνάμεων. (1) Preyer, ἐπὶ παραδείγματι, παρατήρησεν ὅτι ὁ υἱὸς του, ὅστις τὴν δευτέραν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του ἡμέραν εἶχε πλῆρῃ ἀγογγύστως γάλα ἀγελάδος ἀναμεμιγμένον μεθ' ὕδατος, ἤρνετο ἐπιμόνως τὴν ἰδίαν τροφήν κατὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν, ἀφοῦ ἐν τῇ μεταξὺ ἐδοκίμασε τὸ μητρικὸν γάλα. Ἐὐ συμπέρασμα τοῦ Preyer εἶναι ὅτι τὸ νεογνὸν ἦτο ἤδη ἱκανὸν νὰ διακρίνῃ τὸ γάλα τῆς ἀγελάδος ἀπὸ τοῦ μητρικοῦ, διότι τὸ τελευταῖον τοῦτο περιέχει περισσότερον σάκχαρον. Ἐτέροι συγγραφεῖς διίσχυρίσθησαν μάλιστα ὅτι τὸ παιδίον ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ διακρίνῃ τὴν ἀρμόζουσαν εἰς αὐτὸ τροφήν· ἀλλ' ὁ τολμηρὸς οὗτος λογισμὸς μοι φαίνεται ἀπίθανος ὀπισθοῦν, ἢ καὶ δὲν ἐπιβεβαιούται ἐκ τῶν ἀτομικῶν μου παρατηρήσεων. Ἐὐ μικρὸν μου τέκνον

ἤρνηθη ἐπιμόνως εὐθύς ἐξ ἀρχῆς νὰ θηλάσῃ ἐκ τοῦ μαστοῦ· ἀπεναντίας οὐδεμίαν ἔδειξε δυσκολίαν νὰ πλῆρῃ διὰ τοῦ θηλαστικοῦ σωλήνος γάλα ἀγελάδος ἀναμεμιγμένον μεθ' ὕδατος καὶ σακχάρους. (2) ὅτε δὲ κατόπιν ἐδίδομεν εἰς αὐτὸ ἐναλλάξ διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου γάλα ἀναμεμιγμένον μετὰ σακχαρωμένου ὕδατος καὶ τὸ μητρικὸν γάλα, παρετήρησα ὅτι ἔπινε καὶ ἐκ τῶν δύο ἀδιαφόρως καὶ δὲν διέκρινε τὴν ἐλαχίστην ἱκανότητα ἐκλογῆς καὶ προτιμήσεως κατὰ τὰ ἐπανηλειμμένα πειράματα, ἅτινα ἐπὶ πολλὰς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας ἐνήργησα, καταλήγων διαρκῶς εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτελέσμα. Ἐὐ παρατηρηθὲν ὑπὸ τοῦ Preyer παιδίον ἤρνηθη νὰ πλῆρῃ τὸ γάλα τῆς ἀγελάδος, διότι, κατὰ τὴν γνώμην μου, τὸ μητρικὸν γάλα ἔχει γεῦσιν γλυκεῖαν, ἐνῶ τὸ νερωμένον γάλα τῆς ἀγελάδος εἶναι ἀνούσιον. Ἐὐ βρέφος ἤρνηθη νὰ πλῆρῃ τὸ γάλα τῆς ἀγελάδος ἕνεκα τῆς ἀηδοῦς γεύσεώς του, δὲν ἠναντιώθη ὁμῶς νὰ τὸ δεχθῇ, ὅταν προσετέθῃ εἰς αὐτὸ καὶ σάκχαρον. Νομίζω δὲ ὅτι πρέπει νὰ γίνεται διάκρισις μεταξὺ τῶν κινήσεων τῆς μυζήσεως καὶ τῆς καταπόσεως εἰς τὸ νεογνόν. Ἀρκεῖ νὰ θιχθῶσι τὰ χεῖλη του, διὰ ν' ἀρχίσῃ πάραυτα νὰ μυζᾷ, ἀλλὰ καὶ χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ καταπίνῃ ἐξ ἀνάγκης. Ἐὐ παιδίον δύναται νὰ θηλάζῃ πολλὴν ὥραν τὸν μαστὸν ἢ τὸν δάκτυλον χωρὶς νὰ καταπίνῃ. Ἡ πεποίθησίς μου εἶναι ὅτι ἡ κατάποσις γίνεται κατόπιν ὀρισμένης γευστικῆς ἐντυπώσεως, ὅτι δὲ ἡ τοιαύτη ἐντύπωσις παράγεται ἀκριβῶς ἐκ τοῦ σακχαρωμένου ὑγροῦ. (3) ὅταν τὸ παιδίον αἰσθανθῇ τὴν γεῦσιν τῆς σακχάρους, ἐκτελεῖ τὸ ἀντανεκλαστικὸν κίνημα τῆς καταπόσεως. (4) Ρότσελ ἀναφέρει παρατήρησιν γενομένην ἐπὶ νηπίου ἐνὸς μηνός, τὸ ὅποιον ἠρέσκετο νὰ πλῆρῃ ὕδωρ σακχαρωμένον, ὅτε δὲ ἡμέραν τινὰ ἔδωκαν εἰς αὐτὸ ὕδωρ ἀνευ σακχάρους, εὐθύς, ὡς ἐρρόφησε τὰς πρώτας σταγόνας, ἔκαμε μορφασμὸν δυσαρεσκειᾶς. Ἐκ τούτου δ' ἐξηγεῖται διατί τὸ παιδίον δὲν καταπίνει τὸν σάλανόν του, ὅστις θὰ ἦτο τόσον ὠφέλιμος εἰς τὴν πέψιν του.

Ἐπεται τὸ τέλος

Μετάφρασις Χ.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο, ἀναφερόμενον εἰς ζήτημα ἐπασχολοῦν ἀπὸ μακροῦ τοῦς περὶ τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἀσχολούμενους, μεταφράσθη συνοπτικῶς ἐκ τῆς Pädagogische Zeitung τοῦ Βερολίνου. Σ. τ. Σ.

Η ΕΓΓΑΜΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣΣΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ R. GOTTSCHALK

Ἐπειδὴ αἱ ἡγέτιδες τῆς γυναικείας χειραφετήσεως καταφέρονται δημοσίᾳ ἐναντίον τῆς μητρότητος, δὲν ἔπεται ὅτι πρέπει νὰ ἐξαναγκάσωμεν καὶ πᾶσαν νεάνιδα, ἀσπαζομένην τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, νὰ ἐκλέξῃ μετὰ τοῦ σταδίου τῆς καὶ τὴν ἀγαμίαν ὡς μοναχὴν. Ἀπ' ἐναντίας εὗρισκομεν φυσικώτατον ὅτι αἱ νεαραὶ διδασκάλισσαι, ὡς ὅλαι αἱ ὑγιῶν ἀρχῶν νεάνιδες, τρέφουν τὸν μύχιον πόθον νὰ ἔλθουν εἰς γάμον ὑπισχνούμενον πλήρη εὐτυχίαν τοῦ βίου. Ἀλλως καὶ ἡ στατιστικὴ μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ἀρκούντως σεβαστὸς ἀριθμὸς ἐξ αὐτῶν ἐπιτυγχάνουν τοῦ ποθομένου. Ἀλλ' ἐν τῇ μέχρι τοῦδε ἐθεωρεῖτο παρ' ἡμῶν ἀναντίρρητον, ὅτι ὁ προορισμὸς τῆς γυναικὸς τῇ ἐπέβαλλε τὸν γάμον, ὁσημέραι ἡ ἰδέα αὕτη ὑποχωρεῖ πρὸ ἄλλης νεωτεριστικῆς σκέψεως. Ἐὰν δηλ. πρέπει νὰ συγχωρῇται εἰς τὴν διδασκάλισσαν ἡ ἐξακολούθησις τοῦ ἐπαγγέλματός της μετὰ τὸν γάμον. Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς τὴν Αὐστρίαν τὸ ζήτημα λύεται ἐναντίον τῆς ἐξακολούθησεως, καὶ ὅ,τι θεωρεῖται ὡς ὀρθὸν ἐκεῖ πρέπει νὰ θεωρηθῇ καὶ ἐν Γερμανίᾳ.

Δὲν νομίζομεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ἄτοπον νὰ διατυπώσωμεν λεπτομερῶς τὰς ἐνστάσεις, ὡς ἐγείρομεν ἐναντίον τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς ἐγγάμου διδασκαλίσεως. Ἢ εἰς γάμον εἰσερχομένη νεανὺς ἀναλαμβάνει συγχρόνως ὑποχρεώσεις καταναλισκούσας ἀπάσας αὐτῆς τὰς δυνάμεις. Ἐξ σύζυγος, οἰκοδέσποινα καὶ μήτηρ ἔχει στάδιον δικαιοδοσίας ἀπαιτοῦν ὅχι ὀλίγα ἀπὸ τὴν ἱκανότητά της. Ὡστε εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰ διπλά

καθήκοντα συζύγου καὶ παιδαγωγοῦ ἄνευ τῆς παραμελήσεως τοῦ ἐνὸς ἐκ τῶν δύο. Ἀλλως ὁ προορισμὸς τῆς διδασκαλίσεως ἀπαιτεῖ τελείαν συγκέντρωσιν τῶν πνευματικῶν καὶ σωματικῶν τῆς δυνάμεων εἰς τὸ δύσκολον ἔργον, ὅπερ ἀνέλαβε. Εἰς παιδαγωγικὰ συγγράμματα εὗρισκει τις συχνὰ ἀναπτυσσόμενον τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ζήτημα, διότι ἄνευ τῆς εἰλικρινοῦς ἀφοσιώσεως ὁ διδάσκων οὐδὲν σοβαρὸν εἶναι δυνατόν νὰ κατορθώσῃ.

Καὶ τῇ ὄντι τίς δὲν παρετήρησε τὰς ἐν ἀρχῇ τοῦ σταδίου βοδοπαρεῖους διδασκαλίσσας ὠχρηύσας βαθμηδὸν καὶ ἐξασθενούσας ἐκ τῶν ὑπερβολικῶν κόπων τοῦ ἐπαγγέλματος; Εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ δουλεύῃ τις δύο συγχρόνως κυρίους, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἀξιοὶ πλήρη ὑποταγὴν. Ἡ Ἑλέζα Engelhardt ἐν τῇ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου πραγματείᾳ τῆς ἀναφωνεῖ: «Ἀληθῶς μοναδική, σχεδὸν ὑπεράνθρωπος εἰς ἱκανότητα καὶ ἡρωϊκὴ εἰς τὸ αἰσθημα τοῦ καθήκοντος πρέπει νὰ εἶναι ἡ γυνὴ ἐκείνη, ἥτις θὰ συνδέῃ μετὰ τῶν ἀσχολιῶν τοῦ ἐπαγγέλματός της τὴν διαχείρισιν τοῦ οἴκου τῆς καὶ τὴν ἀνατροφὴν τῶν ἰδίων αὐτῆς τέκνων. (Ὁ) συμβιβασμὸς τῶν δύο αὐτῶν βαρυντάτων καθηκόντων τῆς διδασκαλίσεως καὶ τῆς μητρὸς ὑπὸ οὐδεμιᾶς γυναικὸς δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ. Ἰκεῖνη δέ, ἥτις ἤθελεν ἀποπειραθῇ τοῦτο, θάττον ἢ βράδιον θὰ ὑπέκυπτεν ὑπὸ τὸ βάρος τοιαύτης ἐργασίας. Ἐὰν δὲ ἀφ' ἐτέρου ἤθελεν ἀμελήσῃ τὸ πρὸς τὸ Σχολεῖον ἢ τὸ πρὸς τὸν οἶκον καθήκον, θὰ ἐξέπιπτεν ἠθικῶς, προξενούσα βλάβην ἀνυπολόγιστον εἰς τοὺς σπουδαιότητας τούτους κοινωνικοὺς παράγοντας». Ὡστε ἡ θεωρία τῶν ὑπερασπιζόντων τὰς ἐγγάμους διδασκαλίσσας ἄγει εἰς πλήρη ἀποσύνθεσιν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου.

Ἀλλὰ μήπως δικαιολογοῦνται λέγοντες, ὅτι δεῖν αἱ ἴσται τῆς ἐν τῇ Σχολείῳ ἐργασίας δὲν εἶναι τόσαι, ὥστε ν' ἀπορροφῶσι πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἐνέργειαν; Αἱ ἰσχυριμένοι ἴσται τῶν παραδόσεων δὲν εἶναι ἢ τοῦλάχιστον δὲν πρέπει νὰ εἶναι αἱ μόναι σοβαραὶ ἀσχολίαι τῆς διδασκαλίσεως. Μετὰ τὸ πέρας τῆς διδασκαλίας ὀφείλει νὰ διαθέσῃ χρόνον τινά πρὸς ἰδίαν προπαρασκευήν. Ἐπίσης, ἐὰν δὲν θέλῃ νὰ καταπέσῃ εἰς ἀθλίαν σχολαστικότητα, ὀφείλει νὰ ἐργάζεται διὰ τὴν περαιτέρω μόρφωσίν της, νὰ εὐρύνη τὸν κύκλον τῶν γνώσεών της παρακο-

λουθοῦσα τὴν παιδαγωγικὴν κίνησιν καὶ νὰ συχνάζῃ εἰς δι-
λέξεις παιδαγωγικάς, ἐπιστημονικάς καὶ λογοτεχνικάς. Πρὸς
τούτοις ἔχει καὶ τὴν ἑκτακτον ἐργασίαν τῆς διορθώσεως τῶν
σφαλμάτων τῶν τετραδίων. Καὶ ὅλα αὐτά, ἐρωτῶμεν, δύναται
νὰ συμβιδάσῃ πρὸς τὰ πρόσθετα καθήκοντα μητρὸς καὶ οἰκο-
δεσποίνης; Μυριάκις ὄχι! Ἐὰν ἀκολουθήσῃ τὸ φυσικὸν αἰσθημα,
θὰ στρέψῃ κυρίως τὰς δυνάμεις τῆς πρὸς τὴν οἰκογένειαν καὶ
θὰ μειώσῃ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τὴν διδασκαλικὴν δρᾶσιν.
τὸ Σχολεῖον δὲν θὰ εἶναι πλέον δι' αὐτὴν τὸ ἰδανικόν της ἀλλὰ
βιοποριστικὴ τις μηχανή. Διὰ τῶν ἐπιπολαίων τούτων προσπα-
θειῶν πῶς δύναται ἢ ἐκπαιδεύσει νὰ ἀποφέρῃ καρπούς;

Δὲν λαμβάνω ὑπ' ὄψιν ἐνταῦθα τὴν ἐγγαμιον μὲν ἀλλ' ἄτεκνον
διδασκάλισσαν. Οἱ στείροι γάμοι εἶναι ἐξαιρέσεις καὶ δὲν μᾶς
ἐνδιαφέρουν ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἀλλὰ ἐκεῖναι, αἵτινες εἶναι
μητέρες πολλῶν ἢ ὀλίγων τέκνων, ἀναγκάτως θὰ διακόπτουν
συχνάκις τὴν διδασκαλίαν διὰ παρατεταμένων ἀδειῶν ταρατ-
τουσῶν σπουδαίως τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἔργον. Μία τῶν συνηγόρων
τῆς ἐγγάμου διδασκαλίσσης ὑπολογίζει ὅτι ὁ μέσος ὅρος τῶν
τέκνων ἐκάστης εἶναι τρία τὸν ἀριθμὸν καὶ προσπαθεῖ νὰ συμ-
βιδάσῃ τὰ καθήκοντα τῆς μητρὸς καὶ τῆς διδασκαλίσσης.
Τοῦτο ὁμῶς εἶναι ἀπίθανον ἐντελῶς, διότι εἶναι ἀποδεδειγμένον
ἐκ τῆς στατιστικῆς, ὅτι ὁ μέσος ὅρος εἶναι σχεδὸν διπλάσιος
τοῦ εἰρημένου ἀριθμοῦ. Ἐξακολουθεῖ ὑπολογίζουσα δι' ἕκαστον
τέκνον ἐξάμηνον διάστημα ἀδείας; ἦτοι ἐν συνόλῳ ἐν καὶ ἡμῶν
ἔτος καὶ δι'σχυρίζεται ὅτι ἡ στρατιωτικὴ θητεία τοῦ διδασκά-
λου, ἢ πρὸς προαγωγικάς ἐξετάσεις, παρασκευῇ κλπ. ἀπαιτοῦν
μακροτέρας διακοπὰς. Ἦν πρῶτοις ἡ διδασκάλισσα δὲν εἶναι
ἀπηλλαγμένη ὁμοίων ἐξετάσεων, ἢ δὲ θητεία συμπίπτει ἀνευ
ἐξαιρέσεων ἐν ὁρισμένῳ χρονικῷ διαστήματι. Αἱ στρατιωτικαὶ
ἀσκήσεις διακόπτουν ἀναντιρρήτως κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τὴν
ὑπηρεσίαν. Δὲν εἶναι ὅμως τοσαύτης σημασίας, ὅσης αἱ ἀδεῖαι
τῶν ἐγγάμων διδασκαλισσῶν, αἵτινες ἐξακόλουθοι μὲχρι τοῦ
τεσσαρακαστοῦ καὶ πέραν ἔτους τῆς ἡλικίας τινος.

Ποῖαν σύγχυσιν δὲ εἰς τὴν τάξιν τῶν Σχολείων θὰ ἐπέφερε
τὸ προτεινόμενον ὑπὸ τῶν συνηγόρων τούτων, ὅπως κατὰ τὰ
διαλείμματα τῶν παραδόσεων ἐπιτρέπεται εἰς τὰς ἐγγάμους νὰ

θηλάζουσιν ἐν ὁρισμένῳ τόπῳ τὰ βρέφη των! Καὶ δύναται τις
ν' ἀναγκάσῃ τὰς μητέρας πρὸ τῆς διακοπῆς τῆς παραδόσεως
νὰ μὴ σπεύσουν εἰς τὸ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν κλαυθμη-
ρίζον βρέφος των; Τίς δύναται νὰ μεμφθῇ αὐτῶν, ἐάν, ἡχοῦντος
τοῦ κλύδωνος πρὸς ἐπανάληψιν τῆς διδασκαλίας, δὲν ἔχουν
τὴν σκληρότητα νὰ χωρισθῶσιν ἀπὸ τῶν ἀγαπητῶν τέκνων των
ἀμέσως; Φοβοῦμαι ὅτι καὶ αἱ διευθύντριαι, γυναῖκες καὶ αὐταί,
θὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀδυναμίαν ταύτην καὶ οἱ δεσμοὶ
τῆς σχολικῆς πειθαρχίας θὰ χαλαρωθῶσιν οὕτω σπουδαίως.

Ἐν ἄλλο ἐπίσης σημεῖον, πρὸ τοῦ ὁποῦ δὲν δύναμαι νὰ
παρέλθω ἀδιάφορος, εἶναι αἱ φυσικαὶ ἀλλοιώσεις τῆς ἐγκύου
διδασκαλίσσης. Ἡ μέλλουσα μήτηρ κατὰ τὸ δεύτερον ἰδίως στά-
διον τῆς ἐγκυμοσύνης πρέπει ν' ἀποφεύγῃ πᾶσαν περίστασιν δια-
ταράττουσαν τὴν εὐαίσθητον θέσιν της. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡ διδα-
σκαλικὴ ὑπηρεσία θὰ βλάψῃ τὴν κυρίως ὑγείαν της, ἀλλὰ καὶ
ἡ ἐμφάνις αὐτῆς ἐν τῷ Σχολείῳ ὑπὸ τοῦς φυσιολογικοῦς ὅρους,
ὑφ' οὓς διατελεῖ, εἶναι δυσάριστος.

Μετάφρασις 1^η *

ΕΙΣ ΤΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΤΟΜΗΣ

ΤΟΥ Δ. ΒΙΚΕΛΑ¹

Γαλήνης πνεῦμ' ἀπὸ τὴν ὄρι σου ἀνεβαίνει
 κ' ἓνα συναίσθημα ἱερὸ περνᾷ
 μέσ' στὴν καρδιά μας τὴ συγκινημένη.
 Καὶ κάτι ἐδῶ μέσα τριγυρνᾷ,
 ὥσάν ἡχὼ ποῦ φτερουγίζει ἀγάλη
 καὶ φθάνει ἀπὸ τῶν χρόνων σου τὸ ἀπόκοσμο ἀερογυῖλι.
 Ἦχὼ ζωῆς, ποῦ τὴν σκεπάζει τώρα
 θανάτου καταχνιά,
 ζωῆς, ὅποῦ παλεύει νικηφόρα
 τὴ μαύρη λησιμονιά.
 Ἄν ἡ ζωὴ σου πέρασεν ἡ πρόσκαιρη,
 μιὰν ἄλλη ἐδημιούργησες στὴ γῆ,
 μ' ἀγῶνα καὶ θυσία καὶ στοργή,
 μιὰν ἄλλην εὐγενέστερη.
 Καὶ ζῆς μέσα στὰ ἔργα ποῦ ἔχεις πλάσῃ
 κ' εἶναι γεμάτ' ἀπὸ ἐλληνικὴ πνοή,
 ἀνθὴ κοιμμέν' ἀπ' τὴ ζωὴ
 σὲ κάποιο μαγικὸ νηοί, σὲ κάποιο ἀχροθαλάσσι.
 Θὰ ζῆς ἐδῶ, ποῦ ἡ στέγη τούτη ὑψώθη
 κα' ἀπ' τὴ φιλανθρωπία σου ἐθεμελιώθη,
 ἐδῶ ποῦ ἀπόθεσες τὰ πλούτη τῆς φυχῆς σου,
 ἐδῶ, ποῦ τῆς ζωῆς σου
 τ' ὄραϊον ὄνειρο ἐνσαρκώθη.

Κ' ἔγιν' ἡ στέγη αὐτὴ πηγὴ, ποῦ ρέει σιγαλὰ
 κα' ἀθόρυβη κυλᾷ
 τὰ γόνιμα νερά της,
 καὶ πίνει, καὶ δροσίζεται ὁ λαϊκὸς διαβάτης.

Λῦτ' εἶν' ἡ δόξα σου! σεμνὴ καὶ ταπεινή,
 ἀλλ' ἀπὸ κάποιες δόξες πιὸ ἀληθινή,
 δόξες ποῦ λάμπουν καὶ θαμπώνουν, κα' ὅταν σβύνουν
 καπνὸ καὶ στάκτη πείσω των, ἀφήνουν.

Ὁ σπόρος, ποῦ στὸ διάβα των ἐστρώθηκε,
 ἐβλάστησε φυτό φαρμακερά,
 κ' ἡ Ἀλήθεια, ποῦ ἐχαιρέτησεν ὁ κόσμος μὲ χαρά,
 πῶς ἦτο Πιλάνη ἐφανερώθηκε.

Δὲν πέρασες ἀπὸ τὸν κόσμο σὰν πουλί,
 ποῦ ταξιδεύει σὲ μιὰν ἀκαρπυιὰ ἐρημιά,
 καὶ μέσ' στὴν ἄμμο, ποῦ ὁ ἥλιος πυρπολεῖ,
 γράφει' ὁ ἱσκιος του γοργὰ καὶ σβύνεται μὲ μιὰ.

Σὰν γεωργὸς ἐδιάβηκες, ποῦ ὀργώνει καὶ ποῦ σπέρνει,
 κα' ἂν ἔξαφνα ὁ θάνατος τὸν παίρνει,
 μὰ τὰ σπαρτά του ἀμαΐζουνε, τῶν ἀπογόνων κτῆμα,
 καὶ τὸ εὐλογημένο του στολίζουν μνηῖμα.

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

¹ Ἀπηγγέλθη τὴν 31 Ἰανουαρίου 1910 κατὰ τὴν ἀποκόλλωσιν τῆς προτομῆς τοῦ Δ. Βικέλα, τῆς στηθείσης ἐν τῇ Καταστάσει τοῦ Συλλόγου πρὸς Διάδοσιν Ὁφελίμων Βιβλίων. Ἡ προτομὴ αὕτη, ἐκ μαρμάρου, ἐφιλοτεχνήθη ὑπὸ τοῦ γλύπτου κ. Δ. Σόχου, διὰ κοινῆς δωρεάνης τῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Συλλόγου.
 Σ. τ. Σ.

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

ΤΟΥ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ¹

Τὸν πρῶτον χαιρετισμὸν ἀπευθύνει πρὸς ὑμᾶς σήμερον ἡ παρὰ τὴν κλίμακα προβάλλουσα γλυκεῖα μορφή τοῦ ἀειμνήστου Ἰδρυτοῦ, ἥτις, καίπερ ἀπεικονιζομένη διὰ τοῦ ψυχροῦ μαρμάρου, λαμβάνει ἐν τούτοις ζωὴν καὶ μειδίαν πρὸς τοὺς πιστοὺς τοῦ Συλλόγου ἑταίρους, εὐχαριστοῦσα αὐτοὺς, ὅτι ἄθροοι προσῆλθον εἰς τὴν σημερινὴν ἑορτὴν διατρανοῦντες οὕτω τὴν πρὸς τὸ ἔργον αὐτοῦ στοργὴν καὶ τὸ ἀδιάπτωτον ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου ἐνδιαφέρον.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἡ σκιά τοῦ ἀοιδίου Ἰδρυτοῦ ἡ παρακολουθῆ ἀμεσώτερον τὸ ἔργον τοῦ Συλλόγου καὶ ἡ ἐνθαρρύνῃ τὸ Συμβούλιον εἰς τὰς δυσχερεῖς αὐτοῦ περιστάσεις.

Τῆς ἐνθαρρύνσεως δὲ ταύτης καὶ τῆς στοργῆς τῶν ἑταίρων, εἴπερ ποτὲ ἔχει ἀνάγκην σήμερον τὸ Συμβούλιον, ἵνα συνεχίσῃ τὸ ἔργον τοῦ ἀειμνήστου Ἰδρυτοῦ, διότι ἐφ' ὅσον ἐκτελεῖται ἡ δρᾶσις τοῦ Συλλόγου, ἐπὶ τοσοῦτον καλλίσταται ἐπιτακτικώτερα ἡ ἀνάγκη τῆς ἐνισχύσεως τῶν ἡθικῶν καὶ ὑλικῶν συνάμεων αὐτοῦ.

Ἀτυχῶς καὶ τὸ λῆξαν ἔτος δὲν διήλθον ἀνεὺ πένθους. Ἀπωλέσαμεν ἓνα ἐκ τῶν πρώτων ἐργατῶν τοῦ Συλλόγου καὶ θερμῶν αὐτοῦ ὑποστηρικτῶν, τὸν Μάρκον Δραγούμην, ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Συλλόγου διατελέσαντα μέλος τοῦ Συμβουλίου,

κατ' ἐπανάληψιν ἀναπληρώσαντα τὸν Πρόεδρον καὶ πολλάκις φιλοξενήσαντα τὸ Συμβούλιον ἐν τῇ οἰκίᾳ του διὰ τὰς συνεδριάσεις, ὅτε ἡ κατατρύχουσα αὐτὸν νόσος δὲν τῷ ἐπέτρεπε πλέον νὰ ἐξέρχεται.

Εἰς ἐνδειξιν πένθους τὸ Συμβούλιον ἐκλείσει τὰ γραφεῖα τοῦ Συλλόγου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας, ἀνῆρτησε μεσίστιον τὴν σημαίαν τοῦ Καταστήματος καὶ ἐν σώματι παρηκολούθησε τὴν κηδεῖαν αὐτοῦ μέχρι τοῦ τάφου.

Εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἐκλιπόντος συμβούλου, ἐξελέγη ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Σακελλαρόπουλος, ὅστις μετὰ πολλῆς προθυμίας ἀπεδέξατο τὴν ἐκλογὴν.

Ἀπωλέσαμεν προσέτι ἐκ τῶν ἑταίρων τὸν Ἡλ. Γλυκοφρύδην, τὸν Γ. Ἀργυρόπουλον καὶ τελευταῖον τὸν Χριστόφορον Μακρῆν· προσετέθησαν δὲ εἰς διαρκὲς ἑταῖρος ὁ κ. Ἰϋστάθιος Κυριαζῆς καὶ 18 ἕτεροι τακτικοὶ ἑταῖροι ἐνταυθα τε καὶ ἐν Αἰγύπτῳ. Πρὸς τούτοις τὸ Συμβούλιον παμψηφεί ἐξέλεξε τὴν ἐρίτιμον κυρίαν Αἰκατερίνην Α. Οἰκονόμου ἀδελφὴν τοῦ ἀοιδίου Ἰδρυτοῦ διαρκὲς μέλος τοῦ Συλλόγου τιμῆς ἕνεκεν, διὰ τὰς πολλὰς πρὸς τὸν Σύλλογον εὐεργεσίας τῆς.

Κατὰ τὸ ὑπόλογον ἔτος πρωτίστως ἡσχολήθημεν εἰς τὴν ἐντελῇ ἀποπεράτῳσις τῆς Σεβαστοπούλειου Ἑργατικῆς Σχολῆς καὶ εἰς τὴν ἐναρξιν τῆς λειτουργίας αὐτῆς.

Συνέβη δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅτι συνήθως συμβαίνει εἰς ἀπάσας τὰς οἰκοδομὰς· ὁ ἀπολογισμὸς τῶν ἐκτελεσθέντων ἔργων ὑπερέβη τὸν προῖπολογισμὸν.

Οὐ μόνον τὸ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Σεβαστοπούλου προορισθὲν ἀρχικῶς ποσὸν τῶν 100,000 φρ. ἐδαπανήθη δλόκληρον εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς Σχολῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ φιλογενοῦς κ. Κοργιαλένιου δωρηθὲν ποσὸν ἐκ δρ. 20,000 δὲν ἐπῆρκεσεν εἰς συμπλήρωσιν αὐτῆς, καθόσον ἡ Διαχειριστικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ τὸ Συμβούλιον ἔκριναν καθήκον των νὰ μὴ παραμελήσωσιν οὐδὲν ἐκ τῶν συντελούντων, ὅπως ἡ Σχολὴ αὕτη καταστῇ ἀληθὲς πρότυπον μετ' ἀπάντων τῶν εἰς ἀρίστην μὀρφῳσιν τῶν μαθητῶν ἀπάραιτῆτων ἐξαρτημάτων.

Χάρις εἰς τὴν γενναίαν συνδρομὴν τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, παραχωρήσαντος ἡμῖν καὶ τὸ ἀναγκαῖον πρὸς ἐγκατάστασιν τοῦ

¹ Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Συλλόγου ὑπὸ τοῦ Προέδρου κ. Γ. Ἀθανασάκη τὴν 31 Ἰανουαρίου.

γυμναστηρίου τεμάχιον γηπέδου, ἐφ' ἧ καὶ δημοσίᾳ δμολογοῦμεν νέας χάριτας τῇ τε Δημάρχῳ καὶ τῇ Δημοτικῇ Συμβουλίᾳ, ἡδυνήθημεν νὰ ἐγκαταστήσωμεν τὸ διὰ τὴν Γυμναστικὴν προωρισμένον ὑπόστεγον μετὰ τῶν λουτρῶν καὶ λοιπῶν παραρτημάτων χωρὶς νὰ παραδλάψωμεν τὴν λοιπὴν συμμετρίαν τοῦ κήπου· ἡδυνήθημεν δὲ νὰ οἰκοδομήσωμεν καὶ οἴκημα διὰ τὸν διευθυντὴν τῆς Σχολῆς καὶ σκοπευτήριον διὰ τοὺς μαθητάς, νὰ προσρίσωμεν δὲ καὶ μέρος τοῦ κήπου διὰ τὴν ἐν τῇ κηπουρικῇ ἐξάσκησιν αὐτῶν, συμφώνως πρὸς τὰς ἐπιθυμίας τοῦ ἀειμνήστου διαθέτου.

Τέλος, τὸ ἐργαστήριον τῆς Σχολῆς ἐγκατεστάθη ἐν αὐτῇ πλήρες, ὡς λειτουργεῖ τοιοῦτον ἐν τῇ ἐν Creil τῆς Γαλλίας Σχολῇ Somasco, ἣν ἐλάβομεν ἀνέκαθεν ὡς ὑπόδειγμα.

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν οἰκοδομὴν καὶ ἐγκατάστασιν τῆς Σχολῆς, ἣτις δυστυχῶς ἀφῆκεν ἡμῖν ἑλλειμμα ἐκ δραχμῶν 6000 περίπου, τὸ ὅποιον, κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ ἀειμνήστου Σεβαστοπούλου πρέπει νὰ καλύψῃ ὁ πενόμενος Σύλλογός μας! Ἡ δὲ λειτουργία αὐτῆς ἤρξατο ἀπὸ τῆς 1ης Ὀκτωβρίου, προσελθόντων ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν 20 μαθητῶν, οἵτινες ἐπιμελέστατα ἔκτοτε φοιτῶσιν, διημερεύοντες ἐν τῇ Σχολῇ ὑπὸ τὴν ἐπίδλεψιν τοῦ Διευθυντοῦ καὶ λαμβάνοντες ἐν αὐτῇ ἐκ τοῦ Οἰκονομικοῦ Συσσιτίου τὸ πρόγευμά των δαπάναις τῆς Σχολῆς.

Ἡ λειτουργία τῆς Σχολῆς ἤρχισεν ἀθορύβως καὶ ἐν μέσῳ ἀνωμάλου πολιτικῆς καταστάσεως, καθ' ἣν ἡ γενικὴ προσοχὴ εἰς ἄλλα ἦτο προσηλωμένη. Εἰς τοῦτο ἀφ' ἑνὸς ἀποδίδομεν τὴν σχετικῶς ὀλιγάριθμον προσέλευσιν τῶν μαθητῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὸ ὅτι ἐδιστάσαμεν ἐπὶ πολὺ ἂν ἔπρεπε ν' ἀρχίσῃ κατὰ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος ἡ λειτουργία τῆς Σχολῆς πρὶν ἔτι ἀποπερατωθῶσιν ἐντελῶς τὰ κατ' αὐτήν. Εἶναι ἄλλως ἀληθές ὅτι δὲν ἐγένετο εἰσέτι ἀρκετὰ γνωστὸς ὁ σκοπὸς τῆς Σχολῆς. Καὶ πρέπει ὁ σκοπὸς οὗτος νὰ γνωστῇ ὡς οἷόν τε εὐρύτερον. Δὲν πρόκειται ἐν αὐτῇ νὰ μάθουν οἱ προσερχόμενοι ὁρισμένον τι ἐπάγγελμα εἰς τὸ διάστημα τῆς τριετίας. Πρόκειται πρὸ παντὸς νὰ μορφωθῶσι τὰ ἦθῃ ὡς πολῖται ἄρτιοι, νὰ προπαιδευθῶσι δι' ἀπάσας τὰς τέχνας καὶ νὰ ἀναπτύξωσιν ἕκαστος τὴν ἰδιοφυΐαν του καὶ κλίσιν πρὸς ὁρισμένον τι ἐπάγγελμα.

Ἀναπτυσσομένου κατόπιν τοῦ προγράμματος τῆς Σχολῆς ὅς δύνανται ἴσως νὰ τελειοποιῶνται καὶ εἰς ὁρισμένην τέχνην δι' ἐσπερινῶν μαθημάτων.

Διευθυντῆς τῆς Σχολῆς προσελήφθη ὁ κ. Α. Λιώκης διδάκτωρ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, εἰδικῶς σπουδάσας ἐπὶ ἐν ἔτος δαπάναις τοῦ κληροδοτήματος ἐν τῇ Σχολῇ Somasco ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ. Διδάσκει ἐν τῇ Σχολῇ τὰ Μαθηματικά, Φυσικὴν καὶ Γεωγραφίαν. Τὰ Ἑλληνικά, τὰ Ὀρησκευτικά καὶ ἡ Ἱστορία διδάσκονται ὑπὸ τοῦ δημοδιδασκάλου κ. Παρροῦ, ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργαντῆ εἰδικῶς σπουδάσαντος ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ διδάσκονται ἡ χειροτεχνία, ἰχθυογραφία καὶ πλαστικὴ, βραδύτερον δὲ θὰ διδάσκωνται καὶ ἡ ξυλουργικὴ καὶ ἡ σιδηρουργικὴ ὑπὸ τοῦ κ. Χάϊμαν γεωπόνου, ἡ φυσικὴ ἱστορία μετ' ἐφαρμογῆς ἐπὶ τῆς κηπουρικῆς καὶ τῆς οἰκιακῆς κτηνοτροφίας καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ξανθοπούλου ἡ ᾠδική.

Ἰατρὸς τῆς Σχολῆς ὠνομάσθη ὁ κ. Λαμπίκης, ὅστις εὐγενῶς καὶ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἀοιδίου Σεβαστοπούλου προσεφέρθη οὐ μόνον νὰ παρέχῃ τὰς ἱατρικὰς τοῦ φροντίδας δωρεάν, ἐποπτεύων τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν μαθητῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ διδάσκῃ ἀπαξ τῆς ἐβδομαδα στοιχεῖα φυσιολογίας, πρακτικῆς ὑγιεινῆς καὶ πρώτων βοηθειῶν.

Ἀπασα ἡ διδασκαλία καθὼς καὶ τὸ συσσίτιον παρέχεται εἰς τοὺς μαθητάς δωρεάν, πληρώνουσι δὲ ἐτησίως οἱ τοῦ πρώτου ἔτους δραχμὰς 30 διὰ βιβλία καὶ ὀλίκα γραφῆς καὶ χειροτεχνίας.

Γοιᾶν ἐν ὀλίγοις ἡ Σεβαστοπούλειος Ἑργατικὴ Σχολή, ἥς ἡ ἔδρυσις ὀφείλεται εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Συλλόγου μας, εἰς ὃν ἀνετέθη καὶ ἡ διεύθυνσις τῆς λειτουργίας αὐτῆς. Ἀλλ' ἡ ἐκ τούτου προσγινομένη τῇ Συλλόγῳ τιμῇ συνεπάγεται νέας φροντίδας, καθόσον, πλὴν τῆς ἐπιβλέψεως τῆς λειτουργίας αὐτῆς, οἱ προσρισθέντες ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου ἱδρυτοῦ πρὸς συντήρησιν αὐτῆς πόροι, ἀνερχόμενοι ἐτησίως εἰς δραχ. 9.000, κρίνονται ἀνεπαρκεῖς εὐθὺς ὡς σχηματισθῇ ἡ δευτέρα τάξις, ἥα γίνῃ δὲ τότε ἀνάγκη νὰ σκεφθῶμεν περὶ ἐξευρέσεως συμπληρωτικῶν πόρων.

Ἀλλ' ὅς μὴ ἀπελπιζήμεθα! Τὸ ἔργον εἶναι τοσοῦτον παν-

ομολογουμένως έθνωφελές, ώστε δέν άμφιδάλλομεν ότι θα εύρεθώσι γενναῖαι καρδίαι, αἵτινες καί τὸ μικρὸν διὰ τὴν ἐγκατάστασιν ἑλλείμμα νὰ καλύψωσι καί τὸ εἰσόδημα νὰ ἐνισχύσωσι.

Διὰ τοῦ ἑκατοστοῦ βιβλίου, τοῦ ἀφιερωθέντος εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀοιδίμου ἱδρυτοῦ τοῦ Συλλόγου, συνεπληρώθη ἡ σειρά τῶν Ὁφελίμων Βιβλίων, ὡς εἶχεν αὕτη ἀρχικῶς ἀποφασισθῇ.

Ἡ εἰδησις, ὅτι ἔμελλε νὰ παύσῃ ἡ ἑκδοσις τῆς σειράς τῶν Ὁφελίμων Βιβλίων κατεθροῦθησε πολλοὺς ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν τῶν βιβλίων τοῦ Συλλόγου καί πολλαχόθεν ἐλάβομεν συστάσεις καί παρακλήσεις πρὸς ἐξακολούθησιν.

Τὸ Συμβούλιον, ὡς καί πέρυσιν ἐλέχθη, δέν παρητήθη τῆς προθέσεώς του, ὅπως ὅσον ἔνεστι φροντίσῃ πρὸς διάδοσιν χρησίων καί ἐκλεκτῶν βιβλίων, ἧ καί πρὸς ἑκδοσιν νέων τοιούτων καί ἀπὸ τοῦδε δὲ πραγματοποιοῦντες τὴν πρόθεσίν του ταύτην ἀπεφασίσαιμεν, ὅπως προβῶμεν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς τὴν ἑκδοσιν 4 βιβλίων, ἀλλ' ἄνευ ἐναρτίου σειράς.

Τὰ βιβλία ταῦτα συγκείμενα ἐκ πέντε ἕως ἑπτὰ τυπογραφικῶν φύλλων ἕκαστον, ἐν ἀνάγκῃ δὲ συνενούμενα καί εἰς ἓν τεῦχος δύο βιβλία, θ' ἀποτελέσωσιν ἑκδοσιν ἐπιμελημένην καί ὑπὸ ἐποψίν τυπώσεως καί ὕλης.

Τὰ νέα βιβλία μας θὰ περιλαμβάνουν καί βιβλία στενότερον σχετιζόμενα πρὸς τὸ Σχολεῖον καί ἀναπληροῦντα τὴν ὑπάρχουσαν ἑλλειψίν τοιούτων· ἀλλὰ θὰ εἶναι ὁδοιπορικὰ τῆς Ἑλλάδος, μεταφράσεις ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων κτλ.

Τὰ 4 βιβλία τοῦ ἀρξαμένου νέου ἔτους θ' ἀποτελεσθῶσιν ἐκ τῶν ἑξῆς: «Οἱ μέλλοντες Στρατιῶται» κατὰ τὸ Scouting for Boys τοῦ διασήμου Ἀγγλοῦ στρατηγοῦ Baden Powells. «Αἱ χῶραι τῆς Εὐρώπης» κατὰ τὴν Geographie Rapide τοῦ Reclus, τὸ κλασικώτατον περὶ Ἀγωγῆς βιβλίον τοῦ Spencer καί «Ἀναγνώσματα ἐκ τοῦ Ἡροδότου» ὑπὸ Σ. Σακέλλαροπούλου.

Ἐκ τῶν ἀντιτύπων τῶν ἐκδοθέντων 100 Ὁφελίμων Βιβλίων διεδόθησαν ἐν ὅλῃ 800.000 ἀντιτύπων περίπου, μαρτύριον ἀναμφισβήτητον τῆς πλήρους ἐπιτυχίας τῆς σειράς ταύτης.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Ἑκπαιδευτικοῦ Μουσείου γυρῶνθῃσαν κατὰ πολὺ, ἰδίᾳ ὡς ἐκ τῶν παραγγελιῶν παντοίων διδακτικῶν ὀργάνων

ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας διὰ τὰ Σχολεῖα τοῦ Κράτους. Μεγάλην ἔκτασιν ἔλαβον ἐπίσης αἱ παραγγελίαι καί τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Κοινοτήτων, αἵτινες ἀπευθύνονται πρὸς τὸν Σύλλογον ὡς πρὸς ἐκπαιδευτικὸν κέντρον, ζητοῦσαι συμβουλὰς εἴτε διὰ τὴν οἰκοδομὴν καί ὀργάνωσιν τῶν Σχολείων των καί τοῦτο μέχρι τῶν Ἀλασαῖρ (Φιλαδελφείας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας) καί Τραπεζοῦντος καί ἄλλων ἀπωτάτων κέντρων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἴτε διὰ τὴν προμήθειαν τῶν διδακτικῶν ὀργάνων.

Τὰς συμβουλὰς καί πληροφῶρας μετὰ χαρᾶς παρέχει ὁ Σύλλογος, μετ' ἰδιαιτέρας δ' εὐχαριστήσεως ἀναγράφομεν τὴν ὁλονὲν ἐπεκτεινομένην τάσιν πρὸς ἱδρύσιν σχολικῶν σκοπευτηρίων οὐ μόνον ἐντὸς τοῦ Κράτους, ἀλλὰ καί ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.

Οἱ ἐπισκέπται τοῦ Μουσείου ὑπερέβησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τοὺς 2,000. Παρέχει δὲ τὸ Μουσεῖον καί τῶν ἰδίων του ὀργάνων τὴν χρῆσιν εἰς Σχολεῖα τῆς πρωτεύουσας πρὸς διδασκαλίαν.

Τὸ ἀναγνωστήριον τοῦ Συλλόγου λαμβάνει περὶ τὰ 70 περιοδικὰ, τῶν ὁποίων πολλάκις τὴν χρῆσιν ὡς καί τῆς Βιβλιοθήκης παρέχει ὁ Σύλλογος εἰς τοὺς περὶ τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἀσχολομένους.

Ἡ ἑκδοσις τῆς «Μελέτης» ἐξακολουθεῖ τακτικῶς, ἀλλὰ δυστυχῶς αἱ σκέψεις καί αἱ ἐπιθυμίαι τοῦ Συμβουλίου πρὸς μείζονα ἀνάπτυξιν τοῦ περιοδικοῦ, ὅπως καταστῇ ἐφάμιλλον τῶν μεγάλων ἀλλοδαπῶν Ἑπιθεωρήσεων, προσκρούουσιν εἰς τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα, τὸ ὅποτον μᾶς ἀναγκάζει νὰ παραπέμψωμεν εἰς ἀπώτερον μέλλον τὴν πραγματοποίησιν τῶν σχεδίων μας.

Τὴν πρὸς τὸν Σύλλογον ἐκτίμησιν ἐξεδήλωσάν καί κατὰ τὸ 1909 οἱ συνήθεις αὐτοῦ ὑποστηρικταί, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διὰ τῆς δισχιλιοδράχμου συνδρομῆς τῆς, ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα καί ὁ κ. Δ. Χατζηλάζαρος διὰ τῆς 500δράχμου ἑκάστος δωρεᾶς του. Πρὸς ἅπαντας τούτους ἐκφράζομεν καί δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Συλλόγου.

Ἀλλὰ μεθ' ὅλας τὰς ἐνθαρρύνσεις ταύτας ὁ ἰσολογισμὸς τῆς ληξάσης χρήσεως παρουσιάζει ἑλλείμμα, ὡς θέλετε παρατηρήσει, μεθ' ὅλας τὰς δυνατὰς οἰκονομίας, ὅς τὸ Συμβούλιον ἐπέφερεν εἰς τὰ ἔξοδα αὐτοῦ.

Χάρις εἰς μικρὰν πίστιν χορηγηθεῖσαν εὐμενῶς ἡμῖν ὑπὸ τῆς Ἑθνικῆς Ἑραπέξεως καταρθιόνομεν ν' ἀνταποκριθῶμεν προσωρινῶς εἰς τὰς ὑποχρεώσεις μας, θὰ ἀπεβλέπομεν δὲ μετ' ἀνυσυχίας πρὸς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν καὶ αὕτη δὲν θὰ ἀρκέσῃ πλέον, προστιθεμένων μάλιστα καὶ νέων ἐπιβαρύνσεων ἐκ τῆς λειτουργίας τῆς Στεφαστοπούλειου Ἑργατικῆς Σχολῆς, ἐὰν δὲν εἴχομεν τὴν πεποιθήσιν, ὅτι ἡ πασίγνωστος φιλοπατρία καὶ γενναιοδωρία τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλληνῶν θὰ ἔλθῃ ἐγκαίρως ἀρωγὸς ἰδρύματος, τοῦ ὁποῦ ἡ οἰκονομικὴ ἀνεπάρκεια δὲν προέρχεται ἐκ τῆς ἀποτυχίας τοῦ ἔργου, ἀλλ' ἐκ τῆς ὁλονέν προόδου ἀναπτύξεως αὐτοῦ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΛΛΑΣ

Τὸ Ὁρθεῖον Ἀθηνῶν ἐδημοσίευσεν τὴν ἐξῆς προκήρυξιν:

Προκηρύσσεται Ἀδερφώφειος Δραματικὸς Διαγωνισμὸς πρὸς συγγραφὴν πρωτοτύπου δράματος ἔχοντος ὑπόθεσιν Ἑλληνικὴν, ἀρχαίαν ἢ νέαν, ὑπὸ τοῖς ἐξῆς ὅροις:

1. Ἔργα εἰς τὸν διαγωνισμὸν εἶναι δεκτὰ τὰ ἀναβιβάζομενα ἐν Ἀθῆναις ἀπὸ 1ης Μαρτίου μέχρι 31 Ἀπριλίου 1910. Οὐδὲν ἔργον ἐκ τῶν ἤδη ἐκδοθέντων ἢ παρασταλλέντων εἶναι δεκτὸν εἰς τὸν διαγωνισμὸν.

2. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ μετέσχῃσι τοῦ διαγωνισμοῦ ὀφείλῃσι νὰ ὑποβάλλωσι διὰ τῆς Διευθύνσεως τοῦ Ὁρθείου εἰς τὴν Ἀγωνόδικον Ἐπιτροπὴν δέκα τυλιγμένους ἡμέρας πρὸ τῆς ἐν Ἀθῆναις πρώτης παραστάσεως τοῦ ἔργου τὸ χειρόγραφον, νὰ καταστήσωσι δὲ πρὸ τριῶν ἡμερῶν γνωστὴν τὴν ἡμέραν τῆς παραστάσεως εἰς τὴν Ἀγωνόδικον Ἐπιτροπὴν.

3. Ἡ Ἀγωνόδικος Ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν μελῶν ἐκλεγθησόμενων ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ Συλλόγου ἐντὸς τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου 1910.

4. Ἡ Ἐκθεσις τῆς Ἀγωνοδικῆς Ἐπιτροπῆς θέλει ἀναγνωσθῇ ὑπὸ τοῦ Πλημμελοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ὁρθείου ἐντὸς τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου 1910.

5. Εἰς τὸ βραβευθῆσόμενον ἔργον θέλει ἀπονειμῆθῃ 2.000 δραχ. ὅθλον καὶ ἐκλογὴν δὲ τοῦ συγγραφέως θέλει ἐκδοθῇ τοῦτο ἐπιμελείᾳ καὶ δαπάνῃ τοῦ Συλλόγου εἰς χίλια ἀντιτυπὰ ἐκχωρούμενα εἰς τὸν συγγραφέα, ἢ θέλωσι δοθῇ εἰς αὐτὸν 500 δραχ. ἐπὶ πλέον.

6. Ὅταν δὲν ὑποβληθῇ οὐδὲν ἔργον ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἢ

δὲν κριθῇ οὐδὲν τῶν ὑποβληθέντων ἄξιον τοῦ βραβείου, δύναται ἡ Ἐπιτροπὴ δι' ἡτιολογημένης αὐτῆς ἀποφάσεως ν' ἀναβάλῃ τὸν διαγωνισμὸν διὰ τὸ ἐπὶ ἔτος.

Τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ Συλλόγου ὥρισε μέλη τῆς Ἀγωνοδικῆς Ἐπιτροπῆς τοῖς κ. κ. Γεώργιον Δροσίνην, Δημήτριον Κακλαμάνον, καὶ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην.

ΑΓΓΛΙΑ

Αἱ γινόμεναι ἐρευναι ὑπὸ τῆς προστατευτικῆς τῶν παιδίων Ἑταιρείας ἐν Ὁυαλλίᾳ ἀπεκάλυψεν ἀληθῶς φρικτὴν γεγονότα, ἐπικυρούμενα καὶ διὰ τῆς στατιστικῆς. Κατὰ τὰς νύκτας τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν μητέρες ἐπανερχόμεναι ἐν καταστάσει μέθης εἰς τὰς οἰκίας των γίνονται φρονεῖς τῶν τέκνων των, μεθ' ὧν συγκοιμῶνται, ἐν ἀγνοίᾳ ἀποπειλοῦσαι ταῦτα δι' ἀσφυξίας κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ὕπνου. Καὶ εἰς τὸ Λονδίνον ἀκόμη εἰς ἀνάλογα συμπεράσματα καταλήγει ἡ στατιστικὴ. Ἐν Κυριακὴν ἐπὶ 1000 νεκρῶν παιδίων εἰς 283 ἀνέρχονται τὰ ἐξ ἀσφυξίας ἀποθνήσκοντα, ἐνθ' τὴν Παρασκευῇ π. χ. περιορίζονται εἰς 107.

ΑΜΕΡΙΚΗ

Τὸ ὅλον χρηματικὸν ποσὸν τῶν κυκλοφορούντων εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας χαρτονομισμάτων ἀνέρχεται εἰς 2.430.341.000 δολλάρια, ἢ εἰς 12 καὶ πλέον δισεκατομμύρια δραχμῶν. Τὰ περισσότερα χαρτονομίσματα εἶναι τὰ ἔχοντα ἄξιον 10 δολλαρίων, κατόπιν δὲ ἔρχονται τὰ τῶν 5 καὶ 20 δολλαρίων. Ὑπάρχουν χαρτονομίσματα μέχρι 10.000 δολλαρίων. Ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἀμερικανικῶν χαρτονομισμάτων μέχρι σήμερον ὑπολογίζονται εἰς 29

έκατομμύριον δολλαρίων τὰ ἀπολεσθέντα ἢ καταστραφέντα.

— Ἀνεκαλύφθησαν ἐσχάτως εἰς Μιννεσώταν τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν τακμήρια περὶ τῆς εἰς Ἀμερικὴν ἀποδημίας καὶ ἄλλων Ἰθρυωπαίων 130 ἔτη πρὸ τοῦ Κολόμβου. Ἐὰν τακμήρια ταῦτα εἶναι ἐπιγραφὴ ἐπὶ λίθου ἔχοντος μήκος 67 ἑκατοστῶν, πλάτος 110 καὶ ὕψος 17, βαρύνοντος δὲ ὑπὲρ τὰ 100 χιλιόγραμμα. Ἀφοῦ ἐπὶ μακρὸν δὲν εἶχε κατορθωθῇ ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, εὐρέθη τέλος εἰδικὸς γνώστης τῶν ρουνικῶν χαρακτήρων τοῦ 14ου αἰῶνος, ὁ Ἀμερικανὸς Hilgard, ὅστις ἀνέγνωσε τὴν ἐπιγραφὴν, φέρουσαν χρονολογίαν 1362 καὶ ἀναφέρουσαν τὴν ὑπὸ τῶν Ἰθαγενῶν σφαγὴν δέκα ἀνδρῶν ἐκ τῶν ἀποδημοσθέντων Ἀλιέων, σκανδιναβικῆς καταγωγῆς. Οὕτως ἐπιβεβαιῶνται ἐν μέρει ὁ ὁρθλός, κατὰ τὸν ὁποῖον οἱ Σκανδιναβοὶ εἶχον ἐπισκεφθῇ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Ἰροιλανδίας κατὰ τὸ ἔτος 1000.

— Εἰς 47.416 ἀναριθμῶν νεοτάτη στατιστικὴ τοῦς ὑπὸ τῶν ἀμερικανικῶν σιδηροδρόμων κατασυντρίβοντας κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν, εἰς τὸν ἀριθμὸν δὲ τοῦτον συμπεριλαμβάνονται καὶ ἐκείνοι, οἱ ὁποῖοι κατασυντρίβησαν καὶ ὄν χρόνον ἐταξίδευσαν καὶ ὅσοι ἐνθ' ἀνέρχοντο διὰ μέσου τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς. 60.000 δὲ ἄνθρωποι ἐπληρώθησαν ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἐξηγοῦνται ἐκ τοῦ ὅτι αἱ ἀμερικανικαὶ γραμμαὶ δὲν εἶναι φραγμέναι, ὅχι δὲ μόνον εἰς τὰ μὴ κατοικημένα μέρη, ἀλλὰ καὶ ὅταν διέρχονται διὰ μικρῶν πόλεων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν θυμάτων εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ ἑτοὺς εἰς ἔτος. 4068 κατὰ τῷ 1895, 5000 τῷ 1903, 5612 τῷ 1907, ἤτοι κατὰ μέσον ὅρον ἀναλογοῦν 15 ἄτομα τὴν ἡμέραν.

Μόνον εἰς τὸ σιδηροδρομικὸν σύμπλεγμα τῆς Πενσυλβανίας, δηλαδὴ τοῦ πυκνότερον κατοικημένου μέρους τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν, ἐφανεύθησαν 465 τῷ 1899, 781 τῷ 1904, 915 τῷ 1907, δηλαδὴ ἀναλογοῦν τρεῖς νεκροὶ ἐκάστην ἑργασίαν.

μον ἡμέραν. Κατὰ τὰ δέκα παρελθόντα ἔτη, μέχρι τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1909, 7240 ἄνθρωποι εὗρον εἰς τὸ αὐτὸ σιδηροδρομικὸν σύμπλεγμα τὸν θάνατον, καὶ ἦν ὥραν διήρχοντο διὰ μέσου τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν παρὰ τὰς διαφόρους ἀγγελίας, αἱ ὁποῖαι ἐφίσκονται καὶ ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς γραμμῆς, 285 ἐφανεύθησαν ὑπὸ τὰς ἰδίας περιστάσεις κατὰ τοῦς ἑξ πρώτους μῆνας τοῦ 1909. Ἐκ τῶν ἀριθμῶν δὲ τούτων καταφαίνεται ἡ χρησιμότης τῆς εἰδικῆς ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας, τὴν ὁποῖαν συνέστησαν αἱ ἐταιρεῖαι. Εἰς τὸ σιδηροδρομικὸν σύμπλεγμα τῆς Πενσυλβανίας κατὰ τῷ 1908 πλέον τῶν 11.000 ἀνθρώπων κατηγγέλλησαν ὡς διερχόμενοι διὰ μέσου τῶν γραμμῶν.

— Ἐκτὸς τῶν βαγόντων τῶν καπνιστῶν, ἐκείνων ὅσοι δὲν καπνίζουν, καὶ τῶν κυριῶν, μία ἀμερικανικὴ Ἰταίρεία προσέθεσεν εἰς τὰς γραμμὰς τῆς καὶ βαγόνια τοῦ «δροσεροῦ ἀέρος». Εἰς τὰ βαγόνια ταῦτα ἡ ἐπιγραφὴ «δροσερός ἀήρ» δηλοῖ ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου ὅλα τὰ παράθυρα θὰ εἶναι ἀνοικτά, ἡ κασὸς ἐπιβάτης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κλείσῃ μόνον τὸ παράθυρον τὸ εὐρισκόμενον πλησίον του, δὲν δύναται δὲ νὰ ἀπαιτήσῃ τὸ αὐτὸ καὶ παρὰ τῶν συνεπιβατῶν του.

— Οἱ Ἀμερικανοὶ διδασκατοῖμοιοδοχοὶ ἐξακολουθοῦν οἰκοδομοῦντες ὑπερμεγέλη, ξανοδοχεῖα. Τὸ μέγιστον πάντων τούτων, μὴ ἔχον ὅμοιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀλφρέδου Πάνδερβιλδ ἀναγερόν ἐν Ν. Ἰόρκην. Τὸ κελύριον οἰκοδόμημα, καταλαμβάνον ἐλκλῆρον τετράγωνον τῆς πόλεως, ὑψοῦται εἰς 20 πατώματα. Τὸ ἐνοικιδίον του ὑπολογίζεται εἰς 50.000 δολλάρια ἑτησίως ἀνεῖ ἐπὶ πλῶν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ ἐπίπλωσις τοιούτων κτιρίων ἀπαιτεῖ τεράστια χρηματικὰ ποσά. Οὕτω διὰ μόνους τοῦς κοιτῶνας τοῦ ξανοδοχεῖου St. Regis ἀδαπάνησαν ὁ ἐνοικιαστής 550.000 δολλάρια, ἡ δὲ ὅλη δ' ἐπίπλωσις τοῦ Plaza Hotel ἀπότησαν ἕν ἑκατομμύριον δολλαρίων.

— Πρὸς καθορισμὸν τῆς ἡλικίας παντὸς ἐνηλίκου ἀνθρώπου ἡ παιδίου ἐν γένει χρησιμεῖ δ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν, ἐνθ' ὡς βάσις ἔπρεπε νὰ λαμβάνεται ἡ σωματικὴ καὶ διανοητικὴ ἀνάπτυξις. Ὁ καθηγητὴς Rötth τοῦ Πανεπιστημίου Hagenfeld ὑποστηρίζει ὅτι ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐκτιμήσεως εἶναι ὁ μόνος ἀκριβής. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ χιλιάδες παιδίων ἀποστέλλονται εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον, ἐνθ' ἔπρεπεν ἀκόμη νὰ φοιτῶσιν εἰς νηπιαγωγεῖον, ἀλλὰ δὲ χιλιάδες μαθητῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἔχουν μόνον βιολογικὴν ἀνάπτυξιν ἐπαρκῆ διὰ τὰ μαθήματα τοῦ δημοτικοῦ σχολείου· τέλος πλεῖστα παιδία εἰσάγονται εἰς ἐργασταῖα πρὶν ἢ ἀκόμη ἀποκτήσωσι σωματικὴν εὐρωστίαν ἀνάλογον πρὸς τοιαύτας ἐργασίας. Οὕτω δὲ παρασκευάζονται γενεαὶ ἀσθενεῖς, τῶν ὁποίων ὁ βίος εἶναι ἐκ τῶν προτέρων καταδικασμένος εἰς βραχυτάτην διάρκειαν. Κατὰ τὸν Ἀμερικανὸν καθηγητὴν πρέπει νὰ καθιερωθῇ εἰς τὴν μέτρησιν τῆς ἡλικίας τῶν παιδίων ἄλλος διάφορος ὁσστηρια, τὸ τῆς ἐρεῦνης τῆς ἀνατομικῆς αὐτῶν διαπλάσεως καὶ ὅχι τῆς λεγερτικῆς πράξεως τῆς γεννήσεως. Τὰς γνώμας ταύτας φαίνεται ἀσπασόμενον κατ' ἀρχὴν καὶ τὸ Ἰνστιτούτον τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, δὲν εἶναι δ' ἴσως μακρὰν ἢ ἡμέραν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν.

ΑΥΣΤΡΙΑ

Τὸ ἐμπόριον τοῦ ραδίου ἤρχισεν ἤδη νὰ λαμβάνῃ διαστάσεις, τὰς ὁποίας οὔτε νὰ φαντασθῇ τις θὰ ἠδύνατο πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Εἰς τὴν Αὐστρίαν, τὸ γραφεῖον τῆς πωλήσεως τοῦ ραδίου, ἐγκατεστημένου ὑπὸ τοῦ Κράτους εἰς τὴν Βιέννην, ἐξέθεσε πρὸς πώλησιν ἕν γραμμῶριον ἐκ τοῦ σπανίου μετάλλου μετὰ τὴν τιμὴν τῶν 400.000 φράγκων καὶ ἔλαβεν ἤδη ἀρκετὰς προτάσεις. Ἐπίσης ἕν γραμμῶριον ἀκόμη ραδίου θὰ εἶναι ἐντὸς ὀλίγου ἑτοίμον πρὸς πώλησιν ὑπὸ τοῦς αὐτοῦς ὁρους ἐν Ἰσχυριστάλ.

ΓΑΛΛΙΑ

Κατὰ τὰ ἐσχάτως γενόμενα ἐπανεληγμένα πειράματα ὑπὸ τοῦ Laignel-Lanvartine ἐξηκριβώθη ὅτι πολλάκις ἡ θερμοκρασία τῶν νεκρῶν ἀνέρχεται καταπληκτικῶς. Οὕτω παρετηρήθη ἐπὶ τινος ἀποθανόντος ἐκ φυματικῆς μηνιγγίτιδος, 35 λεπτά μετὰ τὸν θάνατον, ἀνάβασις τοῦ θερμομέτρου εἰς 50°. Ἐπὶ ἄλλου νεκροῦ, 30 λεπτά μετὰ τὸν θάνατον, τὸ θερμομετρον ἔδειξε 55°. Τέλος ἡ θερμοκρασία ἀποθανόντος ἐκ πνευμονίας ἀνῆλθεν εἰς 59° μετὰ παρέλευσιν 5 λεπτῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου.

— Κατὰ τὴν «Nature» ἡ χαμηλοτέρα θερμοκρασία ἡ παρατηρηθεῖσα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εἶναι — 68° Κ., ἐσημειώθη δὲ αὕτη τὴν 16 Ἰανουαρίου τοῦ 1885 εἰς τὴν ἀνατολικὴν Σιβηρίαν, δηλαδὴ σχεδὸν ἐπὶ τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου. Οὐδαμῶς θερμοκρασία χαμηλοτέρα ταύτης παρετηρήθη εἰς τὰς διαφόρους πολιτικὰς ἐξερευνήσεις.

— Ὁ Ἰθρυικός Ἰοναέριος Σύνδεσμος τῆς Γαλλίας, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν ἐλασινὴν κατάστασιν τῶν ἐπιγείων μέσων συγκοινωνίας ἐν τῇ Αὐτικῇ Ἀλγερίᾳ, ἐξ αἰτίας τῆς ἐλλείψεως ὁδῶν χαρὰγμένων, συνέλαβε τὸ σχέδιον τῆς ὁργανώσεως τακτικῆς ταχυδρομικῆς συγκοινωνίας ἐξυπηρετουμένης ὑπ' ἀριθμοῦ τινος ἀεροπλάνων διὰ τὰς ἐπιστολὰς καὶ τὰ μικροὺς βάρους ταχυδρομικὰ δέματα. Ἐλπίζεται λίαν ταχέως ἡ κατασκευὴ ἀεροπλάνων ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ἱκανῶν νὰ ἀναπτύσσουν ταχύτητα 200 χιλιόμετρων καὶ ὥραν, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀεροπλάνων ἐν τῇ ταχυδρομικῇ ὑπηρεσίᾳ εἶναι ἐξησφαλίσμένη. Ὁ Ἰοναέριος Σύνδεσμος προκαταρκτικῶς προβαίνει νῦν εἰς ἐξέτασιν τοπογραφικὴν, μετεωρολογικὴν καὶ οἰκονομικὴν τῆς χώρας.

— Δύο ἐπιστήμονες ἀνακάλυσαν εἰς τὴν βιολογικὴν Ἰταίρειαν τῶν Παρισίων τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν των περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν μικροβίων τῶν καρπῶν τῶν ἐκτελει-

μένων πρὸς πώλησιν. Πλύναντες τοὺς καρποὺς δι' ἀπεστερωμένου ὕδατος εὗρον δι' εἰς ἑκάστον κυδικὸν ἑκατοστόμετρον αὐτῶν περιέχονται 50,000 ἕως 575,000 βακτηριδία διαφόρων νόσων.

— Τὸ παλαιοντολογικὸν μουσεῖον τῶν Παρισίων ἐπλουτίσθη ἐσχάτως δι' ἐνὸς ἰχθυοσαύρου ἀνακαλυφθέντος εἰς τὴν Βυρτεμβέργην. Ὁ ἰχθυόσαυρος, ὡς γνωστὸν, εἶναι μέγα θαλάσσιον ἑρπετόν. Καὶ ἡ μὲν κεφαλὴ τοῦ εἶναι ὡς τοῦ κροκοδείλου, τὸ δὲ σῶμα τοῦ ὡς τῶν ἰχθύων. Τὸ δέρμα τοῦ ἰχθυοσαύρου τῶν Παρισίων, ἐπαρκῶς διατηρηθὲν, κατέστησε δυνατόν τὴν ἀκριβὴ ἀναπαράστασιν τοῦ τεραστίου ζῴου, ἐνῇ μέχρι τοῦδε ἐκ λειψάνων σκελετῶν ἐγίνετο καθ' ὑπόθεσιν ἡ ἀπεικόνισις αὐτοῦ εἰς τὰ γεωλογικὰ ἐγχειρίδια.

— Κατὰ τὴν «Γεωγραφικὴν Κίνησιν» ἡ στατιστικὴ τῆς Παγκοσμίου παραγωγῆς τῆς μετὰξῆς κατὰ τὰ τελευταῖα πέντε ἔτη εἰς χιλιάδας χιλιογράμμων ἔχει ὡς ἑξῆς:

Δυτικὴ Εὐρώπη

	1901	1905	1906	1907	1908
Ἰταλία	4900	4410	4754	4820	4486
Ἰσπανία	77	78	56	82	75
Αἰθιοπία	315	345	342	345	334
Γαλλία	625	612	605	602	656
Σύνολα	5917	5195	5748	5909	5551

Ἀνατολὴ καὶ Κεντρικὴ Ἀσία

	1904	1905	1906	1907	1908
Περσία	497	640	554	602	615
Συρία - Κύπρος	470	490	470	681	635
Θεσσαλονίκη	256	280	257	342	285
Βαλκαν. κράτη	153	190	185	225	207
Ἑλλάς - Κρήτη	65	70	75	76	65
Καυκάσος	860	290	455	492	360
Περσία - Τουρ- κεστάν (μόνον ἐξαγωγή)	426	460	628	608	526
Σύνολα	2527	2426	2624	3026	2691

Ἀπὸ Ἀνατολὴ (ἐξαγωγή)

	1904	1905	1906	1907	1908
Κίνα (Σαγκάη)	4216	4010	4162	4155	5688
Κίνα (Καν- τὼν)	2134	2000	1962	2350	2178
Ἰαπωνία (Υποχώρη.)	5827	4610	5002	6370	7570
Ἰνδία (Καλκούτα)	180	280	325	350	250
Σύνολα	12356	10900	12511	13125	15686
Γενικὸν νόμα	20500	18830	20913	22060	21080

Ἐκ τοῦ πίνακος τοῦτου ἐξάγουμεν ὅτι ἡ παραγωγή τῆς δυτικῆς Εὐρώπης κατὰ τὸ 1908 ἦτο κατωτέρα τῆς τοῦ 1907 κατὰ 35.8000 χιλιογράμματα. Ἡ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας κατ' ἄλλαν ἐπίσης ἀπὸ 3.026.000 χιλιογρ. τῇ 1907 εἰς 2.693.000 χιλιογρ. τῇ 1908. Αἱ ἐξαγωγὴ ὅμως τῆς Ἀπὸ Ἀνατολῆς ἠδῆσαν ἀπὸ 13.125.000 τῇ 1907 εἰς 15.836.000 χιλιογρ. τῇ 1908 δηλαδὴ ἡ αἰξήσις ἀνέρχεται εἰς 2.711.000 χιλιογρ. Ἐπομένως ἡ παγκόσμιος παραγωγή κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος 1908 ἐφθάσε τὰ 24.080.000 χιλιογρ. ἥτοι ὑπερέβη αὐτὴ τὴν μὲν τοῦ 1900 κατὰ 2.020.000 χιλιογρ. τὴν δὲ μέσην τῶν ἐτῶν 1902-1906, ἥτις ἀνέρχεται εἰς 20.088.000 χιλιογρ. κατὰ 4.008.000 χιλιογρ.

— Ὁ Οὐμβέρτος Λάθαμ κατὰ τὴν 7 Ἰανουαρίου ν. ἔ., ἥτις θὰ μείνῃ ἐκ τῶν ἱστορικῶν διὰ τὴν ἀεροπλοΐαν, ἀνῆλθε διὰ τοῦ ἀεροπλάνου «Antoinette» εἰς πλεόν τῶν 1000 μέτρων ὕψος.

GERMANIA

Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἐκδοσις νέου νόμου ἐπιστολῶν τοῦ Πόλνερ. Ὁ νόμος οὗτος θὰ περιέχῃ τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ διαστήματος μουσουργοῦ μετὰ τοῦ Βασιλέως Αυστροῦνγκ τῆς Βαυαρίας, τοῦ πρίγκιπος Αὐγούστου τῆς Σαξονίας, τοῦ Βασιμαρκ καὶ πλείστον ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, ὡς τοῦ Νίτσε, τοῦ Λιστ, τοῦ Βόλφ, τοῦ Βρόντς κλπ.

NORWEGIA

Ἡ Νορβηγικὴ κυβέρνησις, διὰ διατάγματός τῆς 16 Ὀκτωβρίου ν. ἔ., ἐθέσεν εἰς τὴν ἐκδόσιν τοῦ διαστήματος Σκότου ὡκεανογράφου σὲρ Τζὼν Μιττλ, τὸ ἀπριόπλιον «Μιχαήλ Σάρε», ἐπὶ τέσσαρας μῆνας, διὰ ὡκεανογραφικὰς ἐρεῖνας μετὰ τῶν Καγαρίων καὶ τῶν Φαρρόων νήσων κατὰ τὴν ἀνοξίαν τοῦ 1910. Ἡ ἐξερεῖνσις αὕτη θὰ ἔχῃ σκοπὸν κατὰ πρῶτον τὴν μελέτην τῶν θαρμυκρασιῶν καὶ τοῦ ἀλατούχου

τῶν ὑδάτων διὰ μεθόδων καὶ ἐργαλείων νεωτέρων, κατὰ πολὺν τελευτήριον ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἐγένετο χρῆσις κατὰ τὴν ἐξερεῖνσιν διὰ τοῦ πλοίου «Χάλλεγκερ» (1873). Ἐπίσης θὰ ἐξετασθῶσι τὰ βαθύα ρεύματα δι' ὀργάνου νεωστὶ ἐφευρεθέντος ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Ἰν-μαν' τέλος διὰ πρώτην φοράν θὰ ἐπιχειρήσων ἀλλεῖαν διὰ δικτύων εἰς μεγάλα βάθη, ὅπου ὑπάρχουν πολλαὶ ἐλπίδες περὶ σπουδαίων ἐρηλογικῶν ἀνακαλύψεων.

ΡΩΣΙΑ

Δύο μετὰ τῶν συγχρόνων Ρώσων μουσουργῶν κατέχουν ἐπι-

ΜΙΚΡΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

ΜΕΓΑΣ ΑΡΜΟΣΤΗΣ

Εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος τῆς «Μελέτης» (Δεκεμβρίου 1909), σεβάστος μοι καθηγητῆς, ὁ κ. Σ. Κ. Σακελλαρόπουλος, ἐν πραγματικῇ αὐτοῦ ἐρευνῇ ὁλοσχερῶς τὴν χρῆσιν τῶν ὄρων «Ἀρμιοστής» καὶ «Ἰππότης Ἀρμιοστής», ἀλλ' ὅς μοι ἐπιτραπῇ νὰ ἐπιστάλω τινὰ σχηματικὰ ἐκ τῆς μόντης χώρας, ἐν ἣ ὁ ὅρος ἀναδίδει ἐτι ἀναλαμπὰς ζωῆς.

Πράγματι τὸν τίτλον High Commissioner, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τῆς ἀναδιδόσεως τοῦ ὄρου «Ἀρμιοστής», ἡ Ἀλβανία, σπανιότατα μεταχειρισθεῖσα εἰς τὸ παραλὸν διὰ τὸ ἀποικιακὸν αὐτῆς κράτος, προτιμῶσα τὸν ὕμνον, σήμερον δίδει εἰς τοὺς διὰ τὴν Κύπρον «Πασιτικούς Ἰμπεράτορας», ἐκτός καὶ τοῦ τελευταίως δημιουργηθέντος ἁβιματιστοῦ ἐπιθετητοῦ τῶν παλαιῶν αὐτῆς δυνάμεων ἐν Μεσογείῳ, μετὸν τίτλον High Commissioner of Mediterranean.

Ὅστις ὅμως τῇ προσαρτῆσει τῆς νήσου, ὁ Ἀγγλος κυβερνήτης διο-

φανῇ θέσιν ὁ Πατριάρχης καὶ ὁ Σακριαλένης. Ἐκ τούτων ὁ μὲν πρῶτος φαίνεται μᾶλλον συντηρητικὸς, ἀκολουθῶν τὰς παραδόσεις τῶν παλαιότερων Ρώσων μουσουργῶν καὶ ἰδίως τοῦ Τσαϊκόφσκι, ὁ δὲ δεύτερος τοῦναντίον εἶναι ριζοσπαστικώτατος, προσπαθῶν νὰ ἀνακαινίσῃ τὴν μουσικὴν τέχνην ὑπὸ τὴν ἐπιδρᾶσιν τῶν συγχρόνων φιλοσοφικῶν ἰδεῶν καὶ ἰδίως τοῦ Νίτσε.

— Κατὰ τὴν ἐσχάτως γενομένην ἐν Πετροπόλει ἐκθεσίν τοῦ τίτου κατεβέβηκε ἡ ὁλονὴν προτομὴ ἀνὰ πτωχεῖα αὐτοῦ (60) νῆα περιοδικὰ ἐξεδύσαν κατὰ τὸ 1908 καὶ 78.000 βιβλία, τῶν ὁποίων 24.000 νῆα, ἀνήκοντα εἰς 18 γλώσσας ἢ διαλέκτους.

ῥόθῃ μετὸν τίτλον Her Majesty's High Commissioner and Commander-in-Chief in and over the island of Cyprus (εἰς κατὰ τῆς Ἀρχηγῆς ἐν τῇ Νήσῳ ἡ «Ἀνώτατος Ἀρχηγὸς ἀκασῶν τῶν ἐν καὶ ἐπ' αὐτῆς δυνάμεων», κατὰ τὴν ἐπίσημον ἑλλ. μετάφρασιν). Καὶ ἐν Ἑκτανέσῳ μὲν τὸ Lord High Commissioner εἶχε μεταφρασθῇ εἰς Ἀόρδον Μέγαν Ἀρμιοστήν, ἀλλ' ἐν Κύπρῳ τὴν ὁ πρῶτος ἀπογραφὴν ὡς μεταφράσιν τοῦ High Commissioner τὸ Μέγας Ἀρμιοστής.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ πρώτου φύλλου τῆς ἐλληνικῆς ἐκδόσεως τῆς ἐφημερίδος τῆς κυβερνήσεως τῆς Κύπρου (The Cyprus Gazette, No 1, ὁ Νοεμβρίου 1878, ἡμέρα Τρίτη) ἐμφανίζεται τὸ «Μέγας Ἀρμιοστής» ὡς μετάφρασις τοῦ H. C. Ἀλλὰ τίς ὁ πρῶτος οὗτος μετάφρασις; Κατὰ παραλαβὴν ὅμως, ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς κυβερνήσεως δὲν φαίνεται διορισμὸς τακτικῶς Ἑλλήνων διεργηγέων, εἰμὴ πολὺ κατώτερον κατὰ τὸ 1881, ὅτε διορίσθη τοιοῦτος ὁ Λίας Καραβίας (πρόεδρος τῆς Ἑλλήνων

ἐν Λάρνακι). Ἐρωτήσας διαφόρους ἐπιζῶντας, γηραλέους νῦν, μάρτυρας τῆς τότε μεταβολῆς, ἔμαθον ὅτι ἅμα τῇ κατοχῇ μεταξὺ πολλῶν καὶ διαφορῶν ἐπιδρομῶν ἐξ Ἀνατολῆς καὶ τὸν διερμηνεῖα μετερχομένων, εἶχεν ἔλθῃ καὶ γέρων τις Δρακούλης ὀνόματι, ἰθακῆσιος, θείος τοῦ νῦν ἐν Ὁξφόρδῃ κ. Παύτωνα Δρακούλη. Αὐτὸς δέ, ἀγγλομαθὴς ὢν, ἔχει μόνον εἶχε παραδίωξη τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς ἀγγλικῆς εἰς τοὺς εἰρημένους γεγηρακότας ἤδη, ἀλλὰ καὶ εἶχε προσληφθῇ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὡς διερμηνεύς.

Εἰς τοῦτον καὶ ἀποδίδεται μετὰ πεποιθήσεως ἡ ἐλληνικὴ μετάφρασις τοῦ πρώτου φύλλου τῆς ἐφημερίδος τῆς κυβερνήσεως, κατ' ἀκολουθίαν εἰς τοῦτον δέον ν' ἀποδοθῇ ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ ἀσαλεύτως ἐπικρατήσαντος ἑκτοτε ὅρου «Μέγας Ἀρμοστής». Ὡς δὲ φαίνεται καὶ ἐκ τῆς

ἐν τῇ αὐτῇ φύλλῳ μεταφράσεως διαφορῶν ἄλλων τίτλων ἀξιωματιῶν — ὅρων οὐχὶ ἐκδόλων διὰ μετάφρασιν — θυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ἀσφαλῶς ὅτι αὕτη ἐγένετο ὑπ' ἀνθρώπου ἔχοντος σχέσιν πρὸς τι προηγούμενον, ἦτοι πρὸς τὸ Ἴόνιον Πολίτευμα.

Ἐντελὸς δ' ἐν παρόδῳ εἰρήσθω, ὅτι, ἐν Κύπρῳ τοῦλάχιστον, τὸ High δὲν εἶναι τόσον περιττὸς στολισμὸς διὰ τὸ Commissioner ὅσον τὸ Μέγας διὰ τὸ Ἀρμοστής. Διότι ἐκτὸς τοῦ High Commissioner ἡ πτωχὴ χώρα ἐπεδαρύνθη εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς κατοχῆς καὶ μὲ... πέντε ἄλλους Commissioners, «Διοικητὰς», ὡς τοῦς μετέφρασαν, τῶν ἐπαρχιῶν, ὑπὲρχε δὲ καὶ ἄλλος προσέτι, ὁ Financial Commissioner (σήμερον Receiver General).

Ἐκ Λευκωσίας.

Κ. Κ. Φ.